2024/2233

10.10.2024 г.

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2024/2233 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 11 април 2024 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решенията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2022 година, раздел III – Комисия и изпълнителни агенции

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2022 година, раздел III – Комисия,

— като взе предвид своите решения за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджетите на изпълнителните агенции за финансовата 2022 година,

— като взе предвид член 99 и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становищата на комисията по външни работи, комисията по развитие, комисията по заетост и социални въпроси, комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните, комисията по транспорт и туризъм, комисията по регионално развитие, комисията по култура и образование, комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи и комисията по правата на жените и равенството между половете,

— като взе предвид писмото на комисията по земеделие и развитие на селските райони,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0139/2024),

— като взе предвид Междуинституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси;

Политически приоритети

1. припомня твърдия си ангажимент за спазване на основните принципи и ценности, залегнали в Договора за Европейския съюз (ДЕС) и в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), включително доброто финансово управление, както е посочено в член 317 от ДФЕС, и борбата с измамите и защитата на финансовите интереси на Съюза, както е посочено в член 325 от ДФЕС;

2. подчертава значението на бюджета на Съюза за постигането на политическите приоритети на Съюза, както и неговата роля при подпомагането на държавите членки в непредвидени обстоятелства, като пандемията от COVID-19, международните конфликти или кризи и последиците от тях; отбелязва в тази връзка, че инвестициите и подкрепата от бюджета на Съюза продължават да са от значение за намаляването на различията между държавите членки и регионите, за насърчаването на икономическия растеж и заетостта, за борбата с бедността и социалното изключване, а оттам и за подобряването на ежедневието на гражданите на Съюза и икономическото въздействие в рамките на Съюза; настоятелно призовава Комисията да не отслабва темпа и амбицията, необходими за постигане на свързаните с климата цели, определени в Европейския зелен пакт, и подчертава необходимостта да се увеличат необходимите инвестиции за тази цел; подчертава факта, че през 2022 г. Съюзът е изостанал много под равнището на ефективност, необходимо за постигане на свързаните с климата цели, определени за 2030 г., 2040 г. и 2050 г.;

3. подчертава, че доброто и своевременно изпълнение на бюджета допринася за предприемането на по-ефикасни и ефективни мерки във връзка с потребностите и предизвикателствата в различните области на политиката; подчертава, че едновременното прилагане на множество инструменти с различни правила под времеви ограничения, в допълнение към натиска във връзка с окончателното приключване на МФР за периода 2014 – 2020 г., може да доведе до забавяне на изпълнението и увеличаване на грешките, нередностите и измамите; припомня ролята на Комисията като пазител на Договорите за защитата на финансовите интереси на Съюза;

4. подчертава приноса на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) за подкрепа на държавите членки при възстановяването от икономическите и социалните последици от пандемията от COVID-19 и създаването на устойчив Съюз, който може да посрещне предизвикателствата на бъдещето; отбелязва приноса на МВУ и RePowerEU за справяне със свързаните с енергетиката предизвикателства, причинени от агресивната война на Русия срещу Украйна; изразява съжаление, че ключовите етапи не са определени по-добре, и призовава Комисията да следи за това държавите членки да изпълнят свързаните действия в съответствие с договорените ключови етапи и цели;

5. подчертава решаващата роля, която бюджетът на Съюза е изиграл през 2022 г. за справяне с последиците от агресивната война на Русия срещу Украйна, а именно гарантиране на сигурни вериги за доставки на храни, справяне със свързаните с енергетиката предизвикателства, подпомагане на държавите членки при приемането на украински бежанци и предоставяне на помощ на Украйна в грижите за нейните граждани; отбелязва, че това е оказало натиск върху бюджета и че са използвани всички налични мерки за гъвкавост; отбелязва в тази връзка приемането на средносрочния преглед на многогодишната финансова рамка (МФР), който преориентира средствата и набира нови средства; подчертава, че е важно Комисията да представи ясна и реалистична пътна карта за погасяване на дълга на ЕС;

6. припомня значението на стриктното прилагане на финансовите правила на Съюза във всички програми и по отношение на всички бенефициенти, за да се избегнат всички форми на измама, конфликти на интереси, корупция, двойно финансиране и изпиране на пари; припомня в тази рамка ключовата роля на цялата структура на Съюза за борба с измамите и изразява известна загриженост относно отказа на някои държави членки да сътрудничат с един от нейните елементи, по-специално Европейската прокуратура;

7. припомня, че е важно да се извършат последващи и средносрочни оценки на създадените в отговор на кризите финансови програми от гледна точка на тяхната целесъобразност, съгласуваност и европейска добавена стойност в допълнение към съответствието и редовността, ефикасността, ефективността, изпълнението и дългосрочното икономическо въздействие; отбелязва, че решенията, свързани с инструментите за реагиране във връзка с COVID-19, бяха взети под огромен времеви натиск, въпреки че тези инструменти ще бъдат прилагани до 2026 г.; подчертава, че бързата реакция не следва да бъде в ущърб на правилния контрол върху разходите, и поради това призовава Комисията да извлече поуки от тези инструменти;

8. припомня значението на МВУ за справяне с икономическия спад след пандемията от COVID-19; припомня, че моделът за изпълнение на МВУ налага много по-леки изисквания на Комисията и намалява тежестта на контрола от страна на Комисията спрямо държавите членки; изразява загриженост, че в своята оценка на МВУ Палатата е установила недостатъци в предварителната оценка на Комисията и в последващите одити, и счита, че продължават да съществуват слабости в системите за докладване и контрол на държавите членки; изразява загриженост, че подобни слабости доведоха до установяването на „ключови етапи, свързани с контрола“, което сочи, че съответните системи на държавите членки не са били напълно функционални към момента, в който плановете са започнали да се изпълняват, което поражда риск за редовността на разходите по МВУ и за защитата на финансовите интереси на Съюза;

9. подчертава риска от конфликти на интереси в случаите, когато участниците в изпълнението на бюджета на Съюза на всяко равнище могат да бъдат компрометирани по причини извън икономическите интереси; отбелязва силно фрагментираната правна рамка между държавите членки и регионите по отношение на конфликтите на интереси и призовава насоките на Комисията да гарантират правна яснота и да насърчават еднакво тълкуване и прилагане; подкрепя констатацията на Палатата в нейния Специален доклад № 6/2023, че „извличането на данни от информационни масиви чрез съпоставка на информация от различни източници има потенциала да помогне за разкриването на евентуални случаи на конфликт на интереси“;

10. подчертава ролята на Европейската служба за борба с измамите (OLAF), Европейската прокуратура, Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) в борбата с корупцията; призовава капацитетът на Европейската прокуратура и на OLAF, както и сътрудничеството между тях да бъдат допълнително укрепени, и техните компетенции да бъдат по-добре определени; оценява усилията на Европейската прокуратура при разследването и наказателното преследване на измами и други престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, и подчертава значението на пълната ѝ независимост и безпристрастност за ефективното упражняване на нейните функции; припомня, че е важно да се осигурят достатъчно финансови и човешки ресурси за Европейската прокуратура и за OLAF; призовава за общи правила за борба с корупцията, които да са приложими за всички служители на органите на Съюза, и призовава междуинституционалният регистър за прозрачност да стане задължителен за всички институции и агенции на ЕС, за да се гарантира, че изискваната от някои институции на ЕС независимост не е засегната; отново изтъква необходимостта от увеличаване на усилията в борбата срещу измамите както на равнището на Съюза, така и на равнището на държавите членки, в тясно сътрудничество с Европейската прокуратура и OLAF;

11. подчертава влошаването на положението с принципите на правовата държава в някои държави членки и изтъква основното значение на механизма за обвързване с условия за спазване на принципите на правовата държава за защитата на бюджета на Съюза; призовава Комисията да използва пълноценно наличните инструменти за справяне с очевидния риск от тежко нарушение на ценностите на Съюза и да се позове незабавно на Регламента относно обвързаността с условия, когато нарушенията на принципите на правовата държава рискуват да засегнат финансовите интереси на Съюза; подкрепя блокирането на средствата от Съюза, докато условията не са изпълнени изцяло, и неподаването на изнудване; настоятелно призовава Комисията да гарантира единен, всеобхватен и интегриран подход за различните фондове и законодателни инструменти и да избягва технократски и противоречив подход в различните инструменти за финансиране;

12. подчертава, в контекста на принципа на правовата държава, необходимостта да се гарантират ясни стандарти и ефективното разделение на властите; подчертава, че всички институции и органи на Съюза следва да зачитат изцяло принципа на правовата държава и независимостта на съдебната власт и следва да се въздържат от действия като дисциплинарна колегия извън независимата съдебна система; подчертава, че в случай на нарушения на правото съответните институции или органи на Съюза или националните органи следва да носят отговорност; подчертава, че е необходимо да се избягват несправедливите процедури за денонсиране или подаване на сигнали за нередности и че тези процедури следва да се основават на ясни стандарти за върховенство на закона;

13. отбелязва мерките, предприети от Комисията през 2022 г. съгласно Регламента относно обвързаността с условия, но счита, че те се въвеждат със значителни забавяния и след продължителни политически съображения; изисква от Комисията да извършва задълбочени оценки и да осигурява адекватни механизми за контрол, за да гарантира доброто финансово управление и защитата на бюджета на Съюза в настоящите и бъдещите случаи на незачитане на ценностите на Съюза и принципите на правовата държава, които засягат или заплашват да засегнат финансовите интереси на Съюза;

14. приветства споразумението, постигнато по време на преговорите относно преразгледаните финансови правила на Съюза през декември 2023 г.; приветства по-специално подобренията, свързани с проследяването на средствата на Съюза чрез цифрови инструменти и оперативна съвместимост, които ще засилят защитата на финансовите интереси на Съюза, целенасоченото разширяване на системата за ранно откриване и отстраняване (EDES), така че да обхване споделеното управление в МФР след 2027 г., позоваването на механизма за обвързване с условия за спазване на принципите на правовата държава и ценностите на Съюза, залегнали в член 2 от ДЕС, както и възможността за рационализиране на подкрепата за малките и средните предприятия и отделните кандидати чрез въвеждането на безвъзмездни средства с много ниска стойност;

15. припомня на Комисията, че всички законодателни предложения, които имат значително икономическо, социално и екологично въздействие, трябва да бъдат придружени от солидни и задълбочени оценки на въздействието, включително въздействието им върху издръжката на живота за гражданите на Съюза, равнището на бюрокрация за бенефициентите и администрацията, както и въпросите, свързани с равенството между половете, за да се гарантира справедливо разпределение на бюджета на Съюза; подчертава, че това е част от програмата на Комисията за по-добро регулиране; подчертава, че Комисията следва да извършва оценки на въздействието по напълно неутрален и безпристрастен начин; освен това очаква от Комисията да подобри анализа на разходите и ползите от съответните варианти чрез увеличаване на процента на участие на различни заинтересовани страни с различни гледни точки в открити обществени консултации;

16. подчертава, че равенството между половете е една от основополагащите ценности на Съюза, залегнала в Хартата на основните права на ЕС; припомня дългогодишния ангажимент на Съюза за интегриране на принципа на равенство между половете в изготвянето на неговите политики с цел установяване и преодоляване на неравенствата и като това е необходимо условие за постигането на целите на Съюза за растеж, заетост и социално сближаване; подчертава, че е важно да продължат усилията, полагани по-специално в бюджетирането, съобразено с равенството между половете, като например пилотната методология за проследяване на разходите за равенство между половете в многогодишната финансова рамка, за да се гарантира успешното интегриране на принципа на равенство между половете в бюджета на Съюза;

17. припомня, че разходните области, за които се прилагат по-сложни правила и критерии за допустимост, са изложени на по-висок риск от грешки и създават прекомерна административна тежест за получателите на подкрепа, особено за новите участници; отново изтъква необходимостта от въвеждане на опростяване в разходните програми на Съюза, доколкото е възможно, като се постигне баланс със строги проверки и контрол; подчертава, че цифровизацията на управлението, докладването и одита на средствата на Съюза е от съществено значение за подобряването на достъпа на потенциалните получатели по справедлив начин и за повишаването на ефективността и прозрачността на управлението на средствата за всички граждани;

18. изразява загриженост, че късното приемане на няколко секторни регламента, уреждащи различни политики на Съюза, като например политиката на сближаване, доведе до значително забавяне на изпълнението за програмния период 2021 – 2027 г.; отново призовава настоятелно Комисията и държавите членки да предприемат всички необходими мерки с цел по-нататъшно ускоряване на прилагането на политиките на местно равнище с по-добър географски баланс, като същевременно се поставя силен акцент върху спазването на правилата, качеството на проектите, постигането на резултати и защитата на финансовите интереси на Съюза; подчертава в този контекст риска за бюджета на Съюза във връзка с непогасените бюджетни задължения, което може да доведе до значителен обем отменени бюджетни кредити, а това от своя страна ще намали въздействието му; призовава Комисията да посочи на органа по освобождаване от отговорност кои мерки възнамерява да предприеме, за да се справи с това положение;

19. призовава Комисията да предприеме инициативи, като например техническа помощ, за постоянно увеличаване на степента на усвояване в държавите членки; призовава Комисията да наблюдава отблизо напредъка по изпълнението в държавите членки, по-специално в случаите на слаба степен на изпълнение и ниско равнище на усвояване на средствата, и да предостави на органа по освобождаване от отговорност анализ за всяка държава, в който да се посочват повтарящите се проблеми, както и предприетите мерки за оптимизиране на положението;

20. подчертава значението на политиката на сближаване на Съюза за икономическото и териториалното сближаване и развитие в регионите на Съюза, както и за подкрепата за прилагането на Европейския стълб на социалните права; подчертава полезните взаимодействия на кохезионните фондове в координация с други програми на Съюза, по-специално МВУ, за да се увеличат максимално въздействието и ефективността на публичните разходи;

ГЛАВА I

Многогодишна финансова рамка (МФР)

Декларация за достоверност на Европейската сметна палата и бюджетно и финансово управление

Надеждност на отчетите

21. приветства факта, че в своя годишен доклад относно изпълнението на бюджета за финансовата 2022 година ([1]) Палатата констатира, че консолидираните отчети на Европейския съюз за 2022 г. са надеждни; отбелязва със задоволство, че Палатата е изразявала становище без резерви относно надеждността на отчетите всяка година от 2007 г. насам;

22. отбелязва, че към 31 декември 2022 г. общият размер на пасивите възлиза на 577,2 милиарда евро, спрямо общия размер на активите от 445,9 милиарда евро; отбелязва, че разликата от 131,3 милиарда евро представлява (отрицателните) нетни активи, които включват резервите и онази част от разходите, които вече са извършени от Съюза до 31 декември 2022 г. и следва да се финансират от бъдещи бюджети;

23. отбелязва, че в края на 2022 г. изчислената стойност на допустимите разходи, извършени от бенефициентите, за които все още не е поискано възстановяване и които са записани като начислени разходи, е 148,7 милиарда евро (2021 г.: 129,9 милиарда), от които 22,6 милиарда евро са свързани с начислени разходи по МВУ;

24. отбелязва, че след изтичането на преходния период, последвал процеса на оттегляне на Обединеното кралство от ЕС, Комисията е изчислила, че към датата на счетоводния баланс отчетите на Съюза показват нетни вземания, дължими от Обединеното кралство, в размер на 23,9 милиарда евро (2021 г.: 41,8 милиарда), от които 9,1 милиарда евро са разчетени за плащане през първите 12 месеца след датата на приключването; счита, че всяка получена от Обединеното кралство сума, надвишаваща прогнозираните 9,1 милиарда евро, следва да се използва за намаляване на дълга, генериран чрез дейностите на Комисията по получаване и отпускане на заеми;

25. отбелязва, че Палатата е направила оценка на отражението на непровокираната и необоснована агресивна война на Русия срещу Украйна върху отчетите на Съюза; приветства заключението на Палатата, че това отражение е взето предвид по подходящ начин и е оповестено в консолидираните годишни отчети;

([1]) ОВ C, C/2023/103, 4.10.2023 г.

26. приветства заключението на Палатата, че активите, пасивите, приходите и разходите, включително свързаните с Европейския инструмент за възстановяване „NextGenerationEU“ („NGEU“), са представени вярно в консолидираните годишни отчети;

Законосъобразност и редовност на приходите и разходите на Съюза

27. изразява съжаление по повод на отрицателното становище относно законосъобразността и редовността на бюджетните разходи на Съюза, дадено от Палатата за четвърта поредна година; подчертава значението на укрепването на механизмите за контрол на Комисията и на държавите членки, които Палатата счита за ненадеждни и следователно компрометиращи надеждността на годишния доклад за управлението и изпълнението; отбелязва заключението на Палатата, че приходите не са засегнати от съществени грешки и че проверените от Палатата системи за управление като цяло са ефективни;

28. изразява загриженост, че Палатата изчислява процента грешки за разходите за 2022 г. на 4,2 %, което е повече от два пъти над прага на същественост; отбелязва, че това представлява допълнително влошаване в сравнение с предходните две години (3,0 % през 2021 г. и 2,7 % през 2020 г.); отбелязва със загриженост, че Палатата е установила съществени проблеми при разходите, следващи принципа на възстановяване на средства, които съставляват 66 % от одитната популация на Палатата и при които изчисленият процент на грешки е 6 %; отбелязва, че отражението на установените от Палатата грешки се оценява като съществено и широко разпространено сред приетите разходи за годината;

29. отбелязва, че собствената оценка на Комисията за риска при плащане е 1,9 % за 2022 г. (подобно на 2020 и 2021 г.), което е под прага на същественост; отбелязва, че изчисленият от Комисията риск при приключване, след прилагането на последващи проверки и корекции, е 0,9 %; отбелязва разликата между общия процент грешки на Палатата и риска при плащане на Комисията, която се наблюдава за общите бюджетни разходи на Съюза през 2022 г., макар и не във всички разходни области; отбелязва, че това е особено очевидно във функции 1 и 2, както и в миналото; и отбелязва факта, че оценките на Комисията за риска при плащане са постоянно в долния диапазон или под статистическите оценки на Палатата; приветства изчисления от Палатата процент на грешки като важен показател за съществуващите рискове; призовава за постигането на общо разбиране, за да се избегне разликата между общия процент грешки на Палатата и риска при плащане на Комисията;

30. отново изразява загриженост във връзка с констатацията на Палатата, че оценката на риска от страна на Комисията вероятно занижава нивото на риска в няколко области; изразява също така загриженост във връзка с повтарящите се слабости, установени от Палатата по отношение на последващите проверки на държавите членки по функция 2, които ограничават степента, до която може да се разчита на тяхната работа;

31. подчертава, че общото изчисление на процента грешки в бюджета на Съюза, представено в декларацията за достоверност на Палатата, представлява изчисление на средствата, които не е трябвало да бъдат изплатени, тъй като не са били използвани в съответствие с приложимите правила и разпоредби, а не е показател за измами или корупция; изразява съжаление, че общата оценка на процента грешки в бюджета на Съюза може да създаде всяка година отрицателно впечатление у гражданите;

32. припомня, че одитният подход и методология на Палатата се основават на международните одитни стандарти, които изискват проверка на случайна представителна извадка от операции, които водят до изчисление на процента грешки; припомня, че Палатата прави разграничение между нискорискови разходи, т.е. плащания въз основа на права съгласно опростени правила, и високорискови разходи, т.е. плащания за възстановяване на извършени разходи, които са обект на сложни правила; отбелязва, че за разходите за 2022 г. Палатата е избрала 66 % от своята одитна популация от високорисковите разходи (63,2 % през 2021 г.), възлизащи на 110,1 милиарда евро, и 34 % от нискорисковите разходи, възлизащи на 56,7 милиарда евро; отбелязва, че изчисленият от Палатата процент грешки за 2022 г. (4,2 %) се дължи главно на функциите „Сближаване, устойчивост и ценности“ (2,5 % от общия процент грешки), „Природни ресурси и околна среда“ (0,8 %), „Съседните региони и светът“ (0,4 %) и „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ (0,3 %), като повечето от тях се считат от Палатата за високорискови разходни области; отбелязва, че в своя годишен доклад за управлението и изпълнението Комисията категоризира разходите в сегменти с по-висок, среден и по-нисък риск; отбелязва, че Палатата използва рисковите категории до голяма степен с цел определяне на размера на извадката, за да подкрепи в крайна сметка нейното становище относно законосъобразността и редовността на разходите, докато използването на рискови категории от страна на Комисията служи за установяване на областите, в които е необходимо допълнително внимание от страна на ръководството за коригиране на грешките; подчертава, че използването на различни категории риск от страна на Палатата и на Комисията възпрепятства възможността за извършване на сравнителен анализ на формалните грешки и административните грешки от органа по освобождаване от отговорност;

33. припомня, че одитът на Палатата се съсредоточава върху разглежданата година; въпреки това счита, че Палатата взема предвид констатациите от няколко години в годишния си доклад и задълбочава акцента върху конкретни теми в специалните си доклади; отбелязва, че за разлика от този метод Комисията взема предвид целия жизнен цикъл на програмите и фондовете на Съюза, които обхващат няколко години, както и корекциите и събиранията след края на разглежданата година; счита обаче, че тези различни подходи не обясняват напълно голямата разлика в оценката на процента грешки;

34. припомня, че разходните програми на Съюза са многогодишни по замисъл и следователно свързаните с тях системи за контрол и цикли на управление също обхващат няколко години; припомня, че изчисленият от Комисията риск при приключване има многогодишна перспектива, която отчита корекциите и вземанията в продължение на няколко години; отбелязва, че подходът на Комисията се основава на проверки, както е определено в стратегиите за контрол, чиято цел е да се провери съответствието с правилата на Съюза, за да се установи в крайна сметка дали трябва да бъдат събрани средства от бенефициентите; отбелязва, че диапазонът на риска при плащане, определен като част от този подход, наподобява по-голямата част от изчисления от Палатата процент грешки и се счита от Комисията за най-точната оценка за изразяване на експозицията към бюджета на Съюза;

35. счита, че и двата подхода обслужват различни цели и имат своите предимства, недостатъци, силни и слаби страни и следва да се използват с цел взаимно допълване, като същевременно се разбират различията и особеностите, като например различните понятия за грешка и категоризацията на риска, използвани от всяка институция; счита, че процентът грешки на Палатата е важен показател за спазването на законосъобразността и редовността на изпълнението на бюджета на Съюза; изразява загриженост относно големите различия в процентите, предоставени от Палатата и Комисията във връзка с установените от страна на Комисията слабости; приветства в тази връзка констатациите, забележките и препоръките на Палатата като много полезен принос за по-нататъшното подобряване на управлението и изпълнението на бюджета при различни режими на управление и от всички съответни заинтересовани страни; изразява съжаление, че анализът само на риска пренебрегва реалните резултати, качеството, устойчивостта и европейската добавена стойност на изпълнените проекти; отново заявява подкрепата си за одитния подход и методология на Палатата, които следва да квалифицират въздействието на коективните мерки върху общото ниво на грешки и приканва Комисията да си сътрудничи с Палатата с оглед на повишаване на хармонизацията и предоставяне на по-сравними цифри;

36. отбелязва, че по няколко въпроса констатациите на Палатата и Комисията са приведени в съответствие, най-вече по отношение на основните източници на нередности във функция „Сближаване“ и по-високите рискове за пазарните мерки и развитието на селските райони във функция „Природни ресурси и околна среда“; отбелязва, че конкретно във функция „Сближаване“ някои случаи на установени и остойностени от Палатата грешки по отношение на допустимостта не се считат непременно за недопустими от Комисията; Комисията не вижда правно основание да квалифицира грешката като нередност, която трябва да бъде коригирана в съответствие с определението, посочено в член 2, параграф 36 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета ([2]) („Регламента за общоприложимите разпоредби“ или РОР), поради което Комисията не може да провежда процедури за финансови корекции и тези грешки няма да бъдат включени в изчисления от Комисията риск при плащане;

37. приветства факта, че Комисията е подобрила докладването си относно превантивните и коективните мерки за защита на бюджета на Съюза от неправомерни и нередовни разходи; отбелязва, че Комисията е пояснила, че общата сума, докладвана в годишния доклад за управлението и изпълнението като финансови корекции и вземания (4,95 милиарда евро), включва превантивните и коективните мерки, предприети от Комисията и държавите членки; отбелязва, че Комисията е докладвала 734 милиона евро под формата на нетни корекции и 195 милиона евро под формата на събрани от крайните получатели неправомерни плащания;

38. отбелязва, че при упражняването на своя мандат Палатата не разследва измамите, но взема предвид риска от измами; отбелязва, че Палатата отнася до Европейската прокуратура случаите на съмнение за престъпления, попадащи в обхвата на нейните правомощия, а на OLAF – случаите на съмнение за измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, които е установила при извършването на одитите си; отбелязва, че през 2022 г. Палатата е докладвала на OLAF 14 случая на предполагаема измама и успоредно с това е докладвала 6 от тези случаи на Европейската прокуратура, което до момента е довело до 6 разследвания на OLAF и 3 разследвания на Европейската прокуратура;

([2]) Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 159).

Бюджетно и финансово управление

39. изтъква, че през 2022 г. са усвоени 98,5 % от наличните бюджетни кредити за поети задължения (179,4 милиарда евро от общо 182,2 милиарда евро); отбелязва, че наличните бюджетни кредити са били по-високи от тавана на МФР от 179,9 милиарда евро поради оправданото от непредвидени събития използване на специални инструменти, като е използвана цялата налична гъвкавост съгласно МФР; отбелязва, че са усвоени 98,1 % от бюджетните кредити за плащания (167,3 милиарда евро от наличните 170,6 милиарда евро); поздравява Комисията и бюджетния орган за техния решителен и гъвкав бюджетен отговор на предизвикателствата, с които са се сблъскали през 2022 г.;

40. отбелязва с безпокойство, че общият размер на неизпълнените поети задължения, които представляват бъдещи дългове, ако не бъдат отменени, е достигнал рекордно високо равнище от 450 милиарда евро през 2022 г., което се дължи както на увеличените поети задължения във връзка с NGEU (с всички национални планове за възстановяване и устойчивост, приети през 2022 г.), така и на бавното стартиране на изпълнението на програмния период 2021 – 2027 г.; отбелязва, че Комисията очаква тази сума да нарасне допълнително през 2023 г. до 460 милиарда евро, и предвижда намаление в периода от 2024 до 2027 г., когато следва да бъдат изплатени поетите задължения, както за NGEU, така и за програмния период 2021 – 2027 г.; отбелязва, че приблизително 90 милиарда евро заеми няма да бъдат използвани, и припомня, че понастоящем Комисията и държавите членки изостават от графика за плащанията, определен в решението за изпълнение, с което се одобряват техните национални планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ); отбелязва, че бюджетните кредити за поети задължения по МФР все още се увеличават и ще продължат да нарастват през следващите години поради бавното стартиране на програмния период, като плащанията ще последват дори по-късно;

41. подчертава, че наличното време за изпълнение на фондовете със споделено управление по МФР за периода 2021 – 2027 г. е по-малко в сравнение с това по предходни МФР заради правилото n+2 за последната година на периода; осъзнава предизвикателствата във връзка с управлението и контрола на комбинираните фондове по МФР и NGEU поради техния обем и различните механизми за управление, програмиране, изпълнение и контрол; отбелязва със загриженост значителните разлики между държавите членки по отношение на степента на усвояване на средствата; изразява съжаление относно недостатъчните инициативи, предприети от Комисията, съвместно с държавите членки, за увеличаване на капацитета за усвояване на програмите и по този начин за рязко и трайно намаляване на неизпълнените поети задължения; изисква от Комисията да предприеме всички необходими мерки и административна подкрепа за държавите членки, особено за подобряване на техния капацитет за усвояване;

42. подчертава, че прогнозите на Комисията за намаляването на неизпълнените поети задължения се основават на допусканията, че държавите членки ефективно полагат повече усилия за ускоряване на усвояването на фондовете със споделено управление за периода 2021 – 2027 г. и че автоматичните технически корекции на тавана на плащанията са достатъчни за покриване на нуждите от плащания; изразява загриженост, че тези две допускания може да не бъдат изпълнени, като по този начин се създава много опасна ситуация за бюджета на Съюза;

43. отбелязва предупреждението на Палатата, че рискът от отмяна на бюджетни кредити за фондовете със споделено управление по РОР за периода 2021 – 2027 г. се е увеличил значително поради редица фактори, а именно бавното стартиране поради късното приемане на секторните регламенти, приоритизирането на оставащите европейски структурни и инвестиционни (ЕСИ) фондове и финансирането по линия на NGEU, факта, че тези фондове имат по-кратък срок за плащане с една година в сравнение с предходния период на МФР и припокриването с плащанията по линия на NGEU до 2026 г.; поради това подчертава препоръката на Палатата от 2021 г. Комисията да гарантира наличието на допълнителна консултантска подкрепа за националните органи, така че всички органи, отговорни за управлението и контрола на тези фондове, да могат да осигурят добро финансово управление;

44. приветства жизненоважната роля, която НПО играят за представляването на гражданското общество и за насърчаването и защитата на ценностите, залегнали в Договорите и в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“), като същевременно изпълняват програми и проекти, финансирани от бюджета на Съюза, при пълно зачитане на финансовите правила на Съюза и защитата на финансовите интереси на Съюза; призовава да се гарантира, че всички бенефициенти на финансиране от Съюза, включително НПО, които са разходвали неправомерно или са присвоили средства на Съюза или са участвали в дейности, противоречащи на ценностите на Съюза, включително подбуждане към тероризъм, реч на омразата, подкрепа или възхваляване на насилието, политически и религиозен екстремизъм, са включени в системата за ранно откриване и отстраняване (EDES) и им е блокиран достъпът до институциите на Съюза и до програмите на Съюза за финансиране; счита, че измамите, конфликтите на интереси, двойното финансиране, корупцията и изпирането или присвояването на пари трябва да се предотвратяват и преодоляват във всички ситуации и за всички бенефициенти, независимо от тяхното естество и правен статут (както е отбелязано в резолюцията на Парламента от 17 януари 2024 г. относно прозрачността и отчетността на неправителствените организации, финансирани от бюджета на Съюза); призовава Комисията да изпълни препоръките, включени в тази резолюция;

45. отбелязва с безпокойство, че дългът на Съюза е нараснал от 236,7 милиарда евро през 2021 г. на 344,3 милиарда евро през 2022 г.; отбелязва, че от целия дълг само делът на неподлежащата на връщане подкрепа по линия на NGEU (185,6 милиарда евро, 53,9 %) създава лихвен риск за бюджета на Съюза; отбелязва, че поради нарастващите пазарни лихвени проценти разходите за ново финансиране по линия на NGEU са се увеличили от 0,14 % през втората половина на 2021 г. на 1,24 % през първата половина на 2022 г. и са нараснали допълнително до 2,60 % през втората половина на 2022 г., което е довело до лихвени плащания в размер на 0,5 милиарда евро за NGEU през 2022 г., като е предвидено значително увеличение за 2023 г.; изразява загриженост относно силното увеличаване на лихвените проценти от 2020 г. насам, което води до по-голяма финансова тежест за годишния бюджет; припомня, че освен това погасяването на заемите по линия на NGEU следва да започне през 2028 г. и трябва да приключи до 2058 г., което ще изисква достатъчно финансови ресурси; отбелязва, че максималното използване на бюджета на Съюза през 2022 г., като се използва цялата налична гъвкавост, не позволява погасяване на дългове, освен ако не бъдат направени съкращения в други разходни области на Съюза; призовава държавите членки да разработят и постигнат съгласие по план за погасяване въз основа на новите собствени ресурси, без да се вреди на новата МФР;

46. отбелязва, че от декември 2022 г. Комисията разполага с нова стратегия за управление на дълга, а именно „диверсифицирана стратегия за финансиране“, която се състои от техниките и инструментите за финансиране, използвани от емитентите на държавни дългови инструменти; припомня Специален доклад № 16/2023 на Палатата относно управлението на дълга по NGEU, в който се заключава, че Комисията е въвела в кратки срокове своята система за управление на дълга, която е осигурила възможност за своевременно започване на операциите по получаване на заеми и която отговаря на всички регулаторни изисквания по отношение на дълговия портфейл и управлението на риска;

47. подкрепя препоръката на Палатата, че Комисията следва да действа по-активно, за да гарантира, че наличните инструменти за намаляване на рисковете от експозиция разполагат с достатъчен капацитет;

48. отбелязва, че общата експозиция на бюджета на Съюза поради гаранции и условни задължения по заеми е нараснала до 248,3 милиарда евро, от които 57,8 милиарда евро за допълнителни предпазни мерки са създадени чрез общия фонд „Провизии“ (ОФП); отбелязва, че по-високите лихвени проценти също така изискват по-висок процент на провизиране в бъдеще;

49. отбелязва, че през 2022 г. Комисията е променила оповестяването на условните пасиви в своите консолидирани отчети, което прави сравнението по години изключително сложно и дълго; приканва Комисията да докладва по-ясно относно годишния си отчет, за да улесни заключенията и анализа и с оглед на процедурата по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета;

50. отбелязва, че през 2022 г. експозицията на бюджета на Съюза към Украйна се е увеличила на 15,6 милиарда евро, със съответните провизии; отбелязва със загриженост, че за подкрепата по линия на МФП+ за Украйна на стойност 18,0 милиарда евро, договорена в края на 2022 г. и изплатена през цялата 2023 г., в ОФП не са били необходими провизии за покриване на рисковете от неизпълнение, което представлява сериозен риск за бюджета на Съюза, както е посочено в Становище 07/2022; обръща внимание на това, че евентуалните загуби, свързани с МФП+, ще трябва да бъдат покрити от бъдещите бюджети на Съюза или от бюджетния марж между тавана на МФР и тавана на собствените ресурси; приканва Комисията да предостави допълнителни мерки за защита на бюджета на Съюза от бъдещи загуби, свързани с МФП+;

51. отбелязва, че през 2022 г. инфлацията на потребителските цени се увеличи значително, засягайки бюджета на Съюза по няколко начина, като намали относителния размер на бюджета на Съюза и намали ефективността на средствата на Съюза да постигат целите в същата степен, както първоначално планираното; счита, че високата инфлация засяга дела на приходите от различни източници, с нетно намаление на дела на собствените ресурси на база БНД; решително подкрепя препоръката на Палатата към Комисията да направи оценка на въздействието на нарастващата инфлация върху бюджета на Съюза с цел проактивно прилагане на смекчаващи мерки;

52. приветства онлайн платформите за прозрачност, разработени и поддържани от Комисията, които предоставят данни относно изпълнението на разходните програми на Съюза и дават възможност за търсене по получатели на финансиране и проекти на Съюза, като например системата за финансова прозрачност, предоставяща информация относно финансирането от Съюза при пряко и непряко управление, набора от показатели по МВУ, платформата за свободно достъпни данни в областта на сближаването и платформата Kohesio;

53. отбелязва методологията на Комисията за проследяване на свързаните с пола аспекти на разходите, считано от 2023 г.; припомня, че според оценките само 2 % от бюджета на Съюза имат за основна цел подобряването на равенството между половете; призовава Комисията да подобри този резултат, като интегрира принципа на равенство между половете от самото начало на разработването на програмите; отново заявява, че са необходими допълнителни подробности, за да могат да се разберат напълно по-голямата част от разходите (73 %), чийто потенциал да допринесат за равенството между половете понастоящем се оценява на 0; отбелязва със загриженост, че в публикувания от ЕСП Специален доклад № 10/2021 се потвърждава, че равенството между половете все още не се взема предвид по адекватен начин в бюджетния цикъл на Съюза, тъй като до голяма степен липсват ключови елементи, като например анализ от гледна точка на равенството между половете, свързани с пола цели, показатели и отчетност чрез докладване;

54. отново призовава за специален бюджетен ред за равенството между половете, по-специално в рамките на програмата „Дафне“, в контекста на кризата с основаното на пола насилие, пред която е изправен Съюзът; подчертава значението на укрепването на специалната инициатива „Дафне“ чрез увеличаване на нейните средства, по-специално за прилагане на мерки, насочени към борба на всички равнища и срещу всички форми на основано на пола насилие спрямо жени и момичета, както и домашно насилие, в съответствие с член 7, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/692 на Европейския парламент и на Съвета ([3]), и оказване на подходяща подкрепа на жертвите; подчертава освен това значението на използването на европейските структурни и инвестиционни фондове, като например Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), за насърчаване на равенството между половете, заетостта на жените, овластяването на жените, предприемачеството, лидерските и управленските роли, както и заведенията за дългосрочни грижи; отбелязва, че проучване, изготвено по искане на комисията по правата на жените и равенството между половете ([4]), показва, че мъжете често са по-облагодетелствани в сравнение с жените и други маргинализирани групи, що се отнася до проектирането на субсидии и подкрепа в рамките на пакета „Подготвени за цел 55“, както и в други политики, програми и финансиране за екологичния преход;

Препоръки

55. решително подкрепя препоръките на Палатата в нейния годишен доклад относно изпълнението на бюджета за финансовата 2022 година („годишен доклад за финансовата 2022 година“) ([5]), както и в свързаните специални доклади; призовава Комисията да ги приложи незабавно и да информира органа по освобождаване от отговорност относно напредъка по изпълнението;

56. призовава Сметната палата:

i) да диференцира видовете грешки и да направи по-прозрачен процента на грешките, причинени от тежка злоупотреба, измама или други престъпни дейности, и грешките, причинени от административен надзор или неточно прилагане на правилата;

ii) да извърши по-задълбочена оценка и на качеството, европейската добавена стойност, устойчивостта, резултатите и практическата осъществимост на изпълнените проекти;

57. призовава Комисията по-специално:

i) да взаимодейства с Палатата с цел подобряване на разбирането, сближаването и съпоставимостта на двата подхода за справяне с нередностите;

ii) да подложи на последваща оценка надеждността на собствената си оценка на риска при приключване за финансовата година, за която програмите са били приключени, и да представи резултатите от тази оценка на органа по освобождаване от отговорност;

iii) да продължи да опростява правилата и процедурите, без да се компрометира качеството на проверките; както и да продължи цифровизацията на одитните процедури;

iv) да увеличи усилията за подобряване на прозрачността при използването на фондовете, включително по отношение на информацията за крайните бенефициенти;

([3]) Регламент (ЕС) 2021/692 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на програма „Граждани, равенство, права и ценности“ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1381/2013 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) № 390/2014 на Съвета (ОВ L 156, 5.5.2021 г.,стр. 1).

([4]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

([5]) ОВ C, C/2023/103, 4.10.2023 г.

v) да продължи да подкрепя административния капацитет на органите на държавите членки; да набележи начини за подпомагане на държавите членки да ускорят използването на средствата на Съюза и да намалят равнището на неизпълнените поети задължения, по-специално при средствата със споделено управление съгласно Регламента за общоприложимите разпоредби;

vi) да докладва като част от оповестяването относно условните задължения и каква е годишната експозиция на бюджета на Съюза, произтичаща от бюджетните гаранции и от финансовата помощ за трети държави, като направи прогнозната си оценка на общата годишна експозиция публично достояние;

vii) да предвиди достатъчно мерки за защита на бюджета на Съюза от различните установени рискове, по-специално RAL, нарастващия дълг, повишената експозиция на бюджета, включително към Украйна, нарастващата инфлация и др.;

viii) да продължи да наблюдава възможния риск от корупция и измами във всички фондове, като използва обратната информация от разследванията на Европейската прокуратура и OLAF; и да насърчава системното използване на системите от бази данни Arachne и EDES;

ix) да предоставя и финансира ИТ инфраструктура на Европейската прокуратура докато е необходимо с цел Европейската прокуратура да може да въведе независима и подходяща информационна система, за да се гарантира плавен преход и да се избегне загубата на данни;

x) да осигури защитата на бюджета на Съюза чрез повсеместната и системна употреба на цифрови и автоматизирани системи за докладване, мониторинг и одит и спешно да създаде задължителна интегрирана и оперативно съвместима система, която се основава на съществуващите инструменти и бази данни в контекста на приключилото преработване на Финансовия регламент, но не се ограничава само до тях;

xi) да измени и подобри набора от показатели за възстановяване и устойчивост, както и съответния уебсайт на Комисията за МВУ, за да се гарантира, че прилагането, резултатите и изпълнението на показателите са редовно актуализирани, точни и ясно структурирани и прозрачни;

xii) да гарантира, че резултатите от одитите са прозрачни;

xiii) да гарантира, че всички държави членки използват системите и централните регистри, за да докладват относно действителните собственици и крайните бенефициенти;

xiv) да оцени въздействието върху бюджета на Съюза на високата инфлация, продължаваща няколко години, и да набележи инструменти за смекчаване на произтичащите от това основни рискове;

Резултати от изпълнението на бюджета на Съюза

58. отбелязва повторното интегриране на работата на Палатата по резултатите от изпълнението на бюджета на Съюза в нейния годишен доклад; отбелязва със съжаление, че съдържанието на съответната глава далеч не е толкова задълбочено колкото в годишния доклад за резултатите от изпълнението от предходната година; изразява съжаление по-специално, че връзката с целите за устойчиво развитие е станала много по-малко очевидна в настоящата структура; отбелязва, че работата на Палатата по резултатите от изпълнението, включена в нейния годишен доклад за 2022 г., се състои основно в обобщаване на констатациите от специалните доклади;

59. отбелязва, че Палатата е проследила изпълнението на 213 от своите препоръки, отправени през 2019 г., от които 179 са били адресирани до Комисията; отбелязва, че при четири от 179-те препоръки срокът за изпълнение все още не е изтекъл към момента на извършване на прегледа на последващите действия и че от останалите 175 препоръки Комисията е изпълнила изцяло 101 (58 %), 26 в значителна степен (15 %), 24 (13 %) в известна степен, а 17 (10 %) от тях не е изпълнила изобщо, като Палатата не е могла да достигне до заключение в 7 случая (4 %), при които одитираният субект не е приел препоръките или е било твърде рано да се оценява изпълнението;

60. счита, че прегледът на специалните доклади, който обхваща по-голямата част от глава 3 от годишния доклад на Палатата, дава добра представа за представените от Палатата доклади, които се отнасят до стратегическите области през 2022 г.; счита, че задълбоченият анализ на изпълнението на бюджета на Съюза би могъл да бъде добавена стойност за последващите действия във връзка с препоръките на одитора; отбелязва въпроса за графика на публикуване на годишния доклад за управлението и изпълнението;

61. отбелязва, че Комисията публикува „програмните декларации за изпълнението“, които представляват преглед на информацията за изпълнението на програмите от бюджета на Съюза за периода 2021 – 2027 г., и „хоризонталните приоритети“ – раздел относно начина, по който Комисията проследява и докладва какво се изразходва за екологосъобразно бюджетиране, интегриране на принципа на равенство между половете, цифрово проследяване и целите за устойчиво развитие;

62. отбелязва Преглед № 06/2023 на Палатата относно годишния доклад за управлението и изпълнението на бюджета на Съюза за 2022 г. и заключението ѝ, че том I от годишния доклад за управлението и изпълнението за 2022 г. е следвал стратегическите насоки на Общия управителен съвет на Комисията, когато е представял фактите и постиженията по отношение на бюджетното управление за 2022 г., и отбелязва, че е можело да се подобри качеството на данните за изпълнението; отбелязва отговорите на Комисията на въпросите с искане за писмен отговор във връзка с одит на Службата за вътрешен одит на системата за контрол на Комисията във връзка с надеждността на информацията за изпълнението и дадените уверения, че установеният проблем се разглежда;

63. приветства факта, че Комисията е включила в своя годишен доклад за управлението и изпълнението информация относно екологосъобразното бюджетиране, цифровото проследяване и измерението, свързано с равенството между половете, в бюджета на Съюза; отбелязва, че броят на програмите, за които приносът за равенството между половете е неизвестен, е намалял на 72 %; подкрепя позицията на Комисията, че тази цифра трябва да бъде намалена още повече;

64. припомня констатациите в Специален доклад № 09/2022 на Палатата, озаглавен „Разходи в областта на климата в бюджета на ЕС за периода 2014 – 2020 г.“; отбелязва освен това Специален доклад № 26/2023 на Палатата относно рамката за мониторинг на изпълнението на МВУ; заключава, че и в двата специални доклада Палатата е установила проблеми с метода, чрез който Комисията представя информация за изпълнението както в МФР, така и в МВУ; отбелязва по-специално, че оповестяването на недостатъци в методиките за мониторинг на изпълнението показва слабости, по-специално поради смесването на оценките с действителния брой постигнати резултати и реализирани проекти или смесването на бюджетни суми с действително изплатени суми; счита, че данните за изпълнението, представени от Комисията, не следва да включват оценки, а само цифри за осъществени действия; продължава да е загрижен относно констатацията на Палатата, че се очакват ограничени подобрения в докладването в областта на климата за периода 2021 – 2027 г.; изразява съжаление, че Комисията все още не е разгледала слабостите в докладваните данни на нейната нова методика;

Приходи

65. отбелязва, че приходите в бюджета на Съюза включват собствени ресурси, външни целеви приходи и други приходи; отбелязва, че през 2022 г. собствените ресурси на база брутен национален доход (БНД) възлизат на 103,9 милиарда евро (42,3 %), вътрешните целеви приходи възлизат на 62,2 милиарда евро (25,4 %), традиционните собствени ресурси (ТСР) възлизат на 25,9 милиарда евро (10,6 %), вноските и възстановените суми, свързани със споразуменията и програмите на Съюза, възлизат на 20,9 милиарда евро (8,5 %), собствените ресурси на база данък върху добавената стойност (ДДС) възлизат на 19,7 милиарда евро (8,0 %), собствените ресурси на база отпадъците от опаковки от пластмаса възлизат на 6,3 милиарда евро (2,6 %), а другите приходи възлизат на 6,4 милиарда евро (2,6 %);

66. отбелязва Специален доклад № 25/2022 на Палатата относно верификацията на данните за брутния национален доход (БНД), използвани за финансиране на бюджета на Съюза; припомня, че докладваните от държавите членки данни за БНД са основата за изчисляването на вноските на държавите членки, и поради това счита, че е от съществено значение Комисията да подобри ефикасността в цикъла на верификация, следвайки препоръките на Палатата; приветства заключенията на Палатата, че процесът на верификация на данните за БНД, извършен от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат), е бил ефективен; приветства факта, че Евростат е изготвила план за действие за разглеждане на препоръките с оглед на изпълнението им след цикъла 2020 – 2024 г.;

67. отбелязва, че бюджетът на Съюза трябва да отговори на многобройните предизвикателства с допълнителни финансови програми, като например инструмента за възстановяване NGEU; отбелязва, че за 2022 г. приходите от традиционни собствени ресурси са останали относително стабилни, докато бюджетните гаранции за операциите по получаване и отпускане на заеми са представлявали значителна част от приходите; във връзка с това припомня резолюцията на Парламента от 10 май 2023 г. относно собствените ресурси: ново начало за финансите на ЕС, ново начало за Европа;

68. приветства заключението на Палатата в нейния годишен доклад за 2022 г., че процентът грешки при приходните операции не е съществен и че системите за управление на приходите като цяло са ефективни; изразява загриженост във връзка с установените от Палатата слабости в счетоводството и управлението на ТСР в някои държави членки, както и в предприетите от Съюза действия за намаляване на разликата между дължимите и събраните мита и за гарантиране на пълнотата на ТСР; приветства действията, предприети от Комисията и държавите членки в това отношение;

69. отбелязва въз основа на годишния доклад относно защитата на финансовите интереси на Съюза (доклад за ЗФИ ([6])), че през 2022 г. броят на свързаните с измами нередности по отношение на ТСР (454) е намалял с 6,8 %, а на несвързаните с измами нередности (4 207) е нараснал с 9,4 % в сравнение със средната стойност за петгодишния период 2018 – 2022 г.; отбелязва, че повечето от докладваните през 2022 г. случаи на измама са свързани с неправилна стойност и неправилно класифициране или невярно описание на стоките, докато контрабандата остава един от основните начини на действие; отбелязва, че повечето случаи на измама се откриват при инспекции на националните служби за борба с измамите и в рамките на проверките при митническото освобождаване; отбелязва, че понастоящем процентът на събиране на вземанията е 48 %, въпреки че може да се очаква той да нарасне в бъдеще поради продължителността на процеса;

70. отбелязва обобщението на отказите от събиране на вземания и установени вземания в приложение 9 към годишния доклад за управлението и изпълнението за 2022 г.; отбелязва, че общата стойност на отказите от събиране на вземания възлиза на 40,4 милиона евро, което представлява увеличение с 28 % в сравнение с 2021 г. (31,4 милиона евро), и счита, че това е загуба на приходи за бюджета на Съюза;

71. призовава Комисията да извърши задълбочен анализ на всички суми, възстановени въз основа на уведомления на Европейската прокуратура, и да информира органа по освобождаване от отговорност за резултатите; припомня, че държавите членки играят основна роля в последващите действия и възстановяването на щети, нанесени на бюджета на ЕС при споделено управление, включително за възстановяванията вследствие на уведомления на Европейската прокуратура и че Комисията може да налага финансови корекции; изразява съжаление, че досега Европейската прокуратура не е запозната с механизмите, създадени от Комисията за тази цел; отбелязва, че въпросът за уведомленията на Европейската прокуратура е повдигнат в рамките на междуинституционалния обмен на мнения относно Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2223 на Европейския парламент и на Съвета ([7]); приветства работната договореност с Европейската прокуратура и създаването на работна група, за да се гарантира, че уведомленията на Европейската прокуратура ще дадат възможност на Комисията да постигне максимално възстановяване за бюджета на ЕС;

72. приветства развитието, довело до отмяна както на остойностените, така и на неостойностените резерви в областта на текстилните изделия и обувките, внасяни от Китай; отбелязва със задоволство, че Обединеното кралство вече е платило цялата дължима сума (окончателно плащане в размер на 1,57 милиарда евро през януари 2023 г.), включително лихвите (1,4 милиарда евро през февруари 2023 г.); отбелязва, че до края на 2023 г. 27 държави членки са извършили значителни условни плащания по отношение на сумите, които се очаква да бъдат дължими към бюджета на Съюза, и че в съответствие с решението на Съда на ЕС по дело C-213/19 Комисията ще прилага същия метод за количествено определяне за тези държави членки, както за Обединеното кралство, което ще доведе до преизчисляване на сумите и ще позволи на Комисията да приключи напълно процеса;

Препоръки

73. призовава Комисията:

i) да приеме предложенията на Европейския парламент в неговите резолюции относно собствените ресурси, за да се осигурят достатъчно средства за възстановяване на инвестициите, направени по линия на NGEU;

ii) да използва всички налични средства за стимулиране на сътрудничеството между службите за борба с измамите и митническите агенции с цел разкриване, предотвратяване и коригиране на измами, засягащи приходите на Съюза;

iii) да информира органа по освобождаване от отговорност за резултатите от прегледа на събраните собствени ресурси;

iv) да проучи внимателно разликите в процентите на събиране на вземанията от държавите членки, за да установи евентуални конкретни слабости;

v) да предостави подробни обяснения на органа по освобождаване от отговорност относно причините, поради които Комисията е изпълнила само частично 13 % от препоръките на Палатата от 2019 г. и не е изпълнила още 10 % от своите препоръки;

([6]) COM(2023)0464.

([7]) Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2223 на Европейския парламент и на Съвета от 23 декември 2020 г. за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 по отношение на сътрудничеството с Европейската прокуратура и ефективността на разследванията на Европейската служба за борба с измамите (ОВ L 437, 28.12.2020 г., стр. 49).

Единен пазар, иновации и цифрова сфера

74. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 1 от МФР „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ възлиза на 25,2 милиарда евро (12,9 % от бюджета на Съюза), разпределени, както следва: 15,8 милиарда евро (62,8 %) за научни изследвания, 3,5 милиарда евро (14,0 %) за транспорт, енергетика и цифрови технологии, 2,7 милиарда евро (10,6 %) за програмата InvestEU, 2 милиарда евро (8,0 %) за космическо пространство и 1,2 милиарда евро (4,6 %) за други области; отбелязва, че към 31 декември 2022 г. окончателно приетите бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 21 845,08 милиона евро и че 99,99 % от тях са усвоени (21 842,58 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 20 605,64 милиона евро и че 99,35 % от тях са усвоени (20 471,31 милиона евро);

Иновации и научни изследвания

75. подчертава важността на програмите на Съюза за финансиране на научни изследвания и иновации за научното, общественото и технологичното/икономическото развитие на Съюза с цел да се намалят неравенствата, за възстановяването, екологичния и цифровия преход и необходимостта от намаляване на енергийната зависимост на Съюза от Русия; припомня, че „Хоризонт Европа“ е най-значимата програма за научни изследвания и иновации в Европа с общ бюджет от 95,5 милиарда евро, включително 5,4 милиарда евро от инструмента NGEU; отбелязва, че МВУ е отпуснал около 48 милиарда евро инвестиции за научни изследвания и иновации;

76. отбелязва късното приемане на правните основания на „Хоризонт Европа“ през 2021 г. и приветства факта, че Комисията е успяла да постигне близо 100 % изпълнение на бюджета през 2021 г. и 2022 г.; отбелязва, че броят на подписаните до края на 2022 г. споразумения за предоставяне на безвъзмездни средства е 5 509; отбелязва, че въпреки факта, че средната успеваемост на предложенията се е увеличила от 11,9 % в „Хоризонт 2020“ на 15,9 % в „Хоризонт Европа“, 7 от общо 10 висококачествени предложения все още не могат да бъдат финансирани и за финансирането им ще бъдат необходими допълнителни 34,3 милиарда евро;

77. отбелязва, че Палатата е проверила 127 операции, обхващащи целия набор от разходи по тази функция от МФР, по-специално програмата „Хоризонт 2020“, Механизма за свързване на Европа (МСЕ), финансовите инструменти и космическата програма, включително информацията относно редовността в годишните отчети за дейността на Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“ (ГД RTD) и Генерална дирекция „Отбранителна промишленост и космическо пространство“ (ГД DEFIS);

78. отбелязва, че по оценка на Палатата процентът грешки при разходите по функция „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ през 2022 г. е съществен в размер на 2,7 %; отбелязва със задоволство, че това представлява значително намаление в сравнение с 4,4 % през 2021 г.; отбелязва констатацията на Палатата, че разходите за научни изследвания и иновации са най-силно засегнати от грешки, особено в областта на разходите за персонал; изразява загриженост, че изчисленият от Комисията процент грешки за тази функция е 1,5 %, което е в долната половина на диапазона на оценката на Палатата; изразява загриженост, че констатацията на Палатата относно подценяването на процента от страна на Комисията продължава да съществува от няколко години, като в последващите одити на Комисията е установена конкретна слабост;

79. отбелязва, че количествено измеримите грешки, свързани с недопустими разходи, представляват 98 % от изчисления от Палатата процент грешки в размер на 2,7 % за 2022 г.; отбелязва със загриженост по-специално, че правилата за деклариране на разходите за персонал в рамките на „Хоризонт 2020“ остават сложни и че тяхното изчисляване продължава да бъде значителен източник на грешки (67 % от изчисления процент грешки през 2022 г.); отбелязва, че Комисията е разработила и насърчава използването на модул „Разходи за персонал“, за да помогне на бенефициентите да декларират правилно своите разходи за персонал;

80. отбелязва, че преобладаваща част от проектите в извадката на Палатата продължават да са по „Хоризонт 2020“, като само един проект по „Хоризонт Европа“ е включен в извадката за 2022 г.; подчертава, че според Палатата някои от предприетите мерки за опростяване, въведени в „Хоризонт 2020“, по-специално въвеждането на фиксирани ставки за непреките разходи, са облекчили административната тежест за бенефициентите и имат потенциал да намалят риска от грешки;

81. отбелязва забележките на генералния директор на ГД „Научни изследвания и иновации“ по време на изслушването му по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, че Комисията възнамерява да увеличи отпускането на финансиране по „Хоризонт Европа“ с еднократна сума от 2 % през 2022 г. на 50 % през 2027 г.; отбелязва в този контекст специалния преглед на Палатата на процедурите и насоките на Комисията относно безвъзмездните средства, изплащани под формата на еднократна сума в областта на научните изследвания; отбелязва, че според Комисията степента на контрол по отношение на икономичността, ефикасността и ефективността е по-висока при оценката на предложенията, включващи предоставяне на еднократни суми; подчертава необходимостта от проверка на действителното изпълнение на проектите, които използват еднократни суми;

82. подчертава решаващата роля на частния сектор за преодоляване на различията в областта на иновациите в Съюза и за подобряване на конкурентоспособността и растежа в Съюза; счита по-специално, че е изключително важно да продължи да се насърчава и улеснява във възможно най-голяма степен участието на малките и средните предприятия (МСП) в програмите на Съюза за финансиране на научни изследвания и иновации; отбелязва заключението на Палатата, че вероятността от допускане на грешки е по-голяма при МСП и новите участници отколкото при другите бенефициенти, тъй като им липсват опит и ресурси за администрация на средствата, и приветства усилията, положени от Комисията в тяхна подкрепа, например чрез информационни кампании, връзки със системата на националните звена за контакт и специалното бюро за помощ на Службата за справки по отношение на научните изследвания; счита, че опростяването на правилата и процедурите е най-важният двигател за по-голямо участие на МСП;

83. подчертава, че е важно да се прилагат прозрачни и ясни правила по отношение на процедурата за подбор и процедурите за възлагане на обществени поръчки във всички изпълнителни агенции; изразява съжаление във връзка с увеличаването на броя на жалбите от научни работници за липса на прозрачност, по-специално за Изпълнителната агенция за научни изследвания; припомня, че в рамките на дългосрочния бюджет на Съюза за периода 2021 – 2027 г. Изпълнителната агенция за научни изследвания управлява няколко програми и услуги за подкрепа на Съюза; призовава Комисията да извърши оценка на всички процедури и последваща оценка на добавената стойност на всички свои изпълнителни агенции в съответствие с член 3.1 от Регламент (ЕО) № 58/2003 на Съвета ([8]);

84. отбелязва, че оценката на риска от измами в областта на научните изследвания и иновациите е актуализирана през 2022 г. в подготовка на актуализацията през 2023 г. на Общата стратегия за борба с измамите; отбелязва изготвянето и приемането през 2022 г. на Насоки относно предварителните проверки за борба с измамите по „Хоризонт Европа“, които са част от стратегията за предварителен контрол на „Хоризонт Европа“; отбелязва, че основният форум по въпросите на борбата с измамите в областта на научните изследвания и иновациите е комитетът по измамите и нередностите в областта на научните изследвания (FAIR), който е заседавал два пъти през 2022 г.; отбелязва, че ГД „Научни изследвания и иновации“ също е актуализирала своята стратегия за борба с измамите през 2022 г.; счита, че е необходима политика на нулева толерантност към измамите и в областта на научните изследвания; с оглед на продължаващите усилия за опростяване е важно да се гарантира, че всички европейски безвъзмездни средства и субсидии са от полза за предвидените цели, и да се разработят ефективни инструменти за установяването на измами и схеми на измами в контекста на еднократните суми; отбелязва, че един важен елемент за избягването на злоупотреби с цел измама е препращането на съответните случаи към групата на системата за ранно откриване и отстраняване;

85. припомня, че насърчаването, привличането и задържането на таланти е една от петте водещи инициативи, включени в Новата европейска програма за иновации (NEIA), приета на 5 юли 2022 г.; отбелязва изказванията на члена на Комисията Иванова по време на нейното изслушване във връзка с освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета относно усилията, положени от Комисията за увеличаване на приобщаващия характер на „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“; отбелязва признанието на члена на Комисията, че са необходими допълнителни усилия за увеличаване на участието на жените и младите хора в програмите на Съюза за научни изследвания и иновации; отбелязва във връзка с това усилията на Комисията за прилагане на разпоредбите относно плановете за равенство между половете в „Хоризонт Европа“ и съвместните усилия на ГД „Научни изследвания и иновации“ и ГД „Образование, младеж, спорт и култура“ за привличане на жени таланти към науките, технологиите, инженерството и математиката; приветства факта, че в допълнение към други инициативи на Съюза, насочени към подкрепа и овластяване на жените в областта на технологиите и иновациите, през 2022 г. Комисията стартира второто издание на инициативата Women TechEU за финансиране и подкрепа на стартиращи предприятия, ръководени от жени с увеличен бюджет от 10 милиона евро, което предизвика рекордно висок интерес и привлече 467 заявления от 35 държави членки и държави, асоциирани към „Хоризонт Европа“;

86. приветства ролята на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС) в подкрепа на най-добрите изследователи в Европа, за която свидетелстват многобройни награди, включително 14 Нобелови награди, 6 Филдсови медала и 11 награди „Волф“; приветства 2 300-те заявления за патенти и 400-те спин-оф предприятия, създадени благодарение на проекти на ЕНС;

87. подчертава независимостта и автономността на ЕНС при изпълнението на неговата роля в подкрепа на отличните научни изследвания в Съюза; припомня, че ЕНС изисква уникална структура, с която да приема персонала на ERCEA, научния съвет на ЕНС и експертите, отговарящи за оценките на групата, и че тази конфигурация е абсолютно необходима за неговата работа; изразява учудване по повод плана на Комисията да премести няколко изпълнителни агенции и ERCEA в нови сгради без подходящи консултации и тяхното съгласие, като същевременно пренебрегва действителните им нужди от офиси и по този начин застрашава непрекъснатостта на дейността; подчертава, че дори някои служби на Комисията не са били адекватно информирани за тези планове; подчертава, че ERCEA има право да подписва договори за наем самостоятелно и да поддържа своя извънреден бизнес модел без одобрението на Комисията; подчертава, че Комисията трябва своевременно да планира и да си сътрудничи с ERCEA, за да намери подходящи офис пространства, които да отговарят на техните изисквания и да не застрашават техните дейности;

([8]) Регламент (ЕО) № 58/2003 на Съвета от 19 декември 2002 г. относно установяването на статута на изпълнителните агенции, отговарящи за някои задачи по управлението на програмите на Общността (ОВ L 11, 16.1.2003 г., стр. 1);

88. отбелязва разликите в развитието на научните изследвания и иновациите в рамките на Съюза и приветства различните мерки, предприети от Комисията за стимулиране на инвестициите на държавите членки в областта на научните изследвания и иновациите, особено на държавите с по-слаби резултати, включително предоставянето на около 48 милиарда евро по МВУ, съчетани с 43 милиарда евро по политиката на сближаване и 3 милиарда евро от частта „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ на „Хоризонт Европа“; отбелязва, че въпреки усилията на Комисията за увеличаване на финансирането, отпускано на изследователите в държавите, обхванати от разширяването на участието, няколко „догонващи“ държави все още не показват напредък;

89. отбелязва, че след агресивната война на Русия срещу Украйна Комисията спря участието на руски публични субекти в текущи проекти по „Хоризонт 2020“ и в бъдещи проекти по „Хоризонт Европа“; отбелязва, че последното изменение на „основната“ работна програма „Хоризонт Европа“ за периода 2021 – 2022 г., прието на 10 май 2022 г., предвижда действия в подкрепа на изследователите, които преди това са работили в Украйна; отбелязва, че Комисията е предоставила финансова подкрепа под формата на безвъзмездни средства в размер на 1,5 милиона евро на Националната научноизследователска фондация на Украйна за откриването на бюро на „Хоризонт Европа“ в Украйна (Киев), което ще информира за възможностите за финансиране и ще предлага подкрепа при изготвянето на предложения и намирането на партньори в Европа;

90. признава, че през 2022 г. МСЕ е достигнал етапа си на пълно прилагане, и счита това за постижение; изразява съжаление относно намаляването в сравнение с 2021 г. на финансирането за покани за представяне на предложения по линия на инструмента за финансиране на МСЕ – Транспорт за 2022 г. за проекти, насочени към нова, модернизирана и подобрена европейска транспортна инфраструктура; отбелязва, че поканите за представяне на предложения по линия на МСЕ – Транспорт за 2022 г., които бяха стартирани през третото тримесечие на 2022 г., откриха допълнителни възможности за финансиране с допълнителни 6 милиарда евро съфинансиране от Съюза; настоява, че обезпеченият с достатъчно по размер средства бюджетен ред за МСЕ – Транспорт е от ключово значение за гарантиране на изпълнението на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T), включително разширяването в източния регион, за да се осигури връзка с източните партньори като Украйна, екологизирането на европейския транспорт, увеличаването на военната мобилност и компенсирането на безпрецедентно високите темпове на инфлация;

91. приветства инициативата на Европейския фонд за доброволна солидарност за управление на въздушното движение за Украйна и Молдова под отговорността на Евроконтрол, чиято цел е да покрива разходите за персонал/обучение и всички други разходи с цел да се осигури оперативна готовност при възстановяване на въздушното движение; освен това приветства друг механизъм за солидарност на Евроконтрол, чиято цел е да се подпомогнат държавите на първа линия, които се борят с последиците от рязък спад във въздушното движение; посочва, че държавите, членуващи в Евроконтрол, решиха да създадат два специални фонда: един под формата на дарение за Украйна и Молдова в размер на 46,5 милиона евро и един под формата на заем в размер на 46,1 милиона евро за Естония, Латвия, Литва и Полша;

Енергетика

92. отбелязва сложността на рамката на енергийната политика в Съюза и подчертава, че осигуряването на по-добра взаимосвързаност е в основата на енергийния пазар на Съюза; приветства приемането на новия Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета за трансевропейската енергийна инфраструктура ([9])(„Регламент за TEN-E“); счита, че с TEN-E, МСЕ и МВУ/плана RePowerEU Съюзът е предоставил стабилна правна рамка за инвестиции в енергийна инфраструктура, насочени към преодоляване на предизвикателствата на декарбонизацията и намаляване на зависимостта от вноса на изкопаеми горива; отбелязва положените усилия за координиране на изграждането на електроенергийна инфраструктура с висок приоритет във всички държави членки, за цифровизиране на енергийната система на Съюза и за стимулиране на инвестициите в мрежата с подходящата регулаторна среда, по-специално чрез МСЕ – Енергетика;

93. отбелязва, че като цяло подкрепата по МСЕ – Енергетика 1 и 2 (2014 – 2022 г.) възлиза на 6,24 милиарда евро за енергийни проекти (5,74 милиарда евро за строителни работи, 0,5 милиарда евро за проучвания), предоставени за над 118 проекта от общ интерес (ПОИ), и че до края на 2022 г. са завършени 123 действия, които са получили подкрепа по МСЕ – Енергетика 1;

94. отбелязва, че през 2022 г. агресивната война на Русия срещу Украйна и използването на енергията като оръжие разтърсиха енергийните пазари, предизвиквайки нестабилност на цените и енергийна несигурност в енергийната система на Съюза; подчертава отговора на Комисията на кризата чрез разработването на плана REPowerEU, насочен към намаляване на зависимостта от руските изкопаеми горива и постепенно премахване на руския внос на енергия преди 2030 г.; отбелязва, че планът REPowerEU мобилизира близо 300 милиарда евро, приблизително 72 милиарда

([9]) Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на регламенти (ЕО) № 715/2009, (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 и на директиви 2009/73/ЕО и (ЕС) 2019/944 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 347/2013 (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 45).

евро под формата на безвъзмездни средства и 225 милиарда евро под формата на заеми; отбелязва, че планът REPowerEU предостави допълнително правно основание както за държавите членки, така и за Комисията, да изменят националните ПВУ и да проверят дали ключовите етапи и целите са добре определени и да ги изяснят, когато е необходимо;

Препоръки

95. призовава Комисията:

i) да включи допълнителни средства, необходими за „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ в проектобюджета за 2025 г., за да се подобри настоящото състояние, при което 7 от 10 висококачествени предложения все още не могат да бъдат финансирани;

ii) да продължи да прилага опростени правила и процедури, мерки за цифровизация и опростени варианти на разходите (ОВР), като същевременно обръща специално внимание на риска от нередности и измами и на разходите за контрол;

iii) да продължи да опростява правилата и процедурите в съответствие с новия финансов регламент, да подкрепя обучения и предоставянето на практическа информация за кандидатите в държавите членки, и по-специално за МСП, обособили се нови предприятия, стартиращи предприятия, регионални НПО или местни групи за действие;

iv) да продължи да насърчава използването на модула за изчисляване на разходите за персонал „Personnel Costs Wizard“ сред бенефициерите, по-специално сред новите участници и МСП, за да се намали нивото на грешки, свързани с разходите за персонал;

v) да продължи усилията си за постигане на по-приобщаваща научноизследователска програма на Съюза чрез предоставяне на подкрепа, определяне на ясни цели и организиране на специални научноизследователски програми за по-слабо представените целеви групи, като жените и младите хора, като също така се стреми към балансирано географско разпределение в целия Съюз;

vi) да насърчава и подкрепя държавите членки, по-специално „догонващите“ държави, да използват пълноценно полезните взаимодействия между наличните фондове на Съюза, включително МВУ и Кохезионния фонд, за да се увеличи броят на научноизследователските и иновационните дейности в тези държави; както и

vii) да продължи финансирането на създаването на интегриран, иновативен и стабилен енергиен съюз, който насърчава сигурната, устойчива, конкурентоспособна и финансово достъпна енергия за всички, особено за МСП и уязвимите и енергийно бедните потребители, като същевременно ускорява чистия и справедлив енергиен преход на Европа, за да стане тя първият неутрален по отношение на климата континент до 2050 г.;

viii) да повиши осведомеността, съгласуваността и устойчивостта на подкрепата за интернационализация на МСП;

ix) да извършва проверки за действителното изпълнение на проектите, които използват еднократни суми;

x) да докладва органа по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета:

а) броя на случаите на съмнение за измама, отнесени от компетентните служби на Комисията до експертната комисия на EDES, на какви основания за изключване и колко от тези случаи са довели до 1. решение за ранно откриване, 2. решение на експертната комисия за отстраняване;

б) за какъв период субектите са били отстранени от участие във фондове на Съюза;

в) дали някой от отстранените субекти е получил средства от Съюза след изтичане на решението за отстраняване;

Сближаване, устойчивост и ценности

96. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 2 от МФР „Сближаване, устойчивост и ценности“ възлиза на 79,1 милиарда евро (40,4 % от бюджета на Съюза), разпределени както следва: 53,6 % за Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и за други регионални операции, 23,6 % за Европейския социален фонд (ЕСФ), 12,6 % за Кохезионния фонд (КФ), 4,4 % за „Еразъм+“, 2,3 % за МСЕ — Транспорт, 0,6 % за Инструмента за спешна подкрепа и 2,9 % за други области; отбелязва, че към 31 декември 2022 г. окончателно приетите бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 67 805,19 милиона евро, като 98,29 % от тях са усвоени (66 644,24 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 63 104,31 милиона евро и че 99,86 % от тях са усвоени (63 054,76 милиона евро);

97. отбелязва, че през 2022 г. изпълнението на политиката на сближаване в рамките на програмния период 2014 – 2020 г. е продължило и че за периода 2021 – 2027 г. Комисията е приключила преговорите по всички програми и е извършила само авансови плащания, възлизащи на 6,5 милиарда евро;

98. припомня, че разходите по подфункция „Икономическо, социално и териториално сближаване“ (подфункция 2a) са насочени към намаляване на разликите в степента на развитие между отделните държави членки и региони на Съюза; подчертава значението на политиката на Съюза за сближаване за подкрепа на прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигане на неговите водещи цели и за подпомагане на държавите членки и регионите да се възползват от новите възможности и да се справят с предизвикателства като глобализацията, безработицата, бедността и социалното изключване, индустриалните промени и цифровизацията, както и за подкрепа за повишаването на квалификацията, преквалификацията и ученето през целия живот;

99. припомня Специален доклад № 27/2021 на Палатата, озаглавен „Подкрепа от ЕС за туризма – необходимост от нова стратегическа ориентация и по-добър подход на финансиране“; припомня препоръката на Палатата към Комисията за формулиране на консолидирана нова стратегия за екосистемата на туризма на Съюза в сътрудничество с държавите членки с цел разработване на ефективна програма за туризма за 2030 г. и прилагане на процедури за подбор по отношение на инвестициите в туризма, финансирани по линия на ЕФРР, за да се подкрепи новата стратегическа ориентация; подчертава отговорността на Комисията да подкрепя държавите членки при насърчаването на свързаните с туризма инвестиции в съответствие със стратегическата програма;

100. отбелязва, че степента на усвояване на средствата по политиката на сближаване в рамките на програмния период 2014 – 2020 г. е достигнала 79,2 % в края на 2022 г. (86 % в края на 2023 г., включително нововъведената помощ за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU) през периода 2021 – 2022 г.), като равнището е сходно на това към същия момент през периода 2007 – 2013 г.; изразява загриженост, че това равнище на усвояване е постигнато само чрез временна ставка на съфинансиране от Съюза в размер на 100 %, с която се отменя всякакво изискване за национално съфинансиране на проекти, което е отдавна утвърден принцип на финансите на Съюза; отбелязва, че по програмите за периода 2014 – 2020 г. са стартирани над 1 милион проекта и че досега те са подпомогнали 2,4 милиона предприятия, създали са 370 000 нови работни места, повишили са енергийните показатели на над 540 000 домакинства, създали са 6 000 мегавата нови възобновяеми енергийни източници и са осигурили широколентов достъп на 6,3 милиона домакинства; отбелязва, че усвояването през 2022 г. се е подобрило до голяма степен поради ИИОК, ИИОК+, CARE и FAST-CARE за целите на реакцията при кризи, намалявайки проектите в подкрепа на структурните цели за сближаване за постигане на конвергенция и сближаване в Съюза;

101. приветства наличната финансова гъвкавост при използването на кохезионните фондове и подчертава, че благодарение на тази гъвкавост политиката на сближаване изигра водеща роля за справяне с кризата с COVID-19, със свързаните с войната извънредни ситуации, както и с енергийната криза; припомня обаче, че смисълът на тази политика е да се гарантира дългосрочно планиране на мерките, които следва да засилят икономическото, социалното и териториалното сближаване между европейските региони; счита, че политиката на сближаване след 2027 г. трябва да предоставя необходимата гъвкавост при използването на фондовете, за да се даде възможност на държавите членки и на регионалните и местните органи да насочват ресурсите по подходящ и надежден начин, винаги в съответствие с дългосрочните цели на политиката на сближаване;

102. отбелязва освен това, че през 2022 г. в рамките на Действията по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE) и Гъвкавата помощ за териториите (FAST-CARE) са мобилизирани над 1,3 милиарда евро, за да се помогне на държавите членки и регионите да подкрепят милиони украински бежанци, търсещи убежище на територията на Съюза, включително за общи програми за социална интеграция, здравеопазване, храна или помощ от първа необходимост и ориентация на пазара на труда; приветства факта, че предложените мерки подлежат на същите задължения по отношение на адекватните системи за управление и контрол и доброто финансово управление, които се прилагат за фондовете на политиката на сближаване;

103. отбелязва, че Палатата е разгледала извадка от 260 операции, обхващаща пълния набор от разходи по функция 2 на МФР; отбелязва със загриженост, че изчисленият от Палатата общ процент грешки в областта „Сближаване, устойчивост и ценности“ през 2022 г. се е увеличил на 6,4 %, което е значително над прага на същественост, като вече са взети предвид корекциите на обща стойност 618 милиона евро, приложени от държавите членки през 2022 г.; обръща внимание на значителното увеличение на общия процент грешки, изчислен от Палатата през 2022 г., в сравнение с предходните години (3,6 % през 2021 г., 3,5 % през 2020 г.), докато според Комисията рискът при плащанията за 2022 г. е между 1,9 % и 2,7 %, подобен на тези от предходните години (1,9 % – -2,5 % през 2021 г., 2,1 % – -2,6 % през 2020 г.); посочва, че според доклада на Палатата значителна част от грешките (3 % от 6,4 %) са свързани с разходи, произтичащи от ИИОК и ИИОК +;

104. изразява загриженост относно забележката на Палатата, че с наближаването на края на периода на допустимост за програмите от 2014 – 2020 г. (31 декември 2023 г.) се е създал допълнителен натиск за усвояване на средства и че по време на пандемията от COVID-19 ефективността на проверките от страна на управляващите и одитните органи може да е била по-слаба, което потенциално увеличава риска от неоткрити грешки и нередности; отбелязва, че Комисията признава, че специфичната ситуация и възможностите за гъвкавост, предоставени по време на COVID-19, може да са изиграли роля по отношение на риска от нередности поради необходимостта от намиране на алтернативни (дистанционни) начини за контрол на разходите; подчертава обаче, че според Комисията установените рискове и нередности са свързани по-скоро с вида на действията, изпълнявани по време на периода на COVID-19, или с прилагането или разбирането на гъвкавостта, въведена в правилата за възлагане на обществени поръчки;

105. отбелязва обяснението на Палатата, че изчисленият от нея процент грешки се отнася до дела на декларираните разходи, при които тя счита, че не са спазени изцяло условията за плащане, определени в Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета ([10])(„Финансовия регламент“), Регламента за общоприложимите разпоредби („РОР“) и Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета ([11])за защита на финансовите интереси на Съюза, което е довело до пряко и измеримо финансово отражение върху размера на плащанията, разрешени към онзи момент от бюджета на Съюза; отбелязва пояснението на Палатата, че той не следва да се приема като еквивалент на потенциалния размер на финансовите корекции, които Комисията може да наложи в съответствие с приложимите правила; счита, че високият процент грешки показва разхищение на ресурси, по-специално в областта на политиката на сближаване, където много управляващи органи трябва да се справят с паралелно прилагане на МВУ;

106. отбелязва, че в годишните отчети за дейността Комисията докладва риска при плащане за всяка програма и като цяло за фондовете, който се отнася до нередности, водещи до финансови корекции; отбелязва, че за да наложи финансови корекции, Комисията трябва да заключи, че е налице нередност по смисъла на член 2, параграф 36 от РОР, докато не всички формални нарушения и грешки, включени от Палатата като количествено измерими грешки в нейния изчислен процент грешки, водят до неприемливи разходи, тъй като те не се определят като нередност съгласно определението в член 2, параграф 36 от РОР; отбелязва, че е полезно органът по освобождаване от отговорност да разглежда установените грешки и от управленска гледна точка;

107. отбелязва, че Комисията приема всички препоръки на Палатата по функция 2 от МФР „Сближаване, устойчивост и ценности“, въпреки продължаващите разлики в класификацията на грешките, установени от двете институции; призовава Комисията да работи в тясно сътрудничество с Палатата и всички съответни заинтересовани страни, за да се изяснят допълнително приложимите правила и да се намалят различията, като същевременно се гарантира, че одитите не водят до прекомерна административна тежест за бенефициерите;

108. отбелязва със загриженост, че Палатата е установила увеличение при конкретни видове грешки, като например недопустими разходи и проекти и нарушения на правилата на вътрешния пазар, включително неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки и за държавната помощ, подчертава, че този вид грешки може да се дължат на лошо управление; отбелязва, че 3 % от изчисления от Палатата процент грешки от 6,4 % по функция 2 са свързани с приоритети, съфинансирани в размер на 100 % по Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса – плюс (CRII+), която позволява по-гъвкави разходи; отново заявява, че по-голямата гъвкавост никога не следва да води до компрометиране на качеството и контрола; изисква от Комисията да направи преглед на настоящото положение, за да се избегнат подобни ситуации в бъдеще; отбелязва, че Комисията не е открила одитни доказателства за значително въздействие като цяло на въведените нови видове мерки и възможности за гъвкавост върху процента грешки по програмите и отбелязва факта, че Комисията е предприела мерки за предотвратяване на такъв риск;

109. отбелязва, че Палатата е установила случаи на проекти, за които са приети недопустими разходи, както и техния принос към общия изчислен процент грешки; подчертава значението на отстраняването на системните първопричини и необходимостта одитните органи ефективно да оценяват критериите за допустимост;

([10]) Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

([11]) Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

110. отбелязва, че Комисията счита, че личните декларации са полезен инструмент за получаване на увереност, когато намирането на алтернативни подкрепящи доказателства би било трудно или твърде скъпо от административна гледна точка за бенефициерите; подкрепя препоръката на Палатата за подобряване на проверките от страна на одитните органи на личните декларации, издавани от бенефициерите на средствата, за да се гарантира тяхната валидност и надеждност;

111. отбелязва, че по отношение на ЕФРР и КФ Комисията е приложила финансови корекции и оттегляне на суми в размер на 11 милиарда евро през програмния период, включително 2,4 милиарда евро за счетоводната 2021 – 2022 година; отбелязва, че тези финансови корекции досега не са довели до загуба на финансиране за държавите членки, тъй като Комисията все още не е приложила никаква нетна финансова корекция през периода 2014 – 2020 г.; отбелязва освен това, че Комисията продължава да изпълнява своя целеви „План за действие в областта на обществените поръчки и държавните помощи“ в сътрудничество с държавите членки; потвърждава, че националните органи носят основната отговорност за извършването на финансовите корекции, за които е взето решение от Комисията, но счита, че трябва да се правят допълнителни проверки, за да се потвърди, че всички корекции са били приложени правилно;

112. отбелязва забележката на Палатата, че припокриването на програмните периоди, съчетано с наличието на допълнителни инструменти за финансиране по линия на Next Generation EU (REACT-EU и МВУ), с по-ограничен жизнен цикъл, може да е оказало натиск върху административния капацитет на държавите членки през програмния период и в началото на изпълнението на техните програми за сближаване за периода 2021 – 2027 г.; отбелязва, че през 2022 г. националните и регионалните органи е трябвало да пренасочат вниманието си към препрограмирането на програмите в областта на политиката на сближаване за периода 2014 – 2020 г., включително въвеждането на мерки, финансирани по линия на Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса, REACT-EU, Гъвкавата помощ за териториите (FAST-CARE) и Подпомагане за финансово достъпна енергия (SAFE), както и да изпълняват националните планове по МВУ, за да прилагат различни мерки във връзка с кризи, възстановяване и спасяване; отбелязва, че ГД „Регионална и селищна политика“ предоставя подкрепа на националните и регионалните органи, за да се гарантира пълното изпълнение на програмите за периода 2014 – 2020 г.;

113. изразява силна загриженост относно неотдавнашния случай на предполагаема злоупотреба със средства на Съюза при договори, свързани със закупуването на предпазни маски за лице, който е известен като „делото Koldo“; изразява загриженост, че тази злоупотреба със средства на Съюза и пари на данъкоплатците в Съюза е включвала 14,6 милиона евро от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и 3,1 милиона евро от фонд „Солидарност“ на ЕС; изразява съжаление, че Европейската прокуратура е получила съответната информация от частно лице, а не от съответния национален орган; настоятелно призовава държавите членки да докладват незабавно на Европейската прокуратура за всяко подозрение за злоупотреба със средства на Съюза в съответствие с член 24 от Регламента за Европейската прокуратура; насърчава Комисията да използва външни експерти за целите на одита, ако бъде установена сериозна липса на капацитет в дадена държава членка; отбелязва, че предполагаемата злоупотреба със средства в случая не е била открита от Комисията въпреки извършените от нея одити; насърчава използването на принципа на четирите очи и многостепенна проверка по време на възлагането на договори в кризисни ситуации, ако процедурите за възлагане на обществени поръчки не са възможни поради кризата, за да се избегне евентуална злоупотреба с финансиране от Съюза; подчертава, че Комисията следва да извършва задълбочени последващи одити на договорите, възложени без процедури за възлагане на обществени поръчки по време на кризи във всички засегнати държави членки; отбелязва освен това, че подобни ситуации са възниквали в други държави членки, включително в наскоро разкрит случай на предполагаема измама в Португалия със средства от ЕФРР и няколко случая на предполагаема злоупотреба в Чешката република със средства по линия на REACT-EU при закупуването на медицинско оборудване;

114. отбелязва взаимното допълване, което характеризира връзката между фондовете на политиката на сближаване и другите инструменти на Съюза за финансиране; припомня, че макар на теория фондовете на политиката на сближаване и МВУ да се различават по отношение на общите си цели, график, начин на управление и финансиране, настоящият опит показва, че няколко ПВУ предвиждат инвестиции, които биха били допустими за финансиране по линия на политиката на сближаване; подчертава, че взаимното допълване между фондовете на политиката на сближаване и МВУ е възможно и се очаква, при условие че МВУ носи реална добавена стойност и че едни и същи разходи не се покриват два пъти; подчертава, че рискът от припокриване ще се увеличи към края на жизнения цикъл на МВУ, и обръща внимание на Комисията да направи всичко възможно, за да смекчи тези рискове;

115. настоятелно призовава Комисията да следи положението, по-специално когато националните координиращи органи по МВУ са същите като за фондовете на политиката на сближаване, и настоява за достатъчен допълнителен административен капацитет и човешки ресурси, разпределени за различните направления на финансирането от Съюза; въпреки това посочва потенциалните рискове това паралелно прилагане да доведе до неидентифицирани случаи на двойно финансиране; призовава Комисията да извлече поуки от опита с два различни модела на финансиране;

116. приветства факта, че за момента нито Палатата, нито Комисията са установили случаи, при които задължителното национално съфинансиране на проект в областта на сближаването да е било платено със средства по МВУ при отпускането на средства по МВУ за 2022 г.; настоятелно призовава Комисията да продължи да наблюдава положението и да предотвратява осъществяването на такова финансиране;

117. изразява загриженост във връзка с постоянно установяваните от Палатата недостатъци в начина на работа на одитните и управляващите органи (по-специално слабости в последващите проверки от страна на одитните органи и в контрола от страна на управляващите органи, които невинаги предотвратяват или откриват ефективно нередности в разходите, декларирани от бенефициерите), и прекомерното разчитане от страна на Комисията на качествената работа на програмните органи, свързано с присъщите ограничения на документните проверки на Комисията;

118. отбелязва отговора на Комисията, че нейната оценка, която се основава на комбинация от документни проверки и одитна дейност на място и обхваща различните индивидуални програми и пакети от документи за предоставяне на увереност, ѝ дава възможност да определи разумна и справедлива приблизителна оценка на процентите грешки за всяка програма, всяка година, и кумулативно за фондовете на политиката на сближаване; изразява съгласие с Палатата, че документните проверки на Комисията имат присъщи ограничения при потвърждаването на общия размер остатъчни грешки, докладван от одитните органи; отбелязва, че тези слабости може да се отразят и на прогнозирания от Комисията риск при приключване, тъй като е възможно Комисията да не извърши необходимите корекции във всички случаи, за да сведе процента на остатъчните грешки под прага на същественост;

119. отбелязва с безпокойство констатацията на Палатата, че делът на пакетите от документи за предоставяне на увереност с процент остатъчни грешки над 2 % е достигнал най-висока стойност от 61 % от извадката на Палатата през 2022 г. в сравнение с 39 % през предходната година, което свидетелства за продължаващи недостатъци в работата на одитните органи; подчертава със загриженост, че резултатите от одитите на Палатата през последните шест години показват, че наличните механизми за контрол все още не компенсират в достатъчна степен високия присъщ риск от грешки в областта на сближаването и че управляващите органи невинаги ефективно предотвратяват или откриват нередности в разходите, декларирани от бенефициерите; отбелязва със загриженост, че грешките, установени от Палатата, отразяват значителни слабости в работата на одитните органи по проверката на допустимостта на разходите и проектите и спазването на правилата за вътрешния пазар; отбелязва, че част от преизчисления от Палатата процент остатъчни грешки от над 2 % в одитираните пакети за предоставяне на увереност се дължат на горепосочените отклонения;

120. изразява загриженост относно продължаващите недостатъци, наблюдавани от Палатата в националните одити, които могат да се дължат на недостатъчен обхват, неясна документация на одитите и филтриране на извадките от страна на националните одитни органи, както и на проблеми, свързани с ресурсите, като недостатъчно финансиране и липса на опитни експерти; подчертава своята загриженост, че Палатата е установила слабости в широк спектър от одити, например случаи на недостатъчна проверки на предоставената от бенефициерите информация относно допустимостта на проектите, относно спазването на правилата на вътрешния пазар и относно риска от измами и конфликт на интереси; отбелязва, че от друга страна Комисията счита, че работата на по-голямата част от одитните органи е надеждна и че само 10 от 116 одитни органа се нуждаят от сериозни подобрения; припомня препоръките в резолюцията на Парламента от 21 ноември 2023 г. относно възможностите за повишаване на надеждността на одитите и проверките, извършвани от националните органи в рамките на споделеното управление;

121. отбелязва ангажимента на Комисията да продължи да работи в тясно сътрудничество с одитните органи, за да се укрепи капацитетът им за предотвратяване и коригиране на грешки, за по-добро документиране на тяхната одитна дейност и следователно за принос към процеса на осигуряване на увереност;

122. отбелязва констатацията на Палатата, че бенефициерите на финансиране по линия на политиката на сближаване са използвали опростени варианти за разходи (ОВР) за 77 операции, или 30 % от нейната извадка, като са приложили единни ставки, стандартна таблица на единичните разходи или комбинация от двете; подчертава, че ОВР са една от най-важните мерки за намаляване на административните разходи и тежести за бенефициерите и оттам за улесняване на достъпа на малките бенефициери до финансирането и за съсредоточаване в по-голяма степен върху постигането на целите, като същевременно се намалява процентът на грешки; подчертава, че Палатата счита, че ОВР невинаги се прилагат адекватно и споделя заключението на одита на Палатата, че ОВР не следва да водят до прекомерни финансови ползи за дадена държава членка; от друга страна ОВР следва на практика да водят до реално намаляване на бюрократичната тежест, а не до изчерпателен предварителен и последващ контрол; отбелязва, че леките колебания на цените в оценките на ОВР в сравнение с цените, установени по време на последващите проверки, следва да бъдат приемливи;

123. отбелязва, че за програмите за периода 2021 – 2027 г. Комисията е насърчила програмните органи да използват мерките за опростяване, предвидени в РОР, по-специално използването на ОВР и схеми на финансиране, което не е свързано с разходи, за справяне с проблемите, свързани с допустимостта, улесняване на проверките на управлението и контрол на тежестта за бенефициерите; отбелязва, че в резултат на тези усилия, например за ЕФРР и КФ, до момента са приети 120 схеми за ОВР на програмно равнище в 11 държави членки и за програмите по Interreg (5,7 милиарда евро общ принос), както и 4 схеми за финансиране, което не е свързано с разходи, в 4 държави членки (за 1,2 милиарда евро общ принос); подчертава спешната необходимост от по-нататъшно опростяване и гъвкавост; призовава Комисията да намери правилния баланс между необходимата гъвкавост за леки колебания на цените и – от друга страна – други неуместни умишлени завишавания на разходи и цени;

124. изразява загриженост във връзка с констатацията на Палатата относно програма по ЕФРР в Словакия, целяща обновяване на вътрешното пространство на обществена сграда, въпреки факта, че в рамките на посочената програма са допустими само мерки за енергийна ефективност; отбелязва забележката на Палатата, че този проект не е трябвало да премине етапа на оценка, тъй като в заявлението не е бил достигнат прагът от най-малко 25 % от разходите за проекта да бъдат свързани с енергийната ефективност; отбелязва подобни случаи, установени от Палатата, при които липсва отговор от страна на Комисията;

125. припомня, че за периода 2021 – 2027 г. държавите членки трябва да спазват някои хоризонтални или тематични отключващи условия на РОР, които са предварителни условия за ефективното и ефикасно изпълнение на специфичните цели на фондовете; припомня, че когато отключващите условия не са изпълнени към момента на подаване на заявление за плащане до Комисията за съответната специфична цел, съответните разходи няма да бъдат възстановявани от бюджета на Съюза, докато Комисията не се увери, че отключващото условие е изпълнено;

126. припомня, че на 15 декември 2022 г., въз основа на предложение на Комисията, Съветът прие Решение за изпълнение (ЕС) 2022/2506 ([12]) относно мерки за защита на бюджета на Съюза срещу нарушения на принципите на правовата държава в Унгария; подчертава, че решението се основава на опасенията на Комисията относно сериозните проблеми, свързани със системата за възлагане на обществени поръчки в Унгария; приветства временното спиране на 55 % от бюджетните кредити за поети задължения за някои програми на политиката на сближаване за периода 2021 – 2027 г.; отбелязва, че Комисията наблюдава прилагането на коригиращите мерки, предложени от Унгария в рамките на Регламента относно обвързаността с условия; отбелязва, че през декември 2023 г. Комисията направи служебна оценка на положението в Унгария и заключи, че бюджетът на Съюза продължава да бъде на същото равнище на риск, тъй като все още има поети задължения, които не са били изпълнени нито правилно, нито своевременно;

127. отбелязва, че през декември 2022 г. Комисията заключи, че Унгария не изпълнява хоризонталните отключващи условия съгласно РОР във връзка с Хартата за основните права на Европейския съюз („Хартата“) по отношение на независимостта на съдебната власт и разпоредбите на няколко закона, които представляват сериозен риск за правата на ЛГБТИК+ лицата, академичната свобода и правото на убежище; дълбоко съжалява относно решението на Комисията от 13 декември 2023 г. ([13]) да приеме, че Унгария е изпълнила хоризонталното отключващо условие, свързано независимостта на съдебната власт, като по този начин се дава възможност на унгарските органи да подават искания за възстановяване на средства в размер до 10,2 милиарда евро без подходящи механизми за контрол или процедури за възлагане на обществени поръчки, които да гарантират добро финансово управление и защита на бюджета на Съюза; счита, че това решение противоречи политически на удължаването на мерките, приети съгласно Регламента относно обвързаността с условия, и изразява разочарованието си, че Парламентът не е бил адекватно информиран по време на процеса; отново изразява загриженост относно независимостта на съдебната власт, дори след неотдавнашните реформи, както се посочва в резолюцията на Парламента от 18 януари 2024 г. относно положението в Унгария и замразените средства на Съюза;

128. отново изтъква необходимостта всички мерки, необходими за отпускането на финансиране от Съюза съгласно Регламента относно обвързаността с условия, Регламента за общоприложимите разпоредби и Регламента за МВУ, да се разглеждат като единен, цялостен пакет; подчертава значението на защитата на финансовите интереси на Съюза и при отпускането на предварително финансиране;

([12]) Решение за изпълнение (ЕС) 2022/2506 на Съвета от 15 декември 2022 година относно мерки за защита на бюджета на Съюза срещу нарушения на принципите на правовата държава в Унгария (ОВ L 325, 20.12.2022 г., стр. 94).

([13]) Решение на Комисията от 13 декември 2023 г. относно преоценката, по инициатива на Комисията, на изпълнението на условията по член 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 след Решение за изпълнение (ЕС) 2022/2506 на Съвета от 15 декември 2022 г. относно Унгария, C(2023)8999.

129. отбелязва въз основа на доклада относно ЗФИ, че от 2021 г. до 2022 г. броят на свързаните с измами нередности в областта на политиката на сближаване е намалял с 11,6 % (233 докладвани случая през 2021 г. в сравнение с 206, докладвани през 2022 г.), докато несвързаните с измами нередности са се увеличили с 9,3 %; отбелязва, че Комисията е поискала от одитните органи да обърнат специално внимание на новите рискове, свързани с увеличаването на фондовете и допълнителното финансиране по линия на Next Generation EU, по-специално на рисковете от „двойно финансиране“, конфликти на интереси, измами или корупция; отбелязва усилията, положени от Комисията за насърчаване на използването на инструмента за оценка на риска Arachne в проявяващите нежелание държави членки и за въвеждане на подобрения в инструмента; отбелязва, че Палатата е установила, че одитните органи са разгледали изрично риска от измами при 65 % от одитираните операции от периода 2014 – 2020 г. , което представлява подобрение спрямо дела от 38 %, установен от Палатата през 2021 г.).

130. подчертава, че Палатата, OLAF и Европейската прокуратура следва да имат достъп до единна интегрирана информационна система за извличане на данни и оценка на риска, предоставяна от Комисията по пропорционален начин в рамките на упражняването на съответните им правомощия, както е предвидено в преработения текст на Финансовия регламент;

131. изтъква значението на законосъобразността и редовността на разходите в областта на сближаването, както и решаващата роля, която управляващите и одитните органи играят в това отношение; припомня необходимостта от опростяване и рационализиране на одитите, като вниманието се съсредоточава върху това, което е необходимо за борба с измамите; припомня освен това, че съгласно Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021 – 2027 г. органите на държавите членки следва да докладват всички открити от тях случаи на предполагаема или установена измама, свързани с финансирани от Съюза проекти, и че те следва да ги докладват, дори ако случаите бъдат открити преди разходите да бъдат декларирани пред Комисията;

132. подчертава съществената роля на Европейската служба за борба с измамите и на Европейската прокуратура в защитата на бюджета на Съюза; призовава всички държави членки да се присъединят към Европейската прокуратура; припомня, че при явяването си пред комисията по регионално развитие на 25 май 2023 г. европейският прокурор отбеляза, че съществуващата понастоящем система за управление и контрол на разходите на Съюза не е предназначена за разкриване на измами и че одитите или административните разследвания рядко разкриват финансовите престъпления, които често имат трансгранично измерение; подчертава необходимостта да се предоставят на Европейската прокуратура необходимите средства за изпълнение на нейните задължения; счита, че укрепването на Европейската прокуратура би дало възможност на законодателя да опрости още повече регулаторната рамка за сближаване, за да се подобри усвояването на средствата;

133. изисква от OLAF да извърши задълбочено разследване на възможните злоупотреби със средства на Съюза чрез „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност от страна на мрежи от сдружения, които представят фалшиви проекти, с цел проверка на наскоро публикувани доклади от някои национални агенции по този въпрос, като измери мащаба и значението на подобни случаи на измама и анализира тяхното третиране от страна на компетентните органи в държавите членки;

Препоръки

134. призовава Комисията:

i) да поддържа проактивно конструктивен диалог с Палатата, за да се преодолее нарастващия брой ситуации, при които официалният отговор на Комисията на констатациите на Палатата е на приемане на различията в мненията при запазване на собствената позиция („agree to disagree“) и да продължи сътрудничеството си с Палатата с цел търсене на възможности за съгласуване на вероятния процент грешки, изчисляван от двете институции, както и тълкуването на правните текстове;

ii) да съпоставя констатациите на Палатата относно декларациите на държавите членки с информацията, получена от Комисията за риска при плащане и риска при приключване по отношение на управляващите органи с цел установяване на причините за грешките, които трябва да бъдат разгледани спешно;

iii) да продължи да работи в тясно сътрудничество с одитните органи, за да се укрепи капацитетът им за предотвратяване и коригиране на повтарящи се грешки, за по-добро документиране на тяхната одитна дейност и следователно за принос към процеса на осигуряване на увереност;

iv) да подобрява и укрепва системите за управление и контрол на държавите членки, за да се гарантира, че държавите членки декларират пред Комисията само допустими разходи;

v) да гарантира, че одитните органи разполагат с подходящи методи за проверка на личните декларации чрез идентифициране на добри практики и издаване на насоки за държавите членки;

vi) да извършва специфични целеви проверки като част от одитите по приключването, за да гарантира, че държавите членки са приложили необходимите финансови корекции за откритите грешки;

vii) да обръща специално внимание в своите одити на рисковете, свързани с възможностите за гъвкавост, въведени с измененията с Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса I и II; да започне незабавен преглед на разходите по тези програми с цел установяване и коригиране на системни проблеми, довели до рязко увеличаване на процента грешки;

viii) да продължи подкрепата си за държавите членки и същевременно да изготви план за действие за това как най-добре да се избегне административното свръхнатоварване към края на МФР, който ще съвпадне с планирания период на допустимост по МВУ, предвид приключването на програмния период 2014 – 2020 г. и изпълнението на настоящия, по-специално чрез подкрепа за изграждането на административен капацитет;

ix) да продължи изпълнението на 4-тото преразглеждане на „плана за действие в областта на обществените поръчки“ в сътрудничество с държавите членки, за да помогне на програмните органи и възлагащите органи да подобрят своите практики в областта на обществените поръчки, включително по отношение на начините за избягване на най-често срещаните грешки при обществените поръчки, свързани с управлението на европейските структурни и инвестиционни фондове, както и целенасочени обучения за служителите на държавите членки;

x) да изпълни обещанието си да предостави както на органа по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, така и на широката общественост списъка на най-големите крайни бенефициери на средства от Съюза, като при съставянето на този списък се счита, че крайният бенефициер е физическото лице или субектът, който получава средствата от Съюза като последен във веригата получатели;

xi) да продължи опростяването на изпълнението на програмите за сближаване; освен това насърчава Комисията да използва инструменти за цифровизация на обществените поръчки въз основа на модела на електронните обществени поръчки и да помогне на държавите членки в този преход;

xii) да работи за постигането на успешно използване на ОВР, успоредно с всички заинтересовани страни, за хармонизиране на методологията и декларациите за достоверност, така че да има достатъчна предвидимост за бенефициерите относно начина, по който се очаква тези варианти да бъдат прилагани; и да гарантира, че одитите не водят до по-нататъшно бюрократизиране на изпълнението и ненужна одитна тежест за бенефициерите; да гарантира, че ОВР не се прилагат по начин, при който държавите членки получават прекомерни финансови ползи, като същевременно се гарантира подходяща гъвкавост в оценките на разходите и цените;

xiii) да работи заедно с одитните органи на държавите членки, за да се гарантира, че конкретно рискът от двойно финансиране, особено с финансирането по МВУ, е намален чрез подходящи национални проверки и одити; настоява Комисията да извършва тематични одити или одити на съответствието, конкретно насочени към високорискови области и държави членки; както и

xiv) да създаде всеобхватен механизъм за използването на кохезионните фондове в случай на извънредни или непредвидени обстоятелства, като се използват ръководни разпоредби относно неговия обхват, наличност на финансиране, управление, одит и контрол и прилагане; подчертава, че това използване при извънредни обстоятелства следва да бъде ограничено до конкретни и ясно определени ситуации, ограничено по време и обхват и с повишена степен на контрол за смекчаване на рисковете;

xv) призовава Комисията да направи преоценка на решението си да „размрази“ 10,2 милиарда евро средства от Кохезионния фонд за Унгария и да се въздържа от изплащане на средства, докато цялото съответно законодателство не бъде приложено и приетите мерки не докажат своята ефективност на практика;

xvi) да наложи задължително и систематично използване на инструменти на информационните технологии, като EDES и Arachne, за всички фондове на Съюза, включително в режим на споделено управление, и да осигури по-добро използване на новите технологии, за да се засили контролът и да се защити бюджетът на Съюза от измами и неправомерно разходване на средства в контекста на приключилото преразглеждане на Финансовия регламент;

xvii) да предостави на Палатата, OLAF и Европейската прокуратура достъп до единна интегрирана информационна система за извличане на данни и оценка на риска, осигурена от Комисията, при условията, договорени в преработения текст на Финансовия регламент;

xviii) да докладва за ранните превантивни одити на системите, извършени в началото на програмния период, за да се потвърди ефективността на системите за контрол в държавите членки, включително въведената система за предотвратяване на нередности;

xix) да докладва на органа по освобождаване от отговорност по какъв начин използването на мерки за гъвкавост в политиката на сближаване, които са подобрили усвояването, се е отразило на структурните цели за сближаване — конвергенция и сближаване;

Култура и образование

135. приветства усилията на Комисията и на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (ЕАСЕА) за адаптиране на „Еразъм+“, Европейския корпус за солидарност и „Творческа Европа“ към променящата се реалност, например чрез преразглеждане във възходяща посока индивидуалните ставки на подпомагане при безвъзмездните средства с цел да се запази техният приобщаващ характер, удължаване на сроковете за кандидатстване и продължителността на проектите и доброволно пренасочване на дейности към Украйна, и очаква повече усилия за допълнително засилване на мерките за приобщаване и подкрепата за улесняване на участието на уязвимите групи;

136. оценява факта, че Комисията и ЕАСЕА са успели да постигнат почти пълно изпълнение на бюджета за „Еразъм+“ и пълно изпълнение на бюджета за Европейския корпус за солидарност през 2022 г., което дори е наложило преразпределяне на бюджетни кредити от други програми за покриване на нуждите от плащания; отбелязва предизвикателствата пред изпълнението на плащанията по програма „Творческа Европа“ през 2022 г., при което около 50 милиона евро са отсрочени за 2023 г. в резултат на оперативни проблеми и забавяния в процедурите за отпускане на безвъзмездни средства; признава усилията на ГД „Образование, младеж, спорт и култура“ (ГД ЕАС) и ЕАСЕА за ограничаване на въздействието на тези забавяния и за връщане към нормален ритъм през 2023 г.;

137. отново потвърждава необходимостта от по-нататъшно увеличаване на бюджетните пакети на програмите на ЕС за младежта, културата и образованието, по-специално за да се увеличи обхватът и участието на младите хора, хората на изкуството и специалистите с по-малко възможности и за да се подкрепи гражданското образование; във връзка с това изисква от Комисията да продължи тясното си сътрудничество с държавите членки;

138. приветства факта, че благодарение на увеличението на средствата за Европейската година на младежта (през 2022 г.) с 3 милиона евро по настояване на Парламента редица действия в рамките на Европейската година са могли да бъдат подсилени, като например проектите за солидарност, доброволчеството и дейностите по изграждане на мрежи от контакти; подчертава, че успешните резултати от Европейската година на младежта сега следва да се прилагат по устойчив начин, за да се гарантира трайното ѝ наследство;

139. отбелязва продължаващото предварително отпускане на средства от бюджета на „Творческа Европа“ през 2022 г. с цел смекчаване на продължаващото въздействие на пандемията от COVID-19 върху секторите на културата и творчеството; отбелязва, че благодарение на това предварително отпускане на средства през 2022 г. са могли да бъдат избрани повече на брой европейски проекти за културно сътрудничество, отколкото когато и да било преди; въпреки това изразява загриженост, че предварителното отпускане на средства през 2021 г. и 2022 г. може да доведе до недостиг на финансиране след 2023 г. и съжалява, че програмата като цяло остава недофинансирана спрямо целите, които трябва да бъдат постигнати, особено като се има предвид високият процент на участие;

140. отбелязва със загриженост продължаващите предизвикателства през 2022 г. във връзка с инструментите за електронно отпускане на безвъзмездни средства за бенефициерите по покани за представяне на предложения, управлявани от ЕАСЕА; настоятелно призовава Комисията и ЕАСЕА да решат окончателно тези ИТ проблеми, за да се избегнат последиците за постигането на целите, да се намали рискът от грешки и да се опростят процедурите; счита, че една по-ефективна и достъпна ИТ инфраструктура би улеснила също така достъпа на малките бенефициери до средства по програмите;

141. отбелязва положителния развой на кадровата ситуация в ЕАСЕА, където числеността на персонала е нараснала значително към края на 2022 г.;

Природни ресурси и околна среда

142. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 3 от МФР „Природни ресурси и околна среда“ възлиза на 58,3 милиарда евро (29,7 % от бюджета на Съюза), разпределени, както следва: 65,9 % за директни плащания по линия на Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), 26,2 % за Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), 4,7 % за свързани с пазара разходи по линия на ЕФГЗ, 1,8 % за морско дело и рибарство, 0,9 % за околна среда и климат (LIFE) и 0,5 % за други области; отбелязва, че към 31 декември 2022 г. по функция 3 от МФР „Природни ресурси и околна среда“ окончателно приетите бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 56 681,11 милиона евро и че 98,92 % от тях са усвоени (56 069,86 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 55 826,77 милиона евро и че 98,89 % от тях са усвоени (55 205,48 милиона евро);

143. отбелязва, че 2022 г. беше втората и последна година от преходния период, през който средства от бюджета, разпределен за общата селскостопанска политика (ОСП) за периода 2021 – 2027 г. и допълнителни 8 милиарда евро външни целеви приходи от средствата по Next Generation EU за Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) можеха да бъдат поети като задължения от държавите членки в очакване на влизането в сила на новата ОСП на 1 януари 2023 г. и че свързаните с тях плащания от държавите членки на земеделските стопани и други бенефициери по ОСП могат да се извършват до 31 декември 2025 г.;

144. отбелязва, че през финансовата 2022 година е имало над 5,9 милиона бенефициери на схеми за директно подпомагане, около 3,5 милиона бенефициери на мерки за развитие на селските райони и около 0,11 милиона бенефициери на пазарни мерки; подчертава, че устойчивостта на земеделските стопани и продоволствената система на Съюза продължи да гарантира продоволствената сигурност в Съюза и извън него, въпреки предизвикателствата, пред които те бяха изправени през 2022 г.;

145. отбелязва, че непровокираната агресивна война на Русия срещу Украйна наложи, наред с други действия, задействането на резерва за кризи под формата на пакет за подкрепа на стойност 500 милиона евро, от които 350 милиона евро бяха предоставени за засегнатите производители от резерва, а други 150 милиона евро – от ЕФГЗ; приветства високата степен на изпълнение (над 492 милиона евро) и бързото усвояване; отбелязва, че на държавите членки беше предоставена възможност за гъвкавост при вземането на решения относно секторите, които считат за най-засегнати от смущенията на пазара, както и относно видовете схеми за помощ, които определиха прилаганата система за контрол;

146. отбелязва, че Палатата е разгледала извадка от 218 операции, обхващаща пълния набор от разходи по тази функция на МФР; отбелязва, че Палатата е проверила също така информацията относно редовността, предоставена в годишните отчети за дейността на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ и ГД „Действия по климата“, както и избрани системи в 17 държави членки и Обединеното кралство; отбелязва, че Палатата изчислява процента грешки за функция „Природни ресурси“ на 2,2 % (1,8 % през 2021 г.) и че по-голямата част от откритите грешки засягат операции в областта на развитието на селските райони; отбелязва, че ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ оценява риска при плащане на 1,76 %;

147. отбелязва, че Палатата е открила 21 количествено измерими грешки в областта на развитието на селските райони, седем при преките плащания, две в разходите, свързани с пазарни мерки, и две в разходите извън ОСП; е обнадежден обаче от факта, че Комисията посочва, че осем от количествено измеримите грешки имат финансово отражение под 100 EUR (свръхдекларирane на площи), и че за повечето от тях неправилно изразходваната сума е под 1 000 EUR;

148. отбелязва, че по-голямата част от грешките, установени от Палатата, са свързани с предоставянето на неточна информация относно площи или животни (42 %) и с недопустими бенефициери, дейности, проекти и разходи; отбелязва със загриженост, че както през 2021 г. Палатата е установила в няколко случая, че органите на държавите членки и Комисията са разполагали с достатъчно информация, за да предотвратят или да открият и коригират грешките преди одобряването на разходите и че ако органите на държавите членки и Комисията бяха използвали правилно цялата информация, с която разполагат, изчисленият процент грешки за тази глава би бил с 1,3 процентни пункта по-нисък;

149. припомня, че и Комисията, и държавите членки носят отговорност за справянето с измамите при разходването на средства по линия на ОСП; посочва, че мерките за борба с измамите следва да останат основен приоритет за Съюза и за държавите членки, тъй като измамите отклоняват средства на Съюза от постигането на целите на политиката;

150. отбелязва заявлението на Комисията, че моделът за осъществяване на ОСП за периода 2023 – 2027 г. цели опростяване на правилата и поставяне на акцент върху използването на нови технологии, като например системата за мониторинг на площта, което ще спомогне за намаляване на грешките; отбелязва, че заедно с грешките, допускани от земеделските стопани, завишеното деклариране може да произтича и от системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), която е в основата за геопространствените заявления за подпомагане, и припомня значителните потенциални ползи от технологиите за мониторинг на помощите за площ за земеделските стопани, администрациите и околната среда;

151. отбелязва примера за неправилно деклариране на селскостопанска дейност, предоставен от Палатата в нейния годишен доклад, цитиран в няколко медии като „случая с лимоновите дървета“, при който земеделски стопанин е декларирал, че отглежда трайни насаждения, като в действителност парцелът не се е поддържал в земеделско състояние в продължение на няколко години; отбелязва финансовото отражение на тази грешка в размер на 8 349,06 EUR, докладвано от Комисията, заедно с коригиращите действия, предприети от отговорните национални органи, включително възстановяването на получената сума; приветства задълбочената одитна работа на Палатата и Комисията, както и бързите последващи действия от страна на съответната разплащателна агенция; подчертава обаче, че този случай не следва да се разглежда като рядък и единичен, а по-скоро като систематичен риск от намирането на начин за получаване на средства от ЕС чрез измама, който следователно не следва да се подценява;

152. отбелязва, че ОВР се прилагат в рамките на цялата ОСП, включително в областта на развитието на селските райони, където условията за допустимост са по-сложни и рискът от грешки е по-висок, и че все още съществува потенциал за опростяване на мерките, които не се основават на декларации за площи или животни, при които държавите членки могат да решат дали да възстановят действителните разходи или да платят в съответствие с предварително определени крайни продукти; отбелязва, че Комисията отчита, че почти 92 % от програмите за развитие на селските райони използват ОВР; призовава Комисията да оповести сумата, изплатена чрез ОВР;

153. припомня, че моделът на ОСП за получаване на увереност включва проверките на първо равнище от страна на разплащателните агенции, одитната дейност на независимите сертифициращи органи, които предоставят годишни становища относно законосъобразността и редовността на разходите на разплащателните агенции, и дейността на Комисията в рамките на процедурата по уравняване на сметките; приветства факта, че въпреки някои несъответствия, дължащи се на различните графици за актуализиране на наборите от данни за контрола и за плащанията, Палатата установява, че системите на избраните разплащателни агенции са изчислили надеждно плащанията на помощта, което е доказателство за качеството и съгласуваността като цяло на статистическите данни за контрола и данните за плащанията на държавите членки, докладвани на Комисията;

154. приветства засиления интерес и използването на интегрирания инструмент за извличане на данни и измерване на риска Arachne от страна на държавите членки, като 13 държави членки използват инструмента поне за някои мерки, а пет държави членки са участвали в общ семинар за запознаване с Arachne; изразява съжаление относно факта, че използването на интегрирания ИТ инструмент за извличане на данни Arachne от държавите членки не е задължително; отбелязва пречките, посочени от държавите членки, и продължаващите усилия на Комисията за подобряване на Arachne; изразява съжаление във връзка с избирателното приемане на Arachne от държавите членки;

155. отбелязва, че през 2022 г. Комисията е отчела степен на изпълнение от 99,69 % за поетите задължения по Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА) — значително подобрение спрямо степента на изпълнение от 15,98 % на ЕЕФМДРА през 2021 г.; отбелязва обаче, че 94,76 % от бюджетните кредити за поети задължения в размер на 1 135,74 милиона евро през 2022 г. и 97,06 % от 148,12 милиона евро през 2021 г. остават неизплатени в края на съответната година; отбелязва освен това, че степента на изпълнение на разрешените бюджетни кредити за плащания за ЕФМДРА през 2022 г. е била 99,99 %, а за предшестващия го ЕФМДР през 2021 г. – 86,55 %;

156. отбелязва Специален доклад № 09/2023 на Палатата относно обезпечаването на веригите за доставки на селскостопански продукти по време на пандемията от COVID-19 и заключението в него, че действията на Комисията в отговор на заплахата, на която пандемията от COVID-19 е изложила веригите за доставки на селскостопански продукти, са били подходящи в повечето отношения, но недостатъчно целенасочени; отбелязва, че директното подпомагане, в размер на 712 милиона евро е било осигурено бързо чрез преразпределение на неизползвани средства от ЕЗФРСР, което е довело до това тази мярка да бъде използвана предимно от държави членки, в които значителна част от бюджета на ЕЗФРСР не е била усвоена в края на 2019 г.; припомня също така, че пет от 14-те държави членки, използвали тази мярка, са предоставили средствата от ЕС на разположение на всички земеделски стопани, които са претърпели загуби, докато останалите девет са ги насочили към избрани сектори и са подпомагали бенефициерите, независимо от това дали са претърпели загуби.

157. отбелязва, че предварителните изчисления (въз основа на бюджетните кредити за поети задължения) на приноса в областта на климата на основните програми показват, че 34,8 % от бюджета на Съюза през 2022 г. са били предназначени за действия в областта на климата, което е в съответствие с плановете от Междуинституционалното споразумение за използване на най-малко 30 % от МФР за периода 2021 – 2027 г. за тази цел;

158. отбелязва промените в методологията на Комисията за проследяване на разходите в областта на климата през 2022 г. в отговор на опасенията, изразени във връзка с констатацията на Палатата в Специален доклад № 09/2022 ([14]), че докладваните разходи невинаги са за действия в областта на климата и че докладваните суми са завишени най-малко със 72 милиарда евро, което означава, че само около 13 % от бюджета за периода 2014 – 2020 г. са били изразходвани за цели, свързани с климата; счита, че този факт трябва да послужи като предупреждение; настоятелно призовава Комисията да направи разграничение между смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него в методологията за проследяване, като раздели категорията „мониторинг и докладване“ на „адаптиране към изменението на климата“ и „смекчаване на последиците от изменението на климата“;

159. подчертава значението на надлежния контрол на разходите в областта на климата и биологичното разнообразие в бюджета на Съюза и счита, че Комисията отговоря за прилагането на стабилна и надеждна методология в съответствие с ангажиментите, поети в споразумението за МФР и параграф 16г от МИС от 16 декември 2020 г.; призовава Комисията да избягва подвеждащото приблизително изчисляване на приноса на разходите за целите в областта на климата и биологичното разнообразие, липсата на ясни цели, както и само частичното обхващане на потенциалните отрицателни или неясни въздействия върху климата и биологичното разнообразие; признава, че има интервенции с общи ползи, но подчертава необходимостта да се избягва двойното отчитане;

160. призовава Комисията да предоставя на Парламента годишен доклад, в който подробно се посочва приносът на всяка бюджетна позиция за постигането на целите в областта на интегрирането на въпросите, свързани климата и биологичното разнообразие, за да се улесни техният мониторинг; призовава също така Комисията да докладва за наличието на бюджетни позиции, при които не се спазва критерият за „ненанасяне на значителни вреди“, както е посочен в Регламента за таксономията;

161. отбелязва, че Органът за готовност и реакция при извънредни здравни ситуации (HERA), след създаването си като вътрешна служба на Комисията на 1 октомври 2021 г., увеличава дейността си през цялата 2022 г. и че неговата мисия е да подкрепя приоритетите на Комисията в областта на общественото здраве, готовността за и управлението на кризи в секторите на здравеопазването, научните изследвания и иновациите и промишлеността; отбелязва със загриженост припокриването на отговорности и дублирането на усилия между мандатите на HERA и ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ и Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията; призовава Комисията да гарантира добавената стойност на HERA като неразделна част от Комисията и да предотвратява дублирането на работа и ресурси;

162. изразява съжаление, че решението на Комисията относно финансирането на HERA разчита до голяма степен на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ (EU4Health), като нейният бюджет е съкратен повече от наполовина, а приносът на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ за HERA възлиза на 2,795 милиарда евро за периода 2021 – 2027 г.; отбелязва със загриженост, че това съкращение е засегнало способността на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ за амбициозно финансиране на други дейности, както е предвидено в Регламент (ЕС) 2021/522 на Европейския парламент и на Съвета ([15]), включително излагайки на риск действия в рамките на европейския план за борба с рака и необходимата подкрепа за създаването на европейско пространство на здравни данни; изразява съжаление, че разпределяйки такива значителни суми на HERA, Комисията е нарушила договорените тавани за финансиране за минимални и максимални разходи, определени в Регламента за програма „ЕС в подкрепа на здравето“;

Препоръки

163. призовава Комисията:

i) да отдели специално внимание в последващата оценка на ОСП за периода 2014 – 2020 г. на преходния период 2021 – 2022 г. и на допълнителните изисквания, включени в преходните разпоредби на Регламент (ЕС) 2020/2220 на Европейския парламент и на Съвета ([16]);

([14]) Разходи от бюджета на ЕС в областта на климата за периода 2014 – 2020 година – Действителните стойности са по-ниски от докладваните, 30 май 2022 г.

([15]) Регламент (ЕС) 2021/522 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 година за създаване на програма за действията на Съюза в областта на здравето (програма „ЕС в подкрепа на здравето“) за периода 2021—2027 г. и за отмяна на Регламент (ЕС) № 282/2014 (ОВ L 107, 26.03.2021 г.,стр. 1).

([16]) Регламент (ЕС) 2020/2220 на Европейския парламент и на Съвета от 23 декември 2020 г. за определяне на някои преходни разпоредби във връзка с подпомагането от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) през 2021 г. и 2022 г. и за изменение на регламенти (ЕС) № 1305/2013, (ЕС) № 1306/2013 и (ЕС) № 1307/2013 по отношение на ресурсите и на прилагането през 2021 г. и 2022 г. и Регламент (ЕС) № 1308/2013 по отношение на ресурсите и разпределението на това подпомагане за 2021 г. и 2022 г. (ОВ L 437, 28.12.2020 г., стр. 1).

ii) да информира органа по освобождаване от отговорност относно използването на ОВР в настоящата и новата ОСП и да направи оценка на тяхното използване заедно с органите на държавите членки и (потенциалните) бенефициери, за да се разберат причините за сравнително бавното въвеждане на тези варианти;

iii) да продължи да насърчава използването на Arachne за увеличаване както на броя на държавите членки, които използват системата, така и на степента на използване, така че да включва всички програми в контекста на приключилото преразглеждане на Финансовия регламент;

iv) внимателно да разгледа показателите за риска в Arachne с цел намаляване на броя на фалшивите показатели и повишаване на ефективността на останалите при откриването на ситуации с висок риск за защитата на финансовите интереси на Съюза; както и

v) да насърчава, осигурява стимули и подкрепя разплащателните агенции на държавите членки при използването на инструменти на ИТ като спътниковите изображения на „Коперник“ и други технологии за повърхностни изображения за мониторинг на селскостопанската политика;

vi) да използва по-добре и да насърчава използването на изкуствен интелект и данните от новите технологии, например спътниците „Сентинел“ по програмата „Коперник“, които са собственост на ЕС, с цел мониторинг и контрол върху правилното използване на финансовите средства по линия на ОСП;

Миграция и управление на границите, Сигурност и отбрана

164. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 4 от МФР „Миграция и управление на границите“ възлиза на 3,4 милиарда евро (1,7 % от бюджета на Съюза), разпределени, както следва: 43,9 % за Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), 23,1 % за Фонда за интегрирано управление на границите (ФИУГ) и 33 % за три децентрализирани агенции: Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището и Агенцията на Европейския съюз за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие (eu-LISA); отбелязва, че към 31 декември 2022 г. приетите окончателни бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 3 410,39 милиона евро, като 99,54 % от тях са били усвоени (3 394,69 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателните приети бюджетни кредити за плащания възлизат на 3 372,54 милиона евро и че 97,61 % от тях са усвоени (3 292,03 милиона евро);

165. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 5 от МФР „Сигурност и отбрана“ възлиза на 1,2 милиарда евро, разпределени, както следва: 45,6 % за Европейския фонд за отбрана (ЕФО), 17 % за фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), 19,2 % за децентрализираните агенции Европейски център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН), Европол и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL), 6,8 % за ядрена безопасност и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и 11,4 % за други области; отбелязва, че към 31 декември 2022 г. окончателните приети бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 1 813,03 милиона евро, като 99,8 % от тях са усвоени (1 809,43 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 1 158,67 милиона евро и че 97,54 % от тях са усвоени (1 130,20 милиона евро);

166. отбелязва, че значителна част от разходите по функции 4 и 5 от МФР през 2022 г. са за приключването на проекти, останали от МФР за периода 2014 – 2020 г. отбелязва, че значителна част от финансирането на националните програми по ФУМИ и ФВС за периода 2014 – 2020 г. остава неизплатено (26 % по ФУМИ и 33 % по ФВС към края на 2022 г.), като финансирането за 2014 – 2020 г. трябва да бъде усвоено до юни 2024 г.

167. отбелязва, че Палатата е проверила извадка от 23 операции, която не е достатъчно представителна за разходите по функции 4 и 5 от МФР и следователно не може да изчисли процента грешки; подчертава със загриженост, че резултатите от одита на Палатата показват, че разходите са засегнати от проблеми, свързани с допустимостта и възлагането на обществени поръчки, и че те се характеризират с висок риск (11 от общо 23 одитирани операции, т.е. 48 %, са засегнати от грешки), и поради това приканва Палатата да предостави ясна прогнозна стойност за процента грешки за тази глава; отбелязва, че Палатата е остойностила девет грешки, които са оказали въздействие върху сумите, начислени към бюджета на Съюза, и че Палатата е установила също така четири случая на неспазване на правните и финансовите разпоредби, без отражение върху бюджета на Съюза; отбелязва заключението на Комисията, че рискът при плащане е под 2 % за разходите за миграция и управление на границите, както и за сигурност и отбрана;

168. приветства напредъка, установен от Палатата при нейния преглед на работата, извършена от одитните органи на шест държави членки при подготовката за годишните отчети на ФУМИ, Инструмента за управление на границите и визите (ИУГВ) и ФВС за периода 2021 – 2027 г.; отбелязва констатацията на Палатата, че по време на посещенията ѝ (между септември 2022 г. и февруари 2023 г.) одитните стратегии на шестте държави членки все още не са били приети, което е предварително условие за внасянето на „пакет от документи за предоставяне на увереност“; отбелязва, че по време на посещението на Палатата информационните системи за съхранение на информация и документация, необходими за одитите на управляващите органи на шестте държави членки, са били в процес на разработване или е предстояло да бъдат разработени;

169. отбелязва, че стратегията на ГД „Отбранителна промишленост и космическо пространство“ за борба с измамите е била актуализирана през февруари 2022 г. и че нейното изпълнение се наблюдава и докладва ежегодно на ръководството; приветства факта, че 100 % от препоръките на OLAF относно ГД „Отбранителна промишленост и космическо пространство“ са изпълнени и че не са докладвани случаи на измами на равнището на Комисията или от нейните партньори; отбелязва, че последната актуализация на стратегията на ГД „Миграция и вътрешни работи“ за борба с измамите е изготвена през октомври 2021 г. и понастоящем се изпълнява; приветства факта, че към края на 2022 г. 72 % от финансовите препоръки на OLAF от предходната година са били изцяло изпълнени, а 28 % са били в процес на изпълнение;

Миграция и управление на границите

170. отбелязва, че през 2022 г. средствата по функция 4 от МФР са допринесли за справяне с въздействието на агресивната война на Русия срещу Украйна; отбелязва, че в рамките на фондовете за периода 2014 – 2020 г. беше въведена по-голяма гъвкавост, за да се увеличат възможностите на държавите членки да насочват финансиране към новите нужди, и че в рамките на тематичните механизми е задействана спешна помощ в размер на 400 милиона евро; отбелязва, че приемането на програмите на държавите членки за периода 2021 – 2027 г. им е позволило достъп до над 10 милиарда евро в рамките на новите фондове за програмния период;

171. отбелязва, че от началото на агресивната война на Русия в Украйна е регистрирано влизането на над 16 милиона души от Украйна и Молдова в Съюза, и че над 4 милиона души, бягащи от войната, са получили закрила в Съюза; отбелязва, че Комисията е предоставила финансова подкрепа на Международната организация по миграция в подкрепа на този процес като част от проект на стойност 15 милиона евро за улесняване на прехвърлянето от Молдова на уязвими хора, бягащи от Украйна; отбелязва освен това, че на 30 ноември 2022 г. Комисията обяви решението си да предостави финансова подкрепа в размер на 5,5 милиона евро за проект, който ще бъде осъществен от Международната федерация на дружествата на Червения кръст и Червения полумесец (IFRC) в подкрепа на домакините и всички лица, участващи в предоставянето на частно настаняване на разселени лица, като се обединяват добрите практики за бъдещи нужди; отбелязва, че през 2022 г., в контекста на финансирането на Украйна, Комисията прие решения за разрешаване на използването на финансиране, което не е свързано с разходи, възлизащо на 248 милиона евро (май 2022 г.) и 137 милиона евро (август 2022 г.), както и за безвъзмездни средства в по-малък размер, безопасни домове и психосоциална подкрепа в размер на 15 милиона евро;

172. отбелязва, че през 2022 г. ГД „Миграция и вътрешни работи“ е предоставила 27 милиона евро за обмен на информация, свързана със сигурността, и 25,5 милиона евро за борба и предотвратяване на престъпността, включително тероризма; отбелязва освен това, че през юли 2022 г., чрез фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), Комисията е отпуснала 15,7 милиона евро на държавите членки за по-нататъшна подкрепа на дългосрочни проекти и дейности в рамките на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT) — инструмент за сигурност, „управляван“ от държавите членки за идентифициране, определяне на приоритетите и справяне със заплахите, породени от организираната и тежката международна престъпност;

Сигурност и отбрана

173. приветства факта, че участието на МСП в ЕФО (Европейски фонд за отбрана) (по-специално трансграничното участие на МСП в промишлени консорциуми) се улеснява чрез целенасочени покани за представяне на предложения по линия на ЕФО, финансови бонуси, специфични критерии за възлагане и използването на ОВР за намаляване на административната тежест; отбелязва, че при поканите за представяне на предложения по линия на ЕФО за 2022 г. 38,2 % от участващите субекти са били МСП, а 20 % от общото финансиране, налично по линия на тези покани за представяне на предложения, ще бъде за МСП (166 милиона евро);

174. припомня, че подготвителното действие за научни изследвания в областта на отбраната (PADR) беше програма, предшестваща ЕФО с бюджет в размер на 90 милиона евро, с който бяха финансирани 18 научноизследователски проекта, избрани след покани за представяне на предложения през периода 2017 – 2019 г.; отбелязва със загриженост, че в своя Специален доклад № 10/2023 „Подготвително действие във връзка с научни изследвания в областта на отбраната“ Палатата отбелязва, че Съюзът все още не разполага с дългосрочна стратегия за проектите по линия на ЕФО, по-специално по отношение на въздействието, допълнителните научни изследвания, развойната дейност, производството, обществените поръчки и други аспекти; приветства факта, че Комисията е приела почти всички препоръки на Палатата;

175. отбелязва констатациите на Палатата в нейния Специален доклад № 10/2023 относно ограничената наличност на човешки ресурси в Комисията и следващия от това риск за ЕФО; отбелязва, че поради причини, свързани със сигурността, броят на персонала, необходим за управление на проекти в областта на отбраната, е по-висок, отколкото за други проекти; отбелязва, че непрекъснато растящият брой предложения за оценка и проекти за управление оказва значителен натиск върху човешките ресурси и създава предизвикателства по отношение на набирането на квалифициран персонал с подходящ опит;

Препоръки

176. призовава Комисията:

i) да разработи по-дългосрочна стратегия за ЕФО въз основа на опита от подготвителното действие във връзка с научни изследвания в областта на отбраната (PADR) и препоръките на Палатата;

ii) да осигури предоставянето на подходящ бюджет и квалифицирани човешки ресурси за засилване на сътрудничеството и инвестициите в областта на отбраната и за изпълнение на Европейския фонд за отбрана (ЕФО); както и

iii) да съсредоточи своите проверки върху разходите, за които Палатата е установила, че са силно засегнати от проблеми, свързани с допустимостта и възлагането на обществени поръчки през 2022 г., и изисква от Палатата да разшири извадката от одитирани операции, за да може да предостави оценка на процента грешки;

iv) да следи за изпълнението на неизпълнените финансови препоръки на OLAF;

Съседните региони и светът

177. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 6 от МФР „Съседните региони и светът“ възлиза на 14,5 милиарда евро (7,4 % от бюджета на Съюза), разпределени, както следва: 64,8 % за Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа (ИССРМС — Глобална Европа), 16,8 % за хуманитарна помощ (HUMA), 14,4 % за предприсъединителна помощ (ИПП III) и 4 % за други действия и програми; отбелязва, че към 31 декември 2022 г. окончателно приетите бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 17 670,49 милиона евро и че 99,79 % от тях са усвоени (17 632,52 милиона евро); отбелязва освен това, че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 13 156,10 милиона евро и че 99,19 % от тях са усвоени (13 049,50 милиона евро);

178. отбелязва, че Палатата е проверила извадка от 72 операции, която не е достатъчно представителна за разходите по тази функция от МФР и следователно не може да предостави оценка на процента грешки; предвид на това, че резултатите от одита на Палатата показват, че тази област се характеризира с висок риск (34 от общо 72 одитирани операции, т.е. 47 %, са засегнати от грешки), приканва Палатата да предостави ясна прогнозна стойност за процента грешки за тази глава; отбелязва, че Палатата е открила 25 грешки, които са имали финансово отражение върху бюджета на Съюза, свързани с недопустими разходи, липса на оправдателни документи, обществени поръчки и неизвършени разходи, области, които биха могли да бъдат показателни за рискове, свързани с ненадеждно функциониране на механизма за контрол на националните органи или дори с липса на административна или политическа воля за правилно прилагане на финансовите правила на ЕС;

179. припомня, че Генерална дирекция „Политика за съседство и преговори за разширяване“ (ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“) докладва риска при приключване в своите годишни отчети за дейността (ГОД) въз основа на проучване, извършвано от външен изпълнител, известно като процент остатъчни грешки (RER), чиято цел е да се прогнозира процентът на грешките, които не са открити от системата за вътрешен контрол, и да се направи заключение дали тя е ефективна или не; отбелязва резултатите от проучването на процента остатъчни грешки от 2022 г., според които процентът остатъчни грешки през 2022 г. е бил 1 % и следователно – под прага на същественост от 2 %;

180. отбелязва, че Палатата е установила ограничения по отношение на методологията, използвана за определяне на процента остатъчни грешки, които могат да допринесат за подценяването му, по-специално, че изпълнителят може да разчита изцяло на резултатите от предишната контролна дейност в някои случаи, както и факта, че оценката на процента остатъчни грешки за безвъзмездните средства при пряко управление не е включена в изчисляването на общия процент остатъчни грешки на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“; отбелязва, че Комисията твърди, че тя не подлежи на такива ограничения, тъй като i) разчитането на предишна контролна дейност е обвързано със строги условия и ii) общият процент на грешки включва безвъзмездните средства при пряко управление;

181. приветства факта, че Комисията изпълнява препоръките на Палатата за оповестяване на ограниченията на проучването относно процента остатъчни грешки в годишните отчети за дейността на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ от 2021 г. насам, за засилване на проверките чрез идентифициране и предотвратяване на повтарящи се грешки, както и за това ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ да въведе задължение за изпълнителя на проучването относно процента остатъчни грешки да докладва на Комисията за всички случаи на предполагаема измама, засягащи бюджета на Съюза, установени по време на неговата работа по проучването относно процента остатъчни грешки;

182. отбелязва със загриженост, че в годишните си отчети за дейността ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ и Генерална дирекция „Международни партньорства“ (ГД „Международни партньорства“) докладват за трудности при прилагането на новата оперативна информационна система OPSYS, която понякога е била нестабилна, не е отговаряла на очакванията и е изисквала честа намеса от страна на екипите за подкрепа на ГД „Информатика“, което е довело до идентифицирането ѝ като критичен риск в рамките на оценката на риска на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“;

183. отбелязва, че Палатата също така е направила оценка на повишаването на осведомеността на персонала на делегациите на Съюза по въпроси, свързани с предотвратяването на измами, етиката и почтеността; отбелязва със загриженост, че някои членове на персонала, интервюирани от Палатата, не са преминали обучение по предотвратяване на измами през последните пет години; отбелязва, че ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ предоставя на своя персонал редица инструменти и ресурси за справяне с въпроси, свързани с измамите, като например обучение, мрежа за борба с измамите с координационни звена и насоки; отбелязва положителните резултати от проучванията, проведени от ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ с цел мониторинг на равнището на осведоменост на нейните служители относно измамите, както и че са установени някои области, в които е необходимо подобрение и се изпълнява план за действие;

184. признава значението на НПО за гарантирането на продължаването на приноса на Съюза, в качеството му на най-голям донор на помощ за развитие в света, за насърчаването на стабилността и мира, преодоляването на бедността и напредъка в областта на устойчивото развитие; приветства по-специално дейността на НПО в райони на конфликт, за да се гарантира, че хуманитарната помощ достига до цивилното население по бърз и ефективен начин; отбелязва изискванията за контрол и одит, прозрачност и отчетност, приложими за всякакво финансиране от Съюза и различните заинтересовани страни, но счита, че винаги има възможност за подобрение, по-специално чрез извличане на максимална полза от цифровизацията;

185. подчертава ролята на местните НПО и партньори в предоставянето на услуги и подкрепата на местните общности; подчертава значението на повишаването на техния капацитет за управление и изпълнение на действия, финансирани от Съюза, и приканва Комисията да улесни подходящото обучение, необходимо за постигането на тази цел; изразява загриженост относно продължаващите трудности, пред които са изправени малките местни организации при достъпа до финансиране от Съюза; насърчава Комисията да подобри тези процедури за финансиране и систематично да дава приоритет на местните организации, за да се осигури по-добро изграждане на капацитет на място; подчертава ефикасността на местната ангажираност при изпълнението на проектите по отношение на приоритизирането, разпределението на ресурсите и изграждането на местно ноу-хау;

186. подчертава факта, че легитимността и ефективността на сътрудничеството на Съюза за развитие зависи от правилното изпълнение на дейностите и подходящото им финансиране; отчита работата на Комисията за осъществяване на проверки, за да се гарантира, че операциите се извършват по законен начин и че дейностите се изпълняват в съответствие с приоритетите, определени от законодателя; призовава Комисията да подобри още повече проверките с цел намаляване на броя на грешките при трансакциите, да предприема действия по препоръките на Палатата, които не са изпълнени, и да удвои усилията си за намиране на допустими проекти и да осигури достатъчна сума за плащания в рамките на настоящия таван на разходите; приветства констатацията в доклада на Палатата относно бюджета на Съюза за 2022 г., че ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ (ECHO) е изпълнила препоръката на Палатата и е въвела процедура, с която се гарантира, че партньорските организации извършват разпределението на споделените разходи въз основа на действително направените разходи;

187. призовава Комисията да изпраща ясни сигнали на онези държави кандидатки, в които отстъплението от стандартите за върховенство на закона — включително ограниченията на свободата на словото, свободата на печата, правата на жените и правата на малцинствата, както и тормоза на НПО и на защитници на правата на човека — застрашават или забавят присъединяването им към ЕС; приканва Комисията да проучи ефективността на средствата, изразходвани за подобряване на положението със спазването на принципите на правовата държава в присъединяващите се държави, и да докладва за това на комисиите AFET и CONT;

188. приветства прилагането от страна на Комисията на няколко механизма за смекчаване на рисковете и гарантиране на правилното използване на средствата на Съюза, изразходвани в нестабилни зони или зони на конфликт; отбелязва, че Комисията систематично оценява рисковете от корупция в държавите партньори и използва набор от инструменти за смекчаването им, като същевременно прилага условия и показатели за изпълнение с цел насърчаване на фискалната прозрачност и отчетност чрез своята бюджетна подкрепа; приветства факта, че според данни на Световната банка държавите, които се ползват от бюджетна подкрепа от Съюза, са подобрили контрола върху корупцията с течение на времето;

189. отбелязва със загриженост, че в своя Специален доклад № 14/2023 „Програмиране на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа“ Палатата констатира, че въпреки че Комисията и ЕСВД са обединили финансирането в един инструмент, Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа, който обхваща над 70 % от финансирането от Съюза, отпуснато за външна дейност през финансовия период 2021 – 2027 г., те са следвали два различни подхода за разпределяне на средствата за държавите по политиката за съседство и за държавите, необхванати по тази политика, и че многогодишните индикативни програми не са гарантирали, че избраните сектори на интервенция са именно тези, в които финансирането от Съюза би постигнало оптимално въздействие;

190. подчертава значението на постигането на всички разходни и програмни цели, очертани в ИССРМС – Глобална Европа, и призовава за предоставяне на изчерпателна информация относно постигнатия напредък; изразява съжаление относно значителното изоставане в постигането на целта на инструмента 30 % от разходите да бъдат свързани с климата, в приноса за постигането на целта от 10 % за биологичното разнообразие, определена в МФР за 2026 г. и 2027 г., и в осигуряването на изпълнението на глобалните финансови ангажименти на ЕС съгласно рамката на ООН, по-специално по отношение на приноса към Фонда за загуби и щети; посочва растящия натиск, който изменението на климата оказва върху производството на храни и върху достъпа до тях, особено в уязвимите региони, което засяга продоволствената сигурност и изхранването; припомня, че биологичното разнообразие е от ключово значение в борбата с изменението на климата и че неговата загуба подкопава напредъка по приблизително 80 % от оценените подцели, свързани с постигането на ЦУР; призовава Комисията да представи подробен план, в който да очертае как възнамерява да постигне целите, свързани с разходите и с равенството между половете, до края на МФР;

191. настоятелно призовава Комисията да увеличи прозрачността и отчетността на планирането и изпълнението на финансирането от фондовете в областта на вътрешните работи в трети държави, както и на финансирането по ИССРМС, като това в държави като Тунис и Либия; призовава Комисията да изготви публично достъпен преглед на всички свързани с миграцията разходи в трети държави, и настоятелно призовава за предварителни оценки на въздействието върху правата на човека на разходите, свързани с миграцията, в трети държави, и да споделя тези оценки с Парламента, следвайки съответните правила;

192. подчертава, че след ужасните терористични нападения, извършени от Хамас срещу Израел на 7 октомври 2023 г., Комисията обяви на 9 октомври 2023 г. решението си да преразгледа помощта на Съюза за Палестина; отбелязва факта, че прегледът, завършен на 21 ноември 2023 г., показа, че Комисията извършва подходящи предварителни и последващи проверки, че съществуващите предпазни мерки са ефективни, и че до момента не са открити доказателства, че средствата са отклонени за непредвидени цели; настоява, че е необходимо европейските фондове да се насочват само към бенефициенти, които споделят ценностите на Съюза по отношение на принципите на правовата държава, демокрацията и правата на човека; припомня във връзка с това доклада на Парламента 2023/2122(INI), приет на 17 януари 2024 г. относно прозрачността и отчетността на неправителствените организации, финансирани от бюджета на Съюза, в който се призовава за укрепване на механизмите за контрол на Комисията и за разработване на хармонизирана система за мониторинг, насочена към проследяване на средствата на ЕС до крайните бенефициенти;

193. подчертава, че бюджетът на Съюза трябва да продължи да предоставя подкрепа за изграждането на мир и стабилност в региона на Близкия изток, за борба срещу омразата и фундаментализма и за насърчаване на правата на човека; очаква прегледа, който Комисията извършва, относно използването на средствата на Съюза; подчертава взаимовръзките между стабилността и устойчивото развитие, особено в нестабилните държави и региони;

194. подчертава, че следва Съюзът да не финансира тероризма при никакви обстоятелства, т.е. не следва да подкрепя образувания, свързани с Хамас или която и да било друга терористична организация; подчертава, че Съюзът следва да помага на палестинското цивилно население и следва да насърчава мира в региона; изисква от Комисията да информира Парламента относно новите събития и предприетите усилия за предоставяне на пряка подкрепа на палестинските цивилни лица и бежанци и за предотвратяване на отклоняването на средства от терористи;

195. изразява загриженост относно достоверните сведения, че терористичната организация Хамас може частично да е злоупотребила с пари на данъкоплатците в Съюза или със средства на други донори; подчертава, че съответните средства на Съюза следва да облагодетелстват палестинското цивилно население и да осигуряват храна, медицински консумативи, жилища и основна инфраструктура за страдащото население, и по-специално за децата, жените, възрастните хора и хората с увреждания; настоятелно призовава Комисията, в контекста на предоставянето на подкрепа и хуманитарна помощ на палестинското население, да диверсифицира доверените партньори като СЗО, УНИЦЕФ или различни организации на Червения полумесец; освен това изразява загриженост във връзка с други достоверни сведения, че някои служители на UNWRA може да са били замесени или свързани с терористични актове на терористичната организация Хамас; настоятелно призовава Комисията да гарантира независим контрол на UNRWA от страна на външни експерти, Европейската сметна палата и опитни международни партньори, като например, но не само, Global Affairs Canada или AusAid;

196. изразява дълбока загриженост във връзка с неотдавнашното съобщение на някои държави за спиране на финансирането на Агенцията на ООН за подпомагане и строителство за палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA) в очакване на резултатите от разследването; призовава за увеличено и устойчиво финансиране като признание за решаващата роля на агенцията в хуманитарната реакция в Газа и за гарантиране на непрекъснатото предоставяне на жизненоважни услуги на уязвимото население в Близкия изток; припомня съществената роля на хуманитарната помощ, предоставяна на палестинските бежанци в целия Близък изток;

197. подчертава значението на образованието и критичната необходимост от изобличаване и изкореняване на всички прояви на реч на омразата и на насилие и от двете страни; подчертава, че спирането на финансирането не следва да се извършва произволно или без прозрачни и независими данни за злоупотреба;

198. припомня, че констатациите от проучването, възложено от Комисията на института „Георг Екерт“ относно палестинските учебници, разкриха сложна картина, при която учебниците i) се придържат към стандартите на ЮНЕСКО и приемат критерии, които са водещи в международния образователен дискурс, включително силен акцент върху правата на човека, ii) изразяват наративно послание за съпротива в контекста на израелско-палестинския конфликт и iii) показват антагонизъм спрямо Израел; отбелязва, че Съюзът не финансира палестинските учебници и че те не са отговорност на Агенцията на ООН за подпомагане и строителство за палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA), която работи за осигуряване на качествено образование с акцент върху насърчаването на култура на правата на човека, дори в трудни времена; подчертава, че образованието и достъпът на учениците до мирни и безпристрастни учебници е от съществено значение; подчертава позицията на Парламента, че учебниците, изготвени със средства на Съюза, трябва да бъдат обвързани с пълното спазване на стандартите на ЮНЕСКО за мир и толерантност; както вече беше решено от Парламента в неговата препоръка от 2023 г. относно отношенията с Палестинската власт и както многократно беше поискано в последните му приети резолюции относно перспективите за двудържавно решение;

199. припомня стратегията на Съюза за насърчаване и гарантиране на качествено образование за децата по света, особено когато се предоставя специфична финансова подкрепа от Съюза; осъжда проблемното и подбуждащо към омраза съдържание, което насърчава насилието, разпространението на антисемитизъм и подбуждането към омраза в учебниците в палестинските училища, изготвени от финансирани от Съюза държавни служители, както и в допълнителните образователни материали, разработени от служители на Агенцията на ООН за подпомагане и строителство за палестинските бежанци в Близкия изток и преподавани в нейните училища; отново потвърждава в контекста на ужасяващите терористични нападения, извършени от Хамас на 7 октомври 2023 г., че образованието, което възпитава омраза, има преки и драматични последици за сигурността на израелците, както и за перспективите за по-добро бъдеще за младите палестинци; поради това изисква от Комисията да следи отблизо дали средства не се отпускат, нито са свързани пряко или косвено с използването на такива образователни материали, както и че Палестинската власт бързо изменя пълната учебна програма, както многократно се изисква в решенията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовите години 2016, 2018, 2019, 2020 и 2021; подчертава, че финансовата подкрепа от Съюза за Палестинската власт в областта на образованието се предоставя при условие, че в националната палестинска учебна програма с референтни учебници и образователни материали няма антисемитско съдържание и подбуждане към насилие и че тя е в съответствие с качественото образование; във връзка с това призовава Комисията и държавите членки да предоставят експертен опит, да споделят знания, насоки и техническа подкрепа за овластяване на палестинските учители, инструктори и експерти за прилагането на образование, което е в пълно съответствие със стандартите на ЮНЕСКО;

200. подчертава, че според отговорите на комисаря по въпросите на съседството и разширяването за доклада за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета за 2021 г. текущият портфейл за развитие за палестинците съгласно Регламента за Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС) възлиза на 681 милиона евро между 2021 г. и 2023 г. за Палестинската власт, UNRWA и за проекти за развитие на Западния бряг и в Газа; отбелязва, че около една трета от финансирането е било в полза на проекти в Газа и две трети на Западния бряг; подчертава, че Съюзът предостави 271 милиона евро на UNRWA за предоставяне на социални услуги на палестинските бежанци и освен това Съюзът предостави подкрепа за повтарящите се разходи на Палестинската власт, главно заплати и пенсии на държавните служители, социалните надбавки, изплащани чрез програмата за парични преводи, и част от разходите за насочване към болниците в Източен Йерусалим чрез механизма PEGASE;

201. изразява ужас от терористичните нападения от 7 октомври 2023 г., при които Хамас извърши насилие, изнасилвания и други форми на сексуални изтезания над жени, девойки и момичета от израелска и друга националност; подчертава, че тази целенасочена форма на сексуално насилие и изтезания над жени се използва систематично като военно престъпление и тероризъм; изразява съжаление, че ЕСВД и Комисията не обръщат внимание на свързаното с конфликти сексуално насилие над жени; призовава за създаването на механизъм за идентифициране и предоставяне на подкрепа на жертвите, събиране на свидетелски показания, идентифициране на извършителите и предприемане на своевременни действия, за да се гарантира, че подобни ситуации няма да възникнат в бъдеще; призовава за създаването на платформа за осигуряване на видимост за жертвите и техните страдания; призовава за по-голяма подкрепа за субекти като Асоциацията на кризисните центрове за жертвите на изнасилване в Израел или подобни субекти в конфликтни райони; подчертава, че следва да се предостави допълнително финансиране от Съюза за жертвите на свързаното с конфликти сексуално насилие, както и за съответните образователни дейности; отбелязва липсата на данни в годишните отчети за дейността относно размера на средствата на Съюза, предвидени в бюджета за подкрепа на тези жертви и съответните субекти; препоръчва на Комисията да представя по-ясни доклади относно предоставената от Съюза помощ за такива жертви и съответните субекти;

202. подчертава, че в годишния доклад на ЕСП за 2022 г. се посочва пример за недопустими разходи, включени в декларацията за разходи във връзка с проект в Палестина за устойчиво използване на природните ресурси в подкрепа на прехода на Палестина към зелена икономика с компонент за стимулиране, който е бил предназначен да подкрепя МСП под формата на безвъзмездни средства за „зелени“ проекти в областта на енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници и намаляването на замърсяването; подчертава, че 190 500 EUR са били одобрени и изплатени на агенция за развитие със задачата да наблюдава изпълнението на проекта от крайния бенефициент, но проектът не е бил реализиран ([17]);

203. изразява загриженост относно унищожаването и конфискацията на финансирани от Съюза проекти на Западния бряг и отбелязва, че през 2022 г. 101 структури, финансирани от Съюза или от държави членки, са били разрушени или иззети от Израел на стойност 337 019 EUR, което представлява третата най-висока финансова вреда от 2016 г. насам; припомня, че представители на институциите на Съюза, засегнатите държави членки и други донори неколкократно са поискали връщане или компенсация за активи, финансирани от Съюза, които са разрушени, демонтирани или конфискувани; припомня позицията на Съвета, който изрази ангажимента си да гарантира, че във всички споразумения между Израел и Съюза недвусмислено и изрично трябва да се посочва тяхната неприложимост по отношение на териториите, окупирани от Израел от 1967 г. насам, както и да продължи да прилага ефективно действащото законодателство на Съюза и двустранните договорености, приложими към продуктите с произход от израелските селища;

204. отбелязва, че през 2022 г. ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ е изплатила 910,8 милиона евро двустранна помощ за Украйна, от които 698 милиона евро са изплатени чрез бюджетна подкрепа; отбелязва, че близо 200 милиона евро по текущи проекти са били успешно пренасочени, за да достигнат до бенефициентите, преди хуманитарните партньори да успеят да мобилизират своите програми за помощ; отбелязва, че ограниченията върху адекватния мониторинг на проектите в Украйна водят до резерви в годишния отчет за дейността на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ за 2022 г. и че се изпълняват корективни действия, като например мониторинг на напредъка по изпълнението на проектите чрез документни проверки, дистанционни решения и използване на доставчик на услуги;

205. отбелязва плана за растеж и реформи за Западните Балкани, предложен от Комисията за по-нататъшна подкрепа на усилията за сближаване в региона; подчертава необходимостта от повече яснота относно използването на различни финансови инструменти за региона, най-вече сред ИПП III, Икономическия и инвестиционен план и плана за растеж и реформи; настоятелно призовава Комисията да предостави на поднационалното равнище по-пряк достъп до фондовете на Съюза;

206. приветства факта, че механизмът за Украйна определя разпоредби за гарантиране на ефективен контрол; припомня, че на 7 април 2022 г. Парламентът призова за конфискуване на руски активи, притежавани от руски лица и образувания, замразени в резултат на ограничителните мерки на Съюза, за да се финансира възстановяването на Украйна;

207. приветства стратегията Global Gateway като съгласуван отговор на Съюза на глобалните предизвикателства, обединяващ публични и частни инвестиции; отбелязва, че 2022 г. беше първата пълна година от изпълнението на стратегията за Global Gateway; подчертава необходимостта от повече прозрачност, отчетност и редовни оценки на изпълнението на Global Gateway, както и от засилено участие на Парламента по отношение на неговата роля за демократичен контрол;

([17]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_BG.pdf

208. приветства факта, че OLAF е подписала споразумения за административно сътрудничество както с Главната прокуратура на Украйна на 11 февруари 2021 г., така и с Държавната служба за одит на Украйна през март 2023 г.; отбелязва, че се очаква скоро Украйна да бъде асоциирана към Програмата на Съюза за борба с измамите (UAFP), и приветства факта, че OLAF предоставя подкрепа на украинските органи в техните национални усилия и стратегии за борба с измамите; приветства факта, че през юли 2023 г. Европейската прокуратура подписа работни договорености с Националното бюро за борба с корупцията на Украйна, чиято цел е да се улесни сътрудничеството при разследването на случаи на корупция, а през март 2022 г. — с украинската главна прокуратура, с цел да се защитят финансовите интереси на Съюза и Украйна чрез ефективно разследване и наказателно преследване;

Препоръки

209. призовава Комисията:

i) по отношение на системата на приложението OPSYS да повиши качеството на новия софтуер, да стабилизира приложението и да подобри интерфейсите между различните модули на OPSYS, както и да отпусне ресурсите, необходими за повишаване на неговата зрялост/стабилност;

ii) да продължи да гарантира, че всички договори, включващи финансиране от Съюза, спазват изцяло съответните ценности на Съюза, приложимото законодателство на Съюза, включително отчетността, прозрачността и защитата на средствата на Съюза; да гарантира, че строгите механизми за мониторинг и предварителен и последващ контрол гарантират, че всички лица, участващи във финансирани от Съюза действия, преследват изключително целите и дейностите, одобрени за финансиране от Съюза, изискват, когато е необходимо, реституция или компенсация за активи, финансирани от Съюза, които са били разрушени, демонтирани или конфискувани;

iii) да засили комуникацията си с международни организации, за да предостави на ЕСП пълен, неограничен и навременен достъп до документите, необходими за изпълнение на нейните задачи в съответствие с ДФЕС, а не само във формат „само за четене“;

iv) да въведе подходящи предварителни и последващи мерки за контрол в нестабилни зони или зони на конфликт, за да се гарантира подходящ контрол на разходването на средствата на Съюза и начини за възстановяване на средства от Съюза;

v) да гарантира подходящ, навременен и задълбочен одит, включително с участието на Европейската прокуратура и Европейската сметна палата, на всички средства, предоставени по линия на Механизма за Украйна и предстоящия механизъм за Западните Балкани;

Европейска публична администрация

Човешки ресурси

210. отбелязва, че бюджетът за програмите по функция 7 „Европейска публична администрация“ от МФР възлиза на 11,6 милиарда евро (5,9 % от бюджета на Съюза), което включва разходите на институциите и органите на Съюза за човешки ресурси и пенсии (около 70 % от общия размер), сгради, оборудване, енергия, комуникации и информационни технологии; отбелязва, че от общата сума 58,6 % се изразходват от Комисията (6,7 милиарда евро); отбелязва, че към 31 декември 2022 г. окончателно приетите бюджетни кредити за поети задължения за Европейската комисия възлизат на 6 298,13 милиона евро (99,84 % от тях са усвоени, т.е. 6 288,14 милиона евро), както и че окончателно приетите бюджетни кредити за плащания възлизат на 6 298,22 милиона евро (94,66 % от тях са усвоени, т.е. 5 961,72 милиона евро);

211. отбелязва, че Палатата е разгледала извадка от 60 операции, която обхваща пълния набор от разходи по функция 7 на МФР, включваща всички институции и органи на Съюза; отбелязва, че Палатата е разгледала също информацията относно редовността, съдържаща се в годишните отчети за дейността на всички институции и органи на ЕС, в т.ч. тези на генералните дирекции и службите на Комисията, които имат основна отговорност за административните разходи, която след това се включва в Годишния доклад за управлението и изпълнението на Комисията; отбелязва със задоволство, че по оценки на Палатата нивото на грешки във функция 7 от МФР не е съществено, и отбелязва, че няма нови препоръки, отправени към Комисията;

212. отбелязва, че през април 2022 г. Комисията прие своята нова стратегия за човешките ресурси („стратегията за човешките ресурси“), която има за цел да отговори на възникващите нужди след кризата с COVID-19 и се съсредоточава върху постигането на привлекателно работно място, по-бърз и по-гъвкав подбор и назначаване на персонал, както и гъвкава и удовлетворяваща кариера за всички служители; отбелязва, че документът представлява набор от намерения за промяна и подобрение, които следва да се прилагат постепенно, и че част от неговото съдържание първо се договаря в рамките на социалния диалог с представителите на персонала;

213. отбелязва, че Комисията все по-често наема договорно или срочно наети служители на постоянни длъжности, за да изпълнява нови задачи, произтичащи от бързо променящите се приоритети, в отговор на специални или спешни ситуации и дори за компенсиране на географски небалансирани назначения; припомня своята загриженост относно загубата на знания за институциите, както и отрицателното въздействие върху перспективата и сигурността на работните места на съответните служители; подчертава, че набирането на договорно или срочно наети служители не е устойчиво решение за намаляващите и небалансирани в географско отношение кандидатури, представяни за конкурси на Съюза, и най-вече за отдавна установения и сложен въпрос за намаляването на привлекателността на Съюза като работодател;

214. отбелязва със задоволство, че процентът на жените на ръководни длъжности се е увеличил значително от началото на мандата: през юли 2023 г. делът на жените на ръководни длъжности е бил 45,2 % на висше управленско равнище (увеличение с почти 9 процентни пункта от началото на мандата) и 47,5 % на средно управленско равнище (увеличение с 6 процентни пункта);

215. потвърждава, че за да се гарантира набирането на персонал на възможно най-широка географска основа, е необходимо да се обърне внимание на причините за недостатъчното представителство от момента на първоначалното назначаване; приветства факта, че за да се укрепи географският баланс между различните категории служители на Комисията, Генерална дирекция „Човешки ресурси и сигурност“ (ГД „Човешки ресурси и сигурност“) се срещна с всички държави членки, за да обсъди тяхното представителство и финализира всички съвместни планове за действие, като се вземат предвид особеностите на всяка държава членка, за да разгледа съвместно възможните причини за недостатъчното представителство;

216. отбелязва приемането и прилагането на план за действие за повишаване на привлекателността на кариерите в Люксембург; отбелязва съображенията на Комисията срещу въвеждането на корекционен коефициент за Люксембург на този етап в нейния доклад за оценка на развитието на покупателната способност на възнагражденията и пенсиите на длъжностните лица на Съюза (COM(2022)0180); припомня многократните си искания към Комисията да намери начини за смекчаване на нарастващия проблем с разликата в покупателната способност, на която са подложени служителите, командировани в Люксембург, която се дължи главно на разходите за живот;

217. припомня извършения от Палатата одит на дейността на Европейската служба за подбор на персонал (EPSO) и забележките относно неговата ефикасност и ефективност ([18]); отбелязва, че през периода 2022—2023 г. EPSO е въвела тестове с дистанционно наблюдение, и изразява съжаление, че тази система понастоящем се подлага на повторна оценка поради многобройните технически трудности, с които се сблъскват много кандидати; изразява съжаление относно неудобствата, причинени на кандидатите, преките бюджетни разходи, свързани с временното прекратяване на външните конкурси, и допълнителните усилия, положени от службите за набиране на персонал на Комисията за намиране на подходяща алтернатива;

218. припомня заключението на Палатата в нейния Специален доклад 13/2019, че „всяко неетично поведение от страна на персонала и членовете на институциите и органите на ЕС е неприемливо. Такова поведение – дори ако е само предполагаемо – привлича голям обществен интерес и намалява доверието в ЕС“; изразява съжаление относно двата случая на потенциални конфликти на интереси, включващи високопоставени длъжностни лица в ГД „Мобилност и транспорт“ относно командировки и ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ относно собственост, докладвани от пресата през 2022 г.; отбелязва, че според Палатата в нейния доклад за 2019 г. и според Европейския омбудсман в неговото решение относно проверката във връзка с кадровите въртележки между държавния и частния сектор Комисията прилага ефективна система за вътрешен контрол по въпроси, свързани с управлението на етиката; посочва, че неетичното поведение има и бюджетни разходи за съответната институция, и отново заявява своята позиция и очаквания от органа на по етика на Съюза;

219. отбелязва създаването и последващото назначаване на представител на ЕС за МСП, който е извънреден срочно нает служител със степен AD 15; изразява съжаление, че множество медии са съобщили, че избраният кандидат в крайна сметка е бил назначен, въпреки че е бил надминат в оценките за назначаване от останалите две жени кандидати от по-слабо представени държави членки, което поставя под въпрос дали принципите на доказани заслуги, равенство между половете и географски баланс са били взети предвид; отбелязва със загриженост, че избраният кандидат е член на ЕП, чийто мандат изтича, от германската политическа партия на председателя Фон дер Лайен; призовава Комисията да коригира положението, като отмени назначението и стартира наистина прозрачен и открит процес за подбора на представител на ЕС за МСП;

([18]) Европейска сметна палата, Специален доклад № 23/2020 „EPSO: Време е процесът на подбор да се адаптира към променящите се нужди от набиране на персонал“.

Сгради и администрация

220. отбелязва, че новата централна корпоративна финансова система на Комисията, SUMMA, беше планирана да влезе в експлоатация до края на 2023 г. и е напреднала в съответствие с целта да започне да функционира в началото на 2024 г.; изразява съжаление, че крайният срок за прилагане на новата счетоводна система беше удължен с една година, тъй като осъществяването на връзките на оперативните програми (споделено управление, електронни безвъзмездни средства, електронни обществени поръчки, плащания на персонал) със SUMMA се оказа по-сложно от очакваното; подчертава със загриженост, че разходите за програмата SUMMA от създаването ѝ в началото на 2018 г. до края на 2022 г. са възлизали на около 95 милиона евро и че удължаването на нейния график ще изисква допълнителни ресурси през 2024 г., които се оценяват на около 7 милиона евро;

221. отбелязва приемането на 5 април 2022 г. на съобщението относно екологизирането на Комисията, което има за цел да постигне неутралност по отношение на климата до 2030 г., включително план за действие за намаляване на емисиите на парникови газове; отбелязва, че Комисията възнамерява да постигне тези цели чрез придобиване на по-енергийно ефективни и по-екологосъобразни сгради, преминаване към динамични работни пространства за сътрудничество и намаляване на броя на офисите, и отново предупреждава, че благосъстоянието и удовлетворението на персонала следва да се вземат предвид във всички бъдещи решения в това отношение;

222. отбелязва съобщенията в медиите относно преговорите между белгийското правителство и Комисията относно сделка с недвижими имоти на стойност почти 1 милиард евро, както и плановете на Комисията да наеме офис помещения в района на Северен Брюксел, включително нежеланието на засегнатите служители; подчертава, че развитието на политиките на Комисията в областта на недвижимите имоти не следва да влошава условията на труд на нейния персонал;

223. изразява загриженост, че Комисията отказа да предостави документация за обсъжданията с фармацевтично дружество, и изразява съжаление относно липсата на прозрачност, свързана с текстовите съобщения между председателя на Комисията и фармацевтичните дружества във връзка със закупуването на ваксини срещу COVID-19; отбелязва решението на Европейския омбудсман по съответния случай 1316/2021/MIG, в което се счита, че незаписването на текстови съобщения в нейния регистър на документите представлява „лошо администриране“, и изразява загриженост, че Комисията не е предприела последващи действия във връзка с препоръката за извършване на друго търсене на съответните текстови съобщения; отбелязва, че към днешна дата Комисията не е предоставила на членовете на Европейския парламент нередактираните версии на подписаните договори; припомня резолюция на Парламента от 13 юли 2023 г. относно публичния достъп до документи – годишен доклад за периода 2019 – 2021 г.;

Европейски училища

224. отбелязва със задоволство, че в годишния си доклад относно отчетите за Европейските училища за финансовата 2022 година Палатата не е открила съществени грешки в окончателните консолидирани годишни отчети на Европейските училища за 2022 г.; приветства допълнителните подобрения, подчертани от Палатата, в качеството на окончателните индивидуални и консолидирани отчети в сравнение с предходните години;

225. отбелязва със загриженост, че както Палатата, така и външният одитор са открили несъществени грешки, които са свързани главно с изчисляването на провизиите за доходите след приключване на трудовите правоотношения, и че одитните становища на външния одитор не са били в съответствие с рамковия договор, сключен със Службата на генералния секретар („Централната служба“);

226. отбелязва, че въпреки че оценява положително подобренията в процедурите за набиране на персонал и възлагане на обществени поръчки в Централната служба, Палатата е установила недостатъци в тези процедури за две от седемте проверени училища (Франкфурт и Люксембург I); отбелязва със загриженост, че Палатата отново е констатирала слабости по отношение на процедурите за плащане както за Централната служба, така и за двете училища, които са били разгледани;

227. припомня, че в своята резолюция от 12 септември 2023 г. относно системата на европейските училища – актуално състояние, предизвикателства и перспективи ([19]), Парламентът подчерта, че настоящата система на набиране на учители в системата на европейските училища страда от сериозни недостатъци, което води до несъответствие между нуждите по места и действителния персонал, командирован от държавите членки, проблеми с годишното планиране на назначенията, затруднения при намирането на квалифицирани учители и персонал, несигурни условия на труд на учителите и другия образователен персонал, наети на местно равнище, и проблеми с продължителното професионално развитие;

Препоръки

228. призовава Комисията:

i) да вземе предвид при равни условия ефикасното използване на офис пространствата и здравето и благосъстоянието на персонала, като същевременно прилага новата стратегия в областта на човешките ресурси, по-специално по отношение на хората с увреждания, както и да приобщава надлежно представители на персонала при промяна на условията на труд;

ii) да продължи да бъде бдителна по отношение на предотвратяването, идентифицирането и адекватното управление на случаите на професионално изчерпване в по-широкия контекст на набирането на персонал, работното натоварване и благосъстоянието на персонала;

iii) да засили мерките за подкрепа на жените, които се стремят към управленска кариера, за да се увеличи броят на кандидатурите от висококвалифицирани жени за средни и висши ръководни длъжности както в Комисията, така и в агенциите на Съюза;

iv) да продължи работата си с цел засилване на географския баланс сред служителите си на всички равнища, като едновременно с това изпълнява изискванията на Правилника за персонала относно квалификацията и заслугите на кандидатите;

v) да разгледа незабавно и ефективно въпроса за предизвикателствата, пред които са изправени членовете на персонала, назначени в Люксембург и пребиваващи в него;

vi) да извърши подходящи инвестиции в изграждането на ИТ капацитет и ресурси за повишаване на ефикасността и ефективността на EPSO, и по-специално за осигуряване на оптимални условия за тестване в бъдещите процеси на подбор; както и

vii) да осигури по-добър и по-строг подход за управление на риска по отношение на готовността за внедряване на SUMMA и да избегне съществените рискове от временни смущения, докато новата счетоводна система започне да функционира пълноценно;

viii) да предприеме последващи действия във връзка с препоръката на Омбудсмана по случай 1316/2021/MIG, както и да гарантира, че нейните вътрешни насоки относно регистрацията на документи са в съответствие с Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета ([20]);

229. освен това призовава Комисията да продължи да подкрепя Европейските училища, за да:

i) да изпълнят незабавно препоръките на Палатата в нейния доклад относно отчетите на Европейските училища за финансовата 2022 година и да информират органа по освобождаване от отговорност за съответния напредък;

ii) спешно да разрешат проблема с продължаващия недостиг на учители и да гарантира стабилно и справедливо положение по отношение на заетостта за всички чрез задържане на персонала и намаляване на текучеството, като по този начин се избягва изтичането на мозъци; както и

iii) да извърши задълбочен преглед под ръководството на независим председател на управленските структури в системата на Европейските училища, в участието на Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“ на Комисията;

([19]) Приети текстове, P9_TA(2023)0306.

([20]) Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 г. относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 31.5.2001 г., стр. 43).

ГЛАВА II

Механизъм за възстановяване и устойчивост (МВУ)

Общи положения

230. припомня, че избухването на пандемията от COVID-19 през 2020 г. рязко промени икономическите и социалните перспективи на Съюза и доведе до единни усилия за стартиране на пакета за възстановяване на Европа, състоящ се от МФР за периода 2021—2027 г. и Next Generation EU, чийто крайъгълен камък е МВУ; припомня, че целта на МВУ е да предостави на държавите членки финансова подкрепа за смекчаване на сериозното икономическо и социално въздействие на пандемията от COVID-19, а европейските икономики и общества да станат по-устойчиви, издръжливи, приобщаващи и по-добре подготвени за предизвикателствата и възможностите на екологичния и цифровия преход; припомня, че МВУ е иновативен, временен инструмент, основан на изпълнението, което означава, че плащанията са свързани със задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите, отразяващи напредъка по отношение на реформите и инвестициите, включени в националните планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ), които са определени в решение за изпълнение на Съвета;

231. отбелязва, че всички 27 плана за възстановяване и устойчивост бяха приети до края на 2022 г., като бяха разпределени 335,1 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства и 165,3 милиарда евро под формата на заеми, които ще бъдат изплатени при изпълнението на 2 557 мерки (състоящи се от приблизително една трета за реформи и две трети за инвестиции) и свързаните с тях 6 237 ключови етапа и цели до 2026 г.; отбелязва, че през 2022 г. Комисията е изплатила обща сума, включително предварително финансиране, в размер на 74,4 милиарда евро (47,2 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства и 27,2 милиарда евро под формата на заеми);

232. отбелязва, че планът REPowerEU стартира през май 2022 г., за да помогне на Съюза да намали зависимостта си от руските изкопаеми горива чрез спестяване на енергия, производство на чиста енергия и диверсифициране на енергийните доставки, което е в съответствие с екологичния преход; отбелязва, че измененията, внесени в Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета ([21]) („Регламента за МВУ“) с Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета ([22]) относно REPower EU, добавят допълнително финансиране и приоритети към МВУ; отбелязва, че всички 27 държави членки са представили изменени ПВУ, за да включат главите относно REPowerEU, но също така за да поискат допълнителна подкрепа под формата на заем, да направят корекции след актуализирането на максималното финансово участие или да направят изменения поради обективни обстоятелства, както е предвидено в Регламента за МВУ; отбелязва, че преразглеждането на ПВУ подлежи на същите критерии за оценка като първоначалните планове, наред със специфичните изисквания, приложими за главите относно REPowerEU;

233. припомня, че в рамките на Next Generation EU Комисията може да набере до 806,9 милиарда евро между средата на 2021 г. и 2026 г. чрез емитирането на облигации на Съюза; отбелязва, че през юни 2022 г. Комисията обяви план за финансиране за периода от юни до края на декември 2022 г. и набра допълнителни средства в размер на 50 милиарда евро дългосрочно финансиране за Next Generation EU, допълнено от краткосрочни емисии на съкровищни бонове на ЕС, с което общият размер на непогасените облигации по Next Generation EU достигна 171 милиарда евро, от които 36,5 милиарда евро бяха набрани чрез емитиране на „зелени“ облигации; отбелязва, че този дълг се състои от заети суми с различни падежи, вариращи от 1 година до повече от 25 години; отбелязва, че погасяването на дълга по Next Generation EU ще започне едва след 2028 г.;

234. отбелязва усилията на Комисията за набиране на средства на финансовите пазари с цел осигуряване на финансови средства за МВУ; отбелязва, че през 2020 г. в МФР за периода 2021—2027 г. е планирана сума в размер на 14,9 милиарда евро за покриване на лихвените плащания за безвъзмездната подкрепа по линия на Next Generation EU; изразява загриженост относно въздействието на по-високите лихвени проценти върху покупателната способност на бюджета на Съюза, тъй като лихвените проценти по 10-годишните облигации на ЕС се увеличиха от 0,09 % през 2021 г. на 3,2 % през 2023 г.; отбелязва, че разходите на Комисията по заеми с рейтинг ААА са по-високи от тези на някои държави членки с по-нисък рейтинг; отбелязва, че заетите суми трябва да бъдат изплатени и дейностите по получаване на заеми остават необходими не само за набиране на нови средства, но и за замяна на съществуващия дълг; изразява загриженост относно нарастващите лихвени проценти, особено през 2022 г., и произтичащите от това дългове и несигурния капацитет за погасяване на заемите, като се вземе предвид големият размер на средствата, които Комисията заема, за да финансира МВУ; отбелязва обаче, че понастоящем дългът е с 90 милиарда евро по-малък от първоначално прогнозирания; отбелязва дългосрочния план на Комисията за погасяване на дълга и призовава Комисията редовно да го актуализира и да информира органа по освобождаване от отговорност за всички нови рискове, които биха могли да повлияят на неговото изпълнение; отбелязва изявлението на Комисията, че Съюзът ще

([21]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

([22]) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1).

изпълнява задълженията си към притежателите на облигации при всички обстоятелства, както и нейното предложение за техническо изменение на МФР с цел оптимизиране на бюджетното третиране на разходите по заеми по линия на Next Generation EU; отбелязва, че информацията относно дълга на ЕС и планираните погасявания са част от редовното докладване в рамките на диалога по линия на Next Generation EU; изисква от Комисията да продължи да предоставя повече информация на Европейския парламент за това как ще се извършва погасяването и от кои институции се вземат назаем средства; подчертава, че този дълг обременява бюджета на ЕС;

235. приветства прогнозата на Комисията, че пълното изпълнение на количествено измерими ключови етапи и цели до края на 2026 г., финансирани от „зелени“ облигации по линия на NGEU, съответстващи на 57 % от допустимите разходи за „зелени“ облигации по линия на NGEU, може да намали емисиите на парникови газове с 44 милиона тона CO2 годишно, което се равнява на 1,2 % от общите емисии на парникови газове в Съюза за 2022 г., и настоява за правилно изпълнение; подчертава още, че е важно реформите и инвестициите в рамките на плановете за възстановяване и устойчивост да отговарят на целите на регламента в областта на климата и да зачитат изцяло принципа за „ненанасяне на значителни вреди“;

Констатации на Сметната палата

236. отбелязва, че Палатата е изразила становище с резерви относно законосъобразността и редовността на разходите по МВУ през 2022 г.; изразява загриженост, че Палатата е стигнала до заключение, че 11 от 13-те плащания по МВУ, извършени през 2022 г., са засегнати от количествени констатации и че 6 от тези плащания са засегнати от съществени грешки; отбелязва, че съгласно становището на Палатата, освен по посочените въпроси, разходите по МВУ, приети в отчетите за 2022 година, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти; отбелязва, че естеството на модела на разходите по МВУ се основава на оценките, които трябва да бъдат направени от Комисията, и следователно Палатата не предоставя процент грешки, а преценява, че минималното финансово въздействие на своите констатации е под, но близо до прага на същественост;

237. отбелязва, че Палатата е одитирала 244 от 274-те ключови етапа и всички 37 цели, включени в исканията за плащане на безвъзмездни средства през 2022 г.; изразява съжаление, че Палатата счита, че 15 от тях са засегнати от проблеми, свързани с редовността (под 5 % от общия размер); отбелязва, че Палатата счита, че изискванията за 8 ключови етапи и цели не са били изпълнени задоволително при 8 плащания и че Комисията е извършила съответстващите плащания; отбелязва, че заключенията на Палатата се основават на всеобхватна одитна дейност и че Комисията оспорва тълкуването от страна на Палатата на правните изисквания, определени от Съвета, или на качествените преценки, различни от тези на Комисията; отбелязва, че всички плащания по МВУ трябва да се оценяват спрямо рамката, съобщена и прилагана от Комисията, която трябва да вземе предвид за всяко плащане становището на Икономическия и финансов комитет и контрола от страна на експертите от държавите членки в рамките на процедурата по комитология;

238. отбелязва, че Палатата е установила два случая на продължаване на вече съществуващ проект, започнал преди периода на допустимост, и цели, които заместват повтарящи се национални бюджетни разходи; изразява загриженост относно подобни ситуации, въпреки че това заключение не е в съгласие със съображенията на самата Палата, че повтарящите се действия се отнасят до видове разходи като разходите за персонал и оперативните разходи на държавни органи; припомня, че МВУ не се използва за финансиране на периодични бюджетни разходи, и призовава за предприемане на подходящи мерки, включително частични плащания, когато Комисията установи такива случаи;

239. припомня констатацията на Палатата в Специален доклад № 21/2022 и нейния годишен доклад за 2021 г., че ключовите етапи и целите често не са ясни и не са добре определени, както и че Палатата прави същата забележка в своя годишен доклад за 2022 г.; призовава Комисията да извлече поуки при разработването на бъдещи инструменти, основани на изпълнението;

240. изразява загриженост във връзка с констатациите на Палатата в Специален доклад № 26/2023, че нивото на амбиция на ключовите етапи и целите се различава в отделните държави членки, и счита, че това е още един пример, при който Комисията не третира държавите членки еднакво; отбелязва, че Комисията е потвърдила различията и ще се опита да подобри равното третиране по време на етапа на изпълнение; счита, че по подразбиране държавите членки следва да бъдат третирани еднакво, и изразява съжаление, че това не е било така при договарянето на ПВУ; настоява, че следва да се гарантира равно третиране при оценката на изпълнението на ключовите етапи и целите;

241. отбелязва със загриженост, че Палатата счита, че през 2022 г. е налице случай на „двойно финансиране“, въпреки че въпросната мярка не е свързана с никакви разходи по МВУ; отбелязва забележката на Комисията, че съгласно Регламента за МВУ „двойното финансиране“ е изрично свързано с разходите и следователно не може да има „двойно финансиране“, ако държавата членка не е представила разчет на разходите като част от своя национален план; отбелязва, че Комисията подчертава, че реформите, които не са свързани с разходи, не увеличават финансовия пакет, но въпреки това са основни критерии за положителната оценка на Комисията на ПВУ, както и за тяхното пълно изпълнение за съответните плащания;

242. отбелязва със загриженост,, че Палатата също така е установила няколко случая на неудачно планиране на ключовите етапи и цели и проблеми с надеждността на информацията, която държавите членки са включили в своите декларации за управление; отбелязва, че Комисията е съгласна да преразгледа ключовите етапи и целите, при условие че има правно основание за промяна на елементите на решение за изпълнение на Съвета, а именно, че дадена държава членка представи изменен план и че промените се базират на правно основание;

243. подчертава, че до края на 2022 г. Комисията е докладвала на OLAF 6 случая на потенциални нередности, установени по време на последващи одити или от отворени източници по отношение на действия, подкрепени от МВУ; приветства факта, че през 2022 г. OLAF е разпространила рамка на риска за МВУ и е предоставила над 50 сесии за обучение във връзка с измамите на отдели, агенции и други външни партньори на Комисията, включително органите на държавите членки;

244. подчертава, че защитата на финансовите интереси на Съюза е основен приоритет и че по-прецизното прилагане и мониторинг на изпълнението ще спомогнат за предотвратяването и намаляването на измамите на ранен етап; подчертава, че по-специално, че ключовите етапи и цели, свързани с принципите на правовата държава и борбата с корупцията, са от съществено значение за възпирането на корумпирани лица, организации, правителства или престъпни системи; призовава Комисията да следи отблизо за спазването на ключовите етапи и целите, свързани с принципите на правовата държава и борбата с корупцията, и да докладва за възможни случаи на отмяна;

245. изразява загриженост относно констатацията на Палатата, че докладването на измами със средства от МВУ не разполага със стандартизиран подход, включващ висока степен на координация и сътрудничество между държавите членки; приветства факта, че Комисията вече е адаптирала системата за управление на нередностите, така че тя да може да се използва за МВУ от компетентните национални органи; насърчава Комисията, Европейската прокуратура и други съответни субекти на равнището на Съюза и на национално равнище да участват в структурирано сътрудничество за установяване и докладване, съгласно съответната им компетентност, на случаите и възможните модели на измами и престъпления срещу финансовите интереси на Съюза с цел по-добра защита на парите на данъкоплатците; призовава държавите членки да укрепят капацитета си за разкриване на престъпления в тази област;

246. приветства полаганите усилия в рамките на систематичната и всеобхватна одитна дейност на Палатата по отношение на МВУ, с акцент върху защитата на финансовите интереси на Съюза, която предоставя задълбочен анализ на съответните аспекти на Механизма и ценна информация за неговото прилагане; отбелязва със задоволство, че Комисията като цяло приема и прилага препоръките на Палатата и потвърждава, че много от проблемите, установени от Палатата, са свързани с правното основание на МВУ; счита, че препоръките на Палатата, произтичащи от нейната одитна дейност по МВУ, са от особено значение за съзаконодателите във връзка с бъдещите инструменти на Съюза за финансиране, основани на резултатите;

247. подчертава факта, че МВУ беше създаден като общия инструмент на Съюза за смекчаване на сериозното икономическо и социално въздействие на пандемията от COVID-19 и за повишаване на устойчивостта, издръжливостта, приобщаването и по-добрата подготвеност на европейските икономики и общества за предизвикателствата и възможностите на екологичния и цифровия преход и следователно неговите финансови средства не могат да се разбират като собствени бюджетни ресурси на държавите членки; подчертава решаващата роля на Палатата и на Комисията в техните проактивни предварителни и последващи проверки, за да се гарантира, че средствата се изразходват ефективно при задоволително изпълнение на ключовите етапи и цели;

Одит и контрол

248. подчертава, че рамката за контрол е съобразена с уникалния характер на МВУ и се основава на два вида контрол, а именно i) контрол от страна на Комисията за предоставяне на достатъчна увереност относно законосъобразността и редовността на поетите задължения и плащанията въз основа на задоволителното постигане на ключовите етапи и целите, както е посочено в решенията за изпълнение на Съвета за одобряване на ПВУ, и ii) контрол от страна на държавите членки, за да се гарантира подходяща защита на финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в член 22 от Регламента за МВУ;

249. отбелязва, че въз основа на препоръките на Палатата и натрупания опит Комисията е представила своите методологии за i) оценка на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите, ii) изчисляване на спрените суми в случай на неизпълнение на ключов етап или цел и iii) справяне с потенциални ситуации, при които ключови етапи и цели, първоначално оценени като задоволителни от Комисията, впоследствие са били отменени от държавите членки;

250. отбелязва, че в рамката за оценка на ключовите етапи и целите липсват обяснения, включително относно причините, поради които механизмът за проверка и стъпките за мониторинг, описани в оперативната договореност, не следва да се вземат предвид при оценката; отбелязва, че определенията за „задоволително изпълнение“ на съответните ключови етапи и цели се определят чрез термини, които нямат ясно определение и съдържат дискреционни елементи, като например „минимално отклонение от изискване“ или „пропорционални забавяния“, както и че методологията за определяне на частични плащания не дава обяснение за стойностите, избрани като коефициенти; изисква да се предоставят допълнителни пояснения;

251. изразява загриженост, че Комисията зависи от информацията, предоставена от държавите членки, и препоръчва по-активна комуникация, за да се идентифицират проактивно всякакви потенциални случаи на отмяна на ключови етапи и цели; приветства факта, че Комисията приема препоръката да извърши преразглеждане на своите процедури за последващ одит, за да провери потенциалната отмяна на ключови етапи и цели след плащането, въпреки че изразява съжаление, че методологията не предвижда мониторинг на потенциалните случаи на отмяна след 2026 г.; изразява особена загриженост, че в Регламента за МВУ няма правна разпоредба, която да се отнася до отмяната на ключови етапи и цели след последната дата за плащания от МВУ и че следователно методологията на Комисията не осигурява правна яснота, в случай че ключов етап или цел бъде отменен след периода на изпълнение на МВУ, след като всички плащания са извършени, особено като се има предвид, че някои важни ключови етапи и цели, включени в ПВУ, вероятно трябва да бъдат изпълнени през последната част от жизнения цикъл на МВУ;

252. отбелязва, че 12 национални плана за възстановяване и устойчивост съдържат реформи в областта на принципите на правовата държава или борбата с корупцията в своите ключови етапи и цели; отбелязва неотдавнашния случай на потенциална отмяна на два ключови етапа, свързани с принципите на правовата държава в една държава членка; подчертава необходимостта Комисията да обърне повече внимание на потенциалната отмяна на ключови етапи и цели в областта на принципите на правовата държава, тъй като те са особено уязвими по отношение на произволни правителствени решения;

253. отбелязва, че Комисията е проверила адекватността на системите за контрол на държавите членки като предварително условие за положителната оценка на ПВУ; отбелязва, че на свой ред са добавени допълнителни специфични „ключови етапи на контрола“ като предварително условие за първите плащания по ПВУ на 16 държави членки, в които пропуските или недостатъците изискват допълнителни мерки, за да се гарантира пълната адекватност на системите за защита на финансовите интереси на Съюза; изразява загриженост относно констатацията на Палатата за продължаващите слабости в системите за контрол на държавите членки, които излагат на риск доброто финансово управление на МВУ и настоятелно призовава Комисията и националните органи бързо да се справят с тях; приветства факта, че Палатата не е повдигнала никакви въпроси, свързани със задоволителното им изпълнение, оценено през 2022 г.; отбелязва проблемите с надеждността на информацията, предоставяна в декларациите за управление от държавите членки, които пораждат съмнения относно възможността да се разчита на тях при оценката на ключовите етапи и целите; отбелязва, че Комисията е извършила 16 одита на системи през 2022 г. и 14 през 2023 г., включително дали те проверяват съответствието с правилата на Съюза и националните правила, така че системите за контрол на всички държави членки ще бъдат одитирани поне веднъж до края на 2023 г.; разбира, че Регламентът за МВУ възлага основната отговорност за гарантиране на спазването на националното право и правото на Съюза на държавите членки, но изразява загриженост във връзка с констатацията на Палатата относно недостиг на увереност и отчетност по отношение на спазването, тъй като липсват одити на съответствието от страна на Комисията на инвестиционни проекти, финансирани по МВУ; призовава за адекватно и еднакво прилагане на член 22 от Регламента за МВУ за всички държави членки и припомня, че неизпълнението на ключовите етапи и целите, свързани със системата за контрол на дадена държава членка, може да доведе до спиране на целия транш и на всички бъдещи вноски;

254. припомня, че в Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета ([23]) („Регламента за Европейската прокуратура“) се предвижда, че Европейската прокуратура е компетентна по отношение на престъпленията, засягащи финансовите интереси на Съюза, които са предвидени в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета, при условията, определени в Регламента за Европейската прокуратура, и по-специално в глава IV от него;

([23]) Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

255. изразява загриженост относно случаите, докладвани на Европейската прокуратура след първата година на изпълнение на МВУ, а именно 15 активни случая в Европейската прокуратура, както е докладвано в годишния доклад на Европейската прокуратура за 2022 г.; призовава Комисията да си сътрудничи с OLAF и с Европейската прокуратура с цел установяване на модели на измами, корупция и изпиране на пари, свързани с МВУ, и призовава Комисията да предприеме действия в такива ситуации; призовава Комисията да изведе последиците за държавите членки с твърде много случаи на измама;

256. отбелязва със загриженост, че отговорността на Европейската прокуратура за разследване на престъпления, свързани със средства по МВУ, се поставя под въпрос в 9 случая в държава членка; отбелязва, че Съдът на Европейския съюз е бил сезиран чрез предварителен въпрос, за да даде становище по едно от тези дела;

Изпълнение и въздействие

257. отбелязва, че през 2022 г. Комисията е извършила 13 плащания за 11 държави членки, възлизащи на общо 72,2 милиарда евро, след задоволителното изпълнение на 366 ключови етапи и цели (328 ключови етапа и 38 цели); отбелязва, че към датата на публикуване на втория доклад за изпълнението през септември 2023 г. Комисията е получила 32 искания за плащане от 20 държави членки и е изплатила обща сума в размер на 153,4 милиарда евро (106,3 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства и 47,1 милиарда евро под формата на заеми);

258. отбелязва, че Комисията докладва, че постигането на ключовите етапи и целите като цяло върви по план, като след първата година от функционирането на МВУ то е било съсредоточено в по-голяма степен върху необходимите реформи за изграждане на рамката, за да могат следващите инвестиционни проекти да окажат по-голямо въздействие; отбелязва, че Комисията докладва за закъснения в сравнение с индикативния график на плащанията поради процеса на преразглеждане на ПВУ в контекста на плана REPowerEU и предизвикателствата във връзка с изпълнението, пред които са изправени държавите членки, като например проблеми с административния капацитет, затруднения при инвестициите и последици от агресивната война на Русия срещу Украйна, включително енергийната криза, неочаквани ценови шокове, недостиг на определени материали и висока инфлация;

259. отбелязва, че държавите членки могат да бъдат административно претоварени с прехвърлянето на значителни средства по МВУ и кохезионните фондове, като по този начин се забавя изпълнението и потенциално застрашава прозрачността; отбелязва риска от двойно финансиране между МВУ и европейските структурни и инвестиционни фондове и насърчава Комисията активно да проверява, включително съответните бази данни, и да комуникира с държавите членки относно техния административен капацитет, за да се гарантира, че няма двойно финансиране;

260. отбелязва, че няколко държави членки предложиха да използват средства по МВУ чрез финансови инструменти, прилагани от ЕИБ и други национални инвестиционни банки, за да се стимулират частните инвестиции при определени условия; изразява загриженост относно възможното използване на тези инструменти с цел удължаване на използването на средствата по МВУ след 2026 г.; припомня, че МВУ е кризисен инструмент и че финансирането следва да се прилага в рамките на неговия жизнен цикъл;

261. отбелязва, че Комисията подкрепя всички държави членки за ускоряването на изпълнението и преразглеждането на техните планове, включително чрез Инструмента за техническа подкрепа; подчертава значението на проактивната роля на Комисията в подпомагането на държавите членки, за да се избегнат по най-добрия начин закъсненията и проблемите с недостатъчното изпълнение, както и да се гарантира, че държавите членки защитават финансовите интереси на Съюза и че парите на данъкоплатците в ЕС се изразходват по подходящ начин; посочва, че по-специално борбата със сериозните нередности и двойното финансиране следва да получат подходящи ресурси и внимание; отбелязва опасенията, представени на вниманието на органа по освобождаване от отговорност, относно административния капацитет на държавите членки за усвояване на средствата и изпълнението на висококачествени проекти, особено към края на периода на МВУ;

262. изразява загриженост, че според набора от показатели по МВУ на Комисията към края на декември 2023 г. 3 държави членки все още не са подали никакви искания за плащане до Комисията; призовава за бързо изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост, включително оценка от страна на Комисията по отношение на процеса на пречките и резултатите; изразява загриженост, че непълното изпълнение, освен ако не бъде бързо смекчено, може да доведе до криза с плащанията;

263. критикува факта, че в противоречие с основните цели на механизма определението за „устойчивост“ не е достатъчно, за да се подобри готовността за бъдещи кризисни ситуации; отбелязва, че се поставя много малко акцент върху устойчивостта или добавената стойност в приноса за устойчивост, когато се акцентира върху ключовите етапи и целите; настоятелно призовава Комисията да създаде показател за „принос към устойчивостта“ в рамките на набора от показатели за МВУ и да представи въздействието в областта на устойчивостта под формата на таблица; освен това настоятелно призовава Комисията да взема предвид приноса за устойчивостта, когато разглежда нови ключови етапи и цели, които се въвеждат в преразгледаните национални планове за възстановяване и устойчивост; насърчава Палатата да разгледа по-подробно въздействието на МВУ върху устойчивостта във всички стълбове в бъдещо проучване;

264. подчертава, че при прегледа на преразгледаните национални планове за възстановяване Комисията следва да продължи да прилага стриктно „насоките за оценка на Механизма“, както е посочено в приложение V към Регламента за МВУ, който изисква от Комисията да оценява националните планове за възстановяване и устойчивост съгласно критериите за целесъобразност, ефективност, ефикасност и съгласуваност (член 19, параграф 3), както и обхващането на шестте стълба, а именно а) екологичен преход, б) цифрова трансформация, в) интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, г) социално и териториално сближаване, д) здравеопазване и икономическа, социална и институционална устойчивост, е) политики за следващото поколение (член 3); заявява, че това е важен процес, за да се избегнат преразгледани национални планове за възстановяване, които са много по-слаби от първоначалните планове или които вече не отговарят на критериите;

265. отбелязва, че МВУ следва да създава полезни взаимодействия, а прилаганите мерки следва да водят до структурни реформи, които имат добавена стойност; изразява загриженост, че някои държави са преобразували стари национални реформи в националните планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ);

266. подчертава, че следва да има по-добър подход на съвместно управление във всички държави членки, така че местните и регионалните органи, организациите на гражданското общество, социалните партньори, академичните среди или други свързани заинтересовани страни да вземат адекватно участие в разработването и прилагането на националните ПВУ; призовава за тяхното ангажиране въз основа на ясни, справедливи, прозрачни и неполитизирани принципи в прилагането на националните ПВУ в максималната възможна степен съгласно националната законодателна рамка;

267. призовава Комисията да гарантира, че държавите членки прилагат подход на нулева толерантност към корупцията и измамите, включително присвояването на средства, без никакви изключения;

268. приветства решаващия принос на МВУ за предотвратяване на сериозен икономически спад и социална криза след пандемията от COVID-19, както и факта, че той даде възможност за безпрецедентна вълна от реформи и инвестиции в целия Съюз, които ще имат важно дълготрайно въздействие върху брутния вътрешен продукт (БВП); посочва, че европейската добавена стойност на МВУ е доказана отдавна от факта, че неговият иновативен и гъвкав характер позволява на държавите членки да постигнат общите цели на политиката на Съюза; отбелязва, че в същото време МВУ дава възможност на държавите членки да се справят със специфични за всяка държава предизвикателства чрез разработването на ПВУ, като същевременно за всички държави членки и искания за плащания се прилага еднакво единна рамка за оценка;

269. приветства факта, че реформите и инвестициите, предложени от държавите членки в подкрепа на екологичния и цифровия преход, са надхвърлили целите, определени в Регламента за МВУ, като прогнозните разходи в областта на климата възлизат на около 40 %, а разходите за цифрови технологии — на 26 %, докато съответните цели бяха определени на по-ниски проценти, съответно от 37 % и 20 %;

270. отбелязва докладвания напредък по шестте стълба на МВУ, и по-специално по изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП), като е постигнат поне известен напредък за 68 % и значителен напредък за 12 % от специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2020 г., което демонстрира стимулите, предоставяни от МВУ; отбелязва, че напредъкът в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2022 г. също е значителен, като поне известен напредък е постигнат в почти 52 % от препоръките, отправени към държавите членки през юли 2022 г.;

271. припомня, че пандемията от COVID-19 разкри структурни слабости в здравните системи в целия Съюз, като например липса на устойчивост и капацитет за реагиране при кризи; подчертава, че здравеопазването е област на политиката в рамките на един от шестте стълба на МВУ, което прави възможни реформите и инвестициите за укрепване на техния капацитет, качество и устойчивост; отбелязва, че 531 ключови етапи или цели и 223 мерки, както и 48 % от очаквания принос за този стълб, са свързани със здравеопазването, но изразява съжаление, че някои национални ПВУ имат свързани със здравето ключови етапи или цели, които не допринасят за укрепването на националната здравна система; отбелязва, че приблизително 45 милиона души могат да използват или да бъдат обслужвани от нови или модернизирани здравни заведения благодарение на МВУ; настоятелно призовава Комисията да засили ключовите етапи и целите, свързани с готовността и устойчивостта в сектора на здравеопазването, когато е възможно, при преразглеждането на националните планове за възстановяване и устойчивост и да докладва на освобождаване от отговорност;

272. отбелязва въз основа на Специален доклад № 26/2023, че въпреки малкото налично време за разработване на модела на ефективност на МВУ, Комисията и държавите членки са успели да създадат система за мониторинг, включително ИТ система, която позволява да се измерва напредъкът по изпълнението; приветства ангажимента на Комисията да работи по набелязаните проблеми и да изпълнява свързаните с тях препоръки;

273. подчертава, че самото приключване на проекти, финансирани от фондовете на МВУ, не гарантира положително икономическо и социално въздействие, нито качество и устойчивост; отбелязва забележките на Палатата, в които се подчертават някои от недостатъците на използването на рамка, основана на изпълнението, и по-специално опитите за количествено определяне на резултатите, тъй като ключовите етапи и целите измерват по-скоро крайните продукти; настоятелно призовава Комисията да приложи извлечените поуки и констатациите на Палатата и да гарантира, че разработването на бъдещи инструменти, основани на изпълнението, също така измерва резултатите, а не само крайните продукти;

274. приветства значителния напредък, демонстриран от общите показатели и по всички стълбове на политиката до декември 2022 г., като например 22 милиона мегавата (MWh) постигнати икономии от годишното потребление на енергия, 1,43 милиона предприятия – подпомогнали чрез парична или непарична подкрепа, 4 милиона души получили обучение, и подкрепа, предоставена на 4 115 196 млади хора на възраст между 15 и 29 години;

275. припомня, че на 15 декември 2022 г. Съветът прие решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Унгария, въз основата на положителната оценка на Комисията; припомня, че към националния ПВУ бяха добавени 27 „супер ключови етапа“ с корективни мерки и мерки за одит и контрол; отбелязва, че на 7 декември 2023 г. Съветът прие решение за изпълнение за одобряване на изменения план за възстановяване и устойчивост на Унгария, включително глава за REPowerEU, което позволява на Унгария да получи 0,9 милиарда евро предварително финансиране от фондовете по REPowerEU; изразява съжаление, че посоченото предварително финансиране не е предмет на текущата процедура съгласно механизма за обвързване с условия за спазване на принципите на правовата държава;

276. отбелязва, че наборът от показатели за МВУ предоставя информация в реално време относно плащанията и напредъка, постигнат от държавите членки, както и допълнителни данни, показатели и тематичен анализ, и приветства стартирането на интерактивна карта за целия Съюз, показваща проектите по МВУ по географско местоположение и предоставяща информация за актуалното състояние; изразява загриженост обаче, че Палатата е стигнала до заключението, че представените резултати не са прозрачни по отношение на включването на прогнози и че обобщената информация не е съпоставима, както и че информацията относно напредъка по шестте стълба е подвеждаща, т.е. когато дадена мярка е включена в основна и във второстепенна област на политиката по един и същ стълб, приносът на всяка мярка се брои два пъти; подчертава, че прозрачността относно ограниченията е от първостепенно значение, тъй като засяга (възприятието за) надеждност на цялата представена информация; призовава Комисията незабавно да отстрани установените недостатъци и проактивно да информира относно ограниченията на данните, представени в набора от показатели за МВУ;

277. отбелязва, че много чисто национални проекти са посочени като трансгранични проекти веднага щом включват елементи за икономии на енергия или за намаляване на потреблението на енергия; критикува надценяването на публикувания брой трансгранични проекти като подвеждащо;

278. отбелязва, че Палатата е установила, че по отношение на докладването относно общите показатели, качеството и основните методологии не се проверяват от националните одитни органи в нито една от посетените държави членки; изразява учудване, че в една държава членка за разходите по функция 3 от МФР посоченото засаждане на дървета не е съществувало, когато ЕСП е извършила проверка на място; отбелязва, че Комисията не изисква подкрепящи доказателства или обяснения относно докладваните данни, освен в случаите, когато се докладват прогнозни оценки; отбелязва, че Палатата заключава, че това представлява риск за надеждността и съпоставимостта на данните между държавите членки; стига до заключението, че надеждността на данните при липсата на одити може да засегне в по-голяма степен докладваната информация за изпълнението относно общите показатели, отколкото информацията, основана на ключови етапи и цели; като се имат предвид проблемите, установени от Палатата в ключовите етапи и целите, счита, че това представлява тревожна ситуация и призовава Комисията да подобри своята увереност относно докладването относно общите показатели; отбелязва, че одитните органи прилагат различни практики по отношение на сроковете за извършване на проверки на изпълнението на целите и реформите; счита, че тези проверки следва да бъдат по-добре хармонизирани и следва да включват задължителна проверка на надеждността и точността на данните относно ключовите етапи и целите, преди тези ключови етапи и цели да бъдат включени в искане за плащане; посочва рисковете от подход, при който се използват предимно последващи проверки, и призовава държавите членки да избягват подобни практики;

Прозрачност

279. отбелязва, че Омбудсманът потвърждава, че е постигнат напредък по отношение на проактивната прозрачност, по-специално чрез набора от показатели за МВУ и публикуването на 100-те най-големи получатели; отбелязва обаче точките за подобрение, посочени от Омбудсмана, и подкрепя неговите препоръки за гарантиране на по-голяма прозрачност и отчетност по отношение на МВУ;

280. отбелязва, че вследствие на изрично искане от страна на Парламента измененият Регламент за МВУ изисква от държавите членки да публикуват информация относно 100-те крайни получатели, получаващи най-голям размер на финансиране по МВУ; изразява съжаление относно късното публикуване на списъците от държавите членки и отбелязва, че всички държави членки са публикували изисквания списък в набора от показатели за МВУ до декември 2023 г.; отбелязва голямо разнообразие по отношение на размера на плащанията както в държавите членки, така и в рамките на всяка държава, което се обяснява с разнородния характер на ПВУ; изразява загриженост относно тълкуването на Комисията на понятието „краен получател“ в рамките на МВУ, тъй като често те са изброени само на министерско равнище, и че описанията са изключително неясни, като много примери са налични в почти всички списъци, предоставени от държавите членки; отново отправя искането си списъкът на 100 най-големи крайни получатели да предоставя фактическото физическо лице или образувание, което е последен получател във веригата от парични преводи; изразява загриженост, че в противен случай ще бъде проблематично да се измерва въздействието и да се гарантира видимостта на средствата по МВУ за гражданите;

281. припомня, че прозрачността и отчетността при изпълнението на бюджета на Съюза са от решаващо значение, и подчертава в този контекст необходимостта от допълнителни усилия както от страна на Комисията, така и от държавите членки; приветства другите инициативи, предприети от Комисията за повишаване на прозрачността относно прилагането на МВУ; отбелязва, че основните документи, уреждащи изпълнението, като например ПВУ, оперативните договорености, методологиите за оценка и документите, подкрепящи или съдържащи ключови решения относно изпълнението на държавите членки, са публично достояние и леснодостъпни;

282. изразява загриженост относно докладите на Палатата относно трудности при достъпа до данни по МВУ за изпълнение на нейните задължения; настоятелно призовава Комисията да гарантира на Палатата пълен достъп до съответните бази данни на държавите членки и Съюза; настоятелно призовава Комисията да гарантира, че данните в базата данни FENIX се актуализират своевременно за целите на одита и контрола; подчертава, че данните следва да бъдат точни и да се предават в стандартизиран формат;

283. препоръчва при прилагането в бъдеще на инструменти, основани на изпълнението, ключовите етапи и целите да бъдат ясно определени и своевременно свързани, за да се избегнат пропуски в отчетността, както и за да бъде възможно измерване на крайните продукти и резултатите; препоръчва за основаните на изпълнението инструменти да се създаде ясен и точен механизъм за проверка от самото начало; отбелязва, че това е от решаващо значение в контекста на прозрачността и отчетността пред данъкоплатците на Съюза;

284. изразява загриженост относно прозрачността и отчетността пред обществеността; настоятелно призовава Комисията да комуникира с държавите членки относно подходящото етикетиране на проектите, включително посочване, че даден проект е получил средства от Инструмента за възстановяване и устойчивост; изразява съжаление във връзка с констатацията в годишния доклад на Палатата за 2022 г., че дори на равнището на Комисията няма ясен надзор върху това кои конкретни проекти се подкрепят със средства по МВУ; подчертава, че европейският данъкоплатец има право да види какви проекти подкрепят фондовете на ЕС, къде се осъществяват проектите и каква е тяхната добавена стойност; призовава Комисията да повиши видимостта и да настоява за ясно етикетиране на проектите, било то под формата на табели за физически сгради или реновиране, уведомления на уебсайтове, съобщения по време на конференции или обучения, или етикети върху печатни документи;

Препоръки

285. подкрепя препоръките на Палатата в нейния годишен доклад, както и в свързаните специални доклади, и приветства факта, че Комисията приема по-голямата част от тях; призовава Комисията да ги изпълни и да информира органа по освобождаване от отговорност относно напредъка по изпълнението;

286. призовава Комисията освен това:

i) да подобри последващия мониторинг на продължаващото задоволително изпълнение на ключовите етапи и целите, включително в областта на принципите на правовата държава, и да прилага стриктно разпоредбите на МВУ и приетите насоки за справяне с конкретни случаи на отмяна, като прибягва до ясни финансови мерки, включително спиране на плащанията и възстановяване на средства, когато се извърши отмяна на ключови етапи и цели в съответствие с Регламента за МВУ и съответните методики;

ii) да работи в тясно сътрудничество с органа по освобождаване от отговорност за картографиране на различните варианти и съответното правно основание, за справяне с отмяната на ключовите етапи и цели след края на периода на изпълнение на МВУ;

iii) да продължи да подобрява яснотата на мерките и свързаните с тях ключови етапи и цели, както и да гарантира, че те напълно спазват хоризонталните принципи на регламента, когато държавата членка представи преразглеждане на националния план;

iv) да включи ясни механизми за проверка в оперативната договореност за ключовите етапи и цели, за да се даде възможност за недвусмислена оценка на тяхното изпълнение и да се очертае по-добре нейната цел в бъдещите инструменти, основани на резултатите, както и да се вземе предвид механизмът за проверка, когато се анализира задоволителното изпълнение на ключовите етапи и цели, за да се допринесе за точността на измерванията;

v) да продължи да извършва одити на системите на държавите членки, за да провери тяхната адекватност, както и да получи достатъчна увереност относно спазването на правилата на Съюза и националните правила, по-специално в областта на обществените поръчки, и да работи в тясно сътрудничество със Сметната палата за намиране на начини за отстраняване на нейните опасения относно пропуските в достоверността;

vi) да разгледа не само адекватността на структурата, но и действителното функциониране на системите за одит и контрол на държавите членки за бъдещите инструменти, основани на резултатите;

vii) да подпомага държавите членки да изпълняват проектите по МВУ в предвидения график и да промени методологията за категоризация на трансграничните проекти, така че да се отчита само реалният географски трансграничен компонент;

viii) да оказва допълнителна подкрепа на държавите членки да увеличат административния си капацитет за едновременното усвояване на средствата и да им помогне да намалят ненужната административна тежест, особено за МСП, да опростят търговете и да предоставят по-целенасочена информация;

ix) да обръща специално внимание и да води текущ диалог с държавите членки, така че реформите и инвестициите да отговарят на целите на Регламента за МВУ и да зачитат изцяло принципа за „ненанасяне на значителни вреди“;

x) да предприеме мерки във връзка с докладваните закъснения на ранен етап чрез предоставяне, наред с другото, на техническа помощ за държавите членки;

xi) да продължи да работи с Палатата, за да се сближи във възможно най-голяма степен тълкуването на ключовите етапи и целите;

xii) да подобри прозрачността и представянето на набора от показатели за МВУ, като премахне всяка възможност за погрешно тълкуване на цифрите и да измерва по-точно приноса за устойчивостта като част от последващата оценка на МВУ;

xiii) да прилага последователно и точно разпоредбите, свързани с „крайните получатели“ съгласно Регламента за МВУ, и да комуникира с държавите членки относно правилното прилагане на определението за „крайни получатели“;

xiv) да предостави на Палатата, OLAF и Европейската прокуратура достъп до данните, свързани с МВУ, включително до FENIX, в рамките на упражняването на съответните им правомощия;

xv) да комуникира активно с държавите членки относно компетентността на Европейската прокуратура по наказателни дела в областта на средствата по МВУ, тъй като корупцията или измамите, при които се използват средства от МВУ, представляват престъпление срещу финансовите интереси на Европейския съюз;

xvi) да комуникира по-активно с държавите членки относно предотвратяването на измами и да ги насърчава да съгласуват докладването относно измамите по цифров стандартизиран начин и да използват системата за управление на нередностите;

xvii) да докладва на OLAF на обобщено равнище относно случаите на подозренията за измама, корупция и конфликт на интереси, установени в нейните собствени одити, както и от държавите членки, съгласно докладвано в декларациите за управлението, и да оценява получаваната информация, за да предоставя насоки на държавите членки при необходимост;

xviii) да разгледа взаимодействието между Кохезионния фонд и средствата по МВУ, и по-специално изискванията, които могат да улеснят използването по-скоро на единия, отколкото на другия, както и да работи с държавите членки и да ги насочва при избора на фондове според това, което е най-подходящо и ефективно за въпросния проект; да извършва активно кръстосани проверки между базите данни, за да се гарантира, че няма двойно финансиране;

xix) да насърчава държавите членки да поставят по-силен акцент върху включването на местните и регионалните органи, като поиска от държавите членки да работят по-активно в рамките на подход на съвместно управление;

xx) да има предвид целта за устойчивост и възстановяване, по-специално по отношение на сектори, които са от критично значение в случай на криза, като например секторите на здравеопазването и стоките;

xxi) да използва препоръките на Палатата от нейната работа по МВУ и опита, натрупан при изпълнението, за разработването и прилагането на бъдещи инструменти на Съюза, основани на резултатите, когато е уместно;

xxii) да гарантира съпоставимо и пропорционално равнище на точност при оценката на ключовите етапи и целите и да продължи да гарантира равно третиране на държавите членки при оценяването на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите;

xxiii) да бъде по-активна при публикуването на документи и статистически данни относно начина, по който те обработват исканията за достъп до документи, тъй като такава информация би помогнала за оценката на проактивния подход на институциите към достъпа до документи; призовава заявленията за достъп до документи да се разглеждат бързо.